

INTERVJU
FRANCE CUKJATI
MEDIJI IN KAPITAL

POPRAVEK IN ODGOVOR
JANEZ MARKEŠ - PRVA
PERESA DEMOKRACIJE

DEMOKRACIJA

POLITIKA

Lukšičevi
udbovski
prijeti

ZARES BOGATI IN VPLIVNI

Razkrivamo medijsko
koorporacijsko povezavo
med Gregorjem Golobičem
ter Bojanom Petanom,
Brankom Pavlinom in
Francijem Zavrlom.

POLITIKA

Nepredvidljiv drugi krog

Soočila se bosta Lojze Peterle in Danilo Türk

ISSN 1408-0494

9 771408 049069

NAGRADNA IGRA

Z Demokracijo do novega telefona

Tednik Demokracija svojim novim naročnikom¹ vsak mesec podarja **23 aparatov GSM Motorola F3.**

Vsi dosedANJI naročniki² tednika Demokracija pa sodelujete v žrebanju za 20 dodatnih aparatov GSM. Nagradna igra traja do 30. novembra 2007.

Rezultati žrebanj bodo objavljeni na spletni strani www.demokracija.si (na spletni strani so objavljena tudi pravila nagradne igre).

1. Priložena naročilnica z datumom po 1. 9. 2006.

2. Naročniki do 1. 9. 2006.

Motorola F3:

teža: 70 g
velikost: 114x47x9 mm
čas pripravljenosti: do 300 ur
čas pogovora: do 500 minut
glasovna pomoč v menijih
privlačen tanek design
visoko-kontrasten zaslon z odlično vidljivostjo na dnevni svetlobi in soncu
velike črke in številke za lažjo berljivost
SMS
budiłka

Slika je simbolična.

tednik
DEMOKRACIJA

☐ Naročam tednik Demokracija

število izvodov: _____

Naročnino želim plačevati:

☐ mesečno*   ☐ 4 x letno   ☐ 2 x letno   ☐ 1 x letno
(9 % popusta)   (10 % popusta)   (20 % popusta)

* Če želite uveljaviti 8 % mesečnega popusta pri naročnini, vas prosimo, da označite status, ki ga imate:

☐ upokojenec   ☐ invalid   ☐ brezposeln   ☐ študent ali dijak

Ime in priimek (ime podjetja): _____

Datum rojstva (samo fizične osebe): _____

Ulica: _____

Kraj, poštna št.: _____

Kontaktna oseba (samo pravne osebe): _____

Datum naročila: _____

Podpis in žig naročnika (samo pravne osebe): _____

Davčni zavezanec: _____

☐ NE

☐ DA

ID za DDV _____

Izpolnjeno naročilnico pošljite na naslov:

**Demokracija, p.p. 4315,
1000 Ljubljana**

ali na faks 01 230 06 61.

Podpisani/a se zavežujem, da bom naročnik/ca in redni plačnik/ca vsaj eno leto od datuma naročila.

Cena posameznega izvoda tednika Demokracija znaša 2,50 € (599,10 SIT). Obvestilo potrošnikom: Cene so preračunane po tečaju zamenjave: 1 EUR = 239,640 SIT. Nova obzorja d. o. o., Komenskega 11, Ljubljana

Pozabljena državotvornost

Metod Berlec

Prvi krog predsedniških volitev je pokazal, da so javnomnenjske ankete lahko zelo varljive. Je pa res, da želijo nekateri z njimi vedno znova manipulirati. Časopis Dnevnik je na svojih spletnih straneh v petek objavil predvolilno anketo, čeprav po zakonu tega ne bi smel narediti, in sicer s pojasnilom, da se jim zakonodaja na tem področju zdi neprimerena. V anketi je bil glavni poudarek, naj bi se Danilo Türk odlepil od Mitje Gasparija. Anketa je bila metodološko neustrezna, saj je bil vzorec preveč urbano naravnan. Njena objava je vzbudila sum, da želi omenjena časopisna hiša pomagati Danilu Türku, ki se mu je po zadnjih anketah Gaspari povsem približal. Poznavalci so ob tem ocenili, da gre verjetno za intervencijo predsednika stranke Zares Gregorja Golobiča (znano je, da ima slednji velik vpliv v tej časopisni hiši, o čemer pišemo v posebnem članku), saj je njegova stranka poleg SD in DeSUS podprla Türka, ki pa se je v zadnjih dneh pred volitvami znašel v zagati. Izidi nedeljskih volitev so pokazali, da sta bila Gaspari in Türk skoraj izenačena in da so odločale malenkosti. Kot kaže, se je Türk za las uvrstil v drugi krog.

Izidi prvega kroga so sicer nekoliko presenetljivi, vendar se dajo v veliki meri pojasniti. Lojze Peterle je v prvem krogu dobil manj glasov, kot se je pričakovalo. Vzrokov za to je več. Stalno se je ponavljalo, da je favorit, kar je po vsej verjetnosti nekoliko uspavalo desnosredinske volivce. Vseskozi se je postavljalo samo vprašanje, kdo se bo z njim pomeril v drugem krogu. Delno je k takemu izidu pripomogla tudi njegova prevelika „sredinskost“ in taktika, s katero je želel v javnosti ustvariti vtis, da nima nič s sedanjo vladno koalicijo, ki lahko, čeprav želijo številni mediji in opozicija ustvariti vtis, da je vse narobe, pokaže številne dobre rezultate. Na drugi strani ga vladna koalicija javno ni preveč podpirala, saj so očitno ocenili, da je bolje, da se predstavlja kot neodvisni kandidat. V drugem krogu se bo to, kot kaže, spremenilo. Predsednik vlade in SDS Janez Janša je po vrnitvi iz Lizbone že v nedeljo zvečer odločno podprl Peterleta.

V komentarju za nacionalni radio je opozoril, da so v zadnjih tednih različni centri moči iz ozadja v slovenski politični prostor spustili nekaj tem, ki so „zagotovo oblikovale ozračje v času kampanje in vplivale na rezultat“. Med njimi je omenil novinarsko peticijo, razveljavitev obsodbe škofa Rožmana ter „manipulativno in žaljivo sprevrčanje“ njegove izjave in izjave gospodarskega ministra Andreja Vizjaka o vzrokih za inflacijo. Spomnil je, da se je novinarska peticija zgodila prav v času volilne kampanje, čeprav za to ni bilo nobenega konkretnega povoda. Tisto, kar je zapisano v peticiji, „tudi če bi bilo to res problem, se je zgodilo že zdavnaj“. O razveljavitvi obsodbe škofa Rožmana se je govorilo vse od leta 1990, odločitev vrhovnega sodišča pa je prišla v javnost prav v času predsedniške volilne kampanje, je opozoril premier. Po njegovo je vsa ta manipulacija ustvarila ozračje, ki je nekaterim kandidatom koristilo, nekaterim pa ne. Ob tem je treba spomniti, da poskuša tranzicijska levica pred vsakimi volitvami vedno znova obnoviti teme iz preteklosti, ki jih je nekdaj komunitična oblast uporabljala za diskreditacijo svojih političnih nasprotnikov. Nič pa o tem, kako so pomladniki in Demos imeli ključno vlogo pri demokratizaciji in osamosvojitvi Slovenije. Po Janševem prepričanju je pri predsedniških volitvah bistveno vprašanje, ali je oseba, ki kandidira, dejansko povezana s to državo. „Glede na to, da je Slovenija mlada država, pa je pomembno tudi, kje je bila v času, ko je država nastajala in ko se je v Sloveniji rojevala demokracija.“ V zvezi s tem je Janša opozoril, da ima pri vprašanju državotvornosti Peterle izrazito prednost.

Nedvomno ima predsednik vlade prav. Medtem ko je v letih 1990 in 1991 Lojze Peterle vodil vlado, ki je Slovenijo osamosvajala, je na drugi strani Danilo Türk v času pred plebiscitom pisal tekste, ki so zmanjševali pomen plebiscita na poti v slovensko samostojnost, Mitja Gaspari pa je bil v Beogradu namestnik guvernerja Narodne banke Jugoslavije. Skratka, ljudi je treba ocenjevati po njihovih dejanjih! **D**

V letih 1990 in 1991 je Lojze Peterle vodil vlado, ki je Slovenijo osamosvajala. Danilo Türk je v času pred plebiscitom pisal tekste, ki so pomanjševali pomen plebiscita na poti v slovensko samostojnost, Mitja Gaspari pa je bil v Beogradu ...

UVODNE STRANI

- 9 O socialnem položaju in protestih
 10 Pogledi: Drugorazredni državljani?
 11 Kolumna: Nasedanje zablodam?

POLITIKA

- 12 Razburljiv prvi krog
 15 Lukšičevi udbovski prijemi
 16 Prva peresa Demokracije!
 18 Neuravnoteženost v strokovnosti
 20 Slovenija regij

SLOVENIJA

- 22 Zares bogati in vplivni
 26 Temine zasebnega varovanja
 28 Črpanje evropskih sredstev
 30 Kam z gorenjskimi smetmi?
 32 Koroški Slovenci, združite sile

TUJINA

- 34 Lizbonska pogodba je tu
 36 Globus: Dalajlama pri Bushu
 37 Tuji tisk: Najbolj onesnaženi

INTERVJU

- 38 France Cukjati

DOMOZNANSTVO

- 42 Prezrtost revije Zaveza
 45 Slikarstvo skozi čas
 46 Fran Šuklje: Večni elastik
 54 Bitka nasprotij in privlačnosti

OGLEDALO

- 56 Film: Nenadno izginotje
 58 Avtomobilizem: Chevrolet epica
 60 Znanost: Nosilci slike in zvoka
 62 Šport: Z vetrom v jadrih
 64 Črna kronika: Romune v zapor
 66 Rumeno: Žalovanje za Proeskim
 68 TV Kuloar: Malo preveč napak
 74 Irglova kritična do Majde Potrata

DEMOKRACIJA, p.p. 4315,
 Komenskega 11, 1000 Ljubljana, SI
 Tel.: 01/ 2300 660 (uredništvo), urednik@demokracija.si;
 01/ 230 06 66 (tajništvo), tajnistvo@demokracija.si
 Faks: 01/ 230 06 61

Glavni in odgovorni urednik: Metod Berlec

Tehnični urednik: Bojan Jovan

Novinarji: Peter Avenik, Gašper Blažič, Lucija Horvat,
 Petra Janša, Barbara Prevorčič, Vida Kocjan,
 Monika Maljevič, Ana Müllner, Bogdan Sajovic, Denis Vengust
 Kolumnisti: Esad Babačič, dr. Metod Benedik, dr. Andrej
 Capuder, mag. Klemen Jaklič, dr. Janez Jerovšek, dr. Janko Kos,
 dr. Matej Makarovič, dr. Hubert Požarnik,
 dr. Andrej Rahten, dr. Ljubo Sirc, dr. Peter Starič

Stalni zunanji sodelavci: Vera Ban, Peter Colnar, Pavel Ferluga,
 Igor Gošte, Miran Mihelič, Marija Vodišek

38 Intervju: France Cukjati

Peticija ne govori o domnevi, ampak zatrjuje, da se v Sloveniji izvajata hud politični pritisk in cenzura. Noben izkušen novinar takih trditev ne napiše ali podpiše, če je o njih le slišal iz pripovedovanja drugih.

12 Razburljiv prvi krog

V nedeljo, 21. oktobra, so državljanke in državljani Slovenije po petih letih volili predsednika države, ki bo nasledil Janeza Drnovška. Največ glasov je pričakovano dobil Lojze Peterle, drugi je bil Danilo Türk.

18 Neuravnoteženost v strokovnosti

Mandatno-volilna komisija državnega zbora je podala pozitivno mnenje o vseh petih kandidatih za ustavne sodnike, a če sodimo po glasovanju poslanskih skupin, ima podporo v državnem zboru teoretično zagotovljeno le eden. Bo nova sestava ustavnega sodišča končno le svetovnonazorsko uravnotežena?

22 Zares bogati in vplivni

Razkrivamo povezavo med Golobičem ter Bojanom Petanom, Brankom Pavlinom in Francijem Zavrlom. Dejanski lastnik korporacije v ozadju, ki jo upravljata Petan in Pavlin, pa je Gregor Golobič. Petan in Zavrlav Pristop sta delna solastnika.

Lektoriranje: Joža Gruden

Prelom: Tone Tehovnik

Realizacija: Nova orbita d.o.o.

Fotografija: Gregor Pohleven (urednik),
 agencije, arhiv Demokracije

Tisk: Ma-tisk d.o.o., Maribor

Datum natisa: dan pred izidom

Izhaja: vsak četrtek;

Cena: 2,50 EUR

Izdaja: Nova obzorja d.o.o.

Direktor: Metod Berlec

Naklada: 11.000 izvodov

TRR: 24200-9004125033, Raiffeisen Krekova
 banka d. d., Maribor

Poština plačana pri pošti 1102 Nenaročenih
 člankov in fotografij ne plačujemo in ne vračamo.

»Demokracija« je zaščiten blagovna znamka, last podjetja Nova obzorja založništvo d.o.o. Vse pravice so pridržane. Ponatis celote ali posameznih delov je dovoljen le s pisno privolitvijo založnika Demokracije. Imetniki materialnih avtorskih pravic na avtorskih delih, objavljenih v Demokraciji, so podjetje Nova obzorja založništvo d.o.o. ali avtorji, ki imajo s podjetjem Nova obzorja založništvo d.o.o. sklenjene ustrezne avtorske pogodbe. Prepovedani so vsakršna reprodukcija, distribucija, predelava in dajanje avtorskih del ali njihovih delov na voljo javnosti v tržne namene brez sklenitve ustrezne pogodbe s podjetjem Nova obzorja založništvo d.o.o.

Na podlagi zakona o davku na dodano vrednost (Ur. l. RS, št. 89/98) sodi tednik Demokracija med proizvode, za katere se obračunava davek na dodano vrednost po stopnji 8,5 %.

Naročniški oddelek: narocnine@demokracija.si; Naročniki prejmejo položnico s prvo revijo v mesecu. Odjave sprejemamo pisno do 15. v mesecu s veljavnostjo prvega v naslednjem mesecu. Letna naročnina za države članice Evropske zveze znaša 225,31 evrov, za druge pa 257,57 USD.

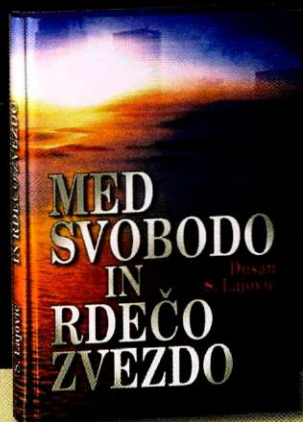
Izid nekaterih rubrik je podprlo Ministrstvo Republike Slovenije za kulturo.

Fotografija na naslovnici: FOTO SPRING, fotomontaža

**„KONČNO SEM UGOTOVIL, DA
IMAM V ROKAH UDBOVSKO
EVIDENCO, IZ KATERE JE
MOGOČE ZANESLJIVO RAZBRATI,
KDO JE BIL V KOMUNISTIČNEM
SISTEMU NJIHOV AGENT
IN KOGA SO ŠE POSEBEJ
NADZOROVALI.”**

**ZADNJI
IZVODI**

+ DARILO*

Dušan S. Lajovic
(Med svobodo in rdečo zvezdo, str. 148)

www.demokracija.si/knjigarna

Dušan S. Lajovic **MED SVOBODO IN RDEČO ZVEZDO**

Pripoved iz časa druge svetovne vojne in po njej. Dodan seznam sodelavcev Udbe. Obseg: 347 strani. Format: 17 x 24,5 cm. Trda vezava. Cena knjige je 25,87 EUR. Poštnino po veljavnem ceniku Pošte Slovenije plača naslovnik ob prevzemu. Vse cene vsebujejo 8,5% DDV.

*OB NAROČILU KNJIGE VAM PODARIMO DARILO V VREDNOSTI 6,00 EUR.

Naročila sprejemamo po e-pošti knjigarna@demokracija.si
ali po telefonu 01 230 06 66.

k n j i g a r n a
DEMOKRACIJA

Kolo

Aleksander Škorc

Izjava tedna pripada gospe Jeklinovi, ki je rekla, da se je Zaresu pridružila zato, ker je Golobič inteligenten politik. Njej se mora zdeti inteligenten tudi polž, ki nekje med Logatcem in Vrhniko prečka avtocesto. Ob pogledu bi rekla: "Glejte no, kako inteligentno počasi prečka cesto, da se ne bi utrudil. Ker če bi se utrudil in počival sredi ceste, bi ga lahko celo kaj povozilo..." Bo pa tudi politika nove stranke, ki bo težko preseгла sloves vaškega balinarskega društva, povezana s polži. Pa ne da bi bila tako počasna. Služava bo. Glede na mnoge pridružene strokovnjake, ki jih je na njihova mesta velikodušno postavila še človekoljubna oblast iz dobrih starih časov, drugače res ne more biti.

Mladi ekonomisti so tudi precej pri pameti. Ker pri Janši niso bili deležni dovolj slave in denarja, so sledili mogotcu Gantarju, ki se je pridružil LDS. "On že ve, kje je denar," so si mislili in vnaprej podprli vse, kar si bodo pri omenjeni stranki izmislili. Da bi pa resnično uspeli s svojimi idejami – lepo vas prosim! Nekoč je trener pionirske košarkarske selekcije na manjši šoli svojemu moštvu, ki je izgubljalo, v minuti odmora rekel: "Fantje, dajmo zagrabit. Najprej izenačimo, nato povedimo in zmagajmo." Vsekakor taktika, vredna mladih ekonomistov, katerih teorije so v praksi neizvedljive. Tudi njim postaja jasno, da njihove ideje komaj čemu koristijo in bodo prej ali slej končale pod kakšnim kolesom (ob polžu gospe Jeklinove). Zato so pametno zavzeli vsak svoj stolček in njihova prva skrb do konca kariere bo, kako si pridobiti mehkejši sedež.

Z vsako pametjo razen levičarsko pa je skregano javkanje domnevnih novinarjev pod vodstvom nekega Šurca. Kar na več sto naslovov po Evropi so poslali peticijo. Če bi leta imela kaj teže, bi jo bilo dovolj poslati na en sam naslov. Tako pa upajo, da bodo nekje našli nekoga, ki ni seznanjen s primitivno dvoličnostjo in pokvarjenostjo v komunističnem duhu vzgojenih novinarjev in jih bo podprl pri njihovih lažnivih, proti lastni državi uperjenih obtožbah. Nobene škode ne bi bilo, ko bi tudi oni končali skupaj s polžem in idejami pod kakšnim ogromnim kolesom.

Še predlog ministru za pravosodje: Naj se v kazenski zakonik uvede še kategorija "zločin v prid človeštva", ki bi omogočala, upoštevajoč ekološke standarde, brez kazni odstraniti najbolj sluzave primerke človeške rase.

P. S. Se tudi vam zdi, da sem skoraj "mal preveč v n padu"?

H-umor

»Bojim se, da utegnemo imeti še tretji krog volitev, ki se bo končal na sodišču.«

(Predsedniški kandidat Mitja Gaspari napoveduje, da po dveh krogih ne bomo dobili predsednika. Se nam bo tako kot pred leti v ZDA zgodila Florida?)

»Podprla sem najboljšo kandidatko.«

(Predsedniška kandidatka Elena Pečarič ni dosti pomišljala na volišču, pa čeprav je morala svojo volilno pravico uveljaviti tako, da se je odpeljala iz Ljubljane v Koper.)

»Smo še zelo daleč od demokracije, ker bi moral biti rezultat čisto drugačen.«

(Predsedniška kandidatka Monika Piberl se je sprijaznila, da bo morala na svojo zmagajoč počakati vsaj pet let. Morda bo do takrat zaživela demokracija.)

»Opravičila sta se Jelinčič in Peterle, zato ju ne bom volil, ker z neudeležbo kažeta odnos do mesta.«

(Ljubljanskemu županu Zoranu Jankoviču se je povsili nos, ker se na predvolilnem srečanju v Ljubljani niso zbrali vsi kandidati. Očitno se ve, kdo je v Sloveniji šef.)

»Bolj ignorantske, cinične in sprenevedajoče se izjave, ki bi bila vredna mojstra za te reči Branka Grimsa, še nismo slišali.«

(Novinar Jože Poglajen je ob komentarju Franceta Cukjatića o tem, da bi morali novinarski hiši Dnevnik in Mladina omogočiti svojim novinarjem bolj korektno in uravnoteženo pisanje, ponorel.)

»Kdaj pa? V naslednjem življenju, ko se pes ne bo pojavil več kot pes, ker ga bo sram svoje »pesosti«, temveč kot kak tiranozaver?«

(Kolumnist Boris Jež komentira napoved Boruta Pahorja, da zaradi dogodkov pred diskoteko Global za zdaj ne bo terjal odstopa ministra za notranje zadeve Dragutina Mateja.)

»To, da je Hrvaška članica varnostnega sveta v istem času, ko Slovenija predseduje EU, je tako, kot če bi dva otroka postavili za nočna čuvaja McDonald'sa.«

(Hrvaški kolumnist Boris Dežulović ni prepričan, da so sočasne aktivnosti Slovenije in Hrvaške v EU in OZN dobra kombinacija.)

»Mislim, da je bila boljša, kot je bilo sklepno dejanje na nacionalni televiziji v petek, ki je utrdilo zmotno prepričanje, da je predsednik protokolarna figura, da ni pomembno, kakšen je njegov vrednostni sistem, ampak kakšen je videti, kakšno je njegovo domače okolje, kakšne filme gleda.«

(Milan Kučan je nehote priznal, da kot predsednik države ni bil samo protokolarna figura, ampak je tudi vlekel niti iz ozadja.)

»Želim si, da bi predsodek o tem, da je SD neka proticerkvena stranka, končno usahnil.«

(Predsednik SD Borut Pahor je znova zaradel, tokrat zaradi zapletov s podpredsednikom SD Igorjem Lukšičem, ki je svoje študente na FDV poslal v cerkve na dan volitev.)

»Še naprej počnem isto, pripravljam in izvajam projekte, gostujem, predavam, vodim organizacijo z imenom Maska in zame se razen imena ni nič spremenilo.«

(Režiser in igralec, ki po novem nosi ime Janez Janša in se je tudi včlanil v SDS, živi povsem normalno življenje.)

Umik države iz gospodarstva

Poslanec SDS Srečko Hvauc se je pretekli teden odzval na nekatere navedbe poslancev SD Milana M. Cvikla in Antona Ropa v zvezi z umikom države iz gospodarstva. Po njegovem prepričanju je ta vlada prva v Sloveniji, ki je pripravila jasen in pregleden program prodaje državnega premoženja. Pri prodaji Mercatorja in Merkurja sta Kad in Sod iztržila dobro ceno, prodaje Istrabenza pa Hvauc ni želel podrobneje komentirati. Tako je zavrnil Ropove navedbe, da načrt umika države iz gospodarstva in njegovo dejansko izvajanje ne pomenita umika, temveč sidranje države v gospodarstvo. Medtem ko Cvikel in Rop trdita, da je prišlo pri prodaji deležev Kada in Soda v Mercatorju do oškodovanja državnega premoženja v višini 233 milijonov evrov, Hvauc pravi, da ta izračun temelji na razliki med ceno delnice v letu 2005 in današnjo ceno, kar je preveč poenostavljeno, saj se je od prodaje Mercatorja v letu 2005 marsikaj zgodilo, danes pa lahko nekdo špekulira tako ali drugače. Sicer pa Slovenija vse od

Kad in Sod uresničujeta vladne načrte.

leta 2005 dosega dobre gospodarske rezultate, na podlagi katerih so se lahko posamezna podjetja dobro razvijala. Vlada je sprejela vrsto ukrepov, ki omogočajo hiter razvoj podjetij. »Umik države iz Mercatorja je vlagateljem vlil večje zaupanje v podjetje, cena delnice in premoženja družbe se je zviševala,« je prepričan Hvauc, ki meni tudi, da so se od leta 2005 zvišale cene vseh delnic, k čemur naj bi bila pripomogla tako ugodna gospodarska klima kot umik države iz Mercatorja in drugih podjetij. Prodajo Mercatorja je pregledalo računsko sodišče in ugotovilo, da ni prišlo do oškodovanja državnega premoženja, Evropska komisija pa je ugotovila, da v primeru Mercatorja ni šlo za nedovoljeno državno pomoč, je dejal Hvauc. Zavrnil je tudi navedbe, da država hiti s prodajo državnega premoženja. Po njegovih ocenah je slovenski nacionalni interes, da imamo uspešna podjetja, dobro gospodarsko rast in blaginjo za vse državljane. V. K.

Modrost tedna

»Škof Rožman je preroško opozarjal na to resnico, ker je Katoliška cerkev imela izkušnjo iz Sovjetske zveze in Španije. Zato se ni hotel pridružiti OF, ki je bila izpostava komunistične partije. S komunisti ni mogoče sodelovanje. /.../ Škof se je zavedal partijskega brezboštva, ki ga je med vojno še skrivala, po zmagi pa z vso krutostjo uveljavljala. Zdenko Roter priznava, da so bila povojna leta obdobje poskusa uničiti vero in Cerkev. V tem času je bil sojen škof Rožman, zato je razumljiva njegova takratna obsodba.«

(Nadškof dr. Franc Perko)

»Zadnja oblika banalizacije medijske kulture, ki pravzaprav že prestopa kulturne meje in se podaja na golo področje tržništva in komunikacijske manipulacije, so brezplačniki, ki se širijo kot gobe po dežju. Kulturna in medijska vloga teh zastojarskih publikacij je nikakršna; s podcenjevanjem intelekta celo zdravo mislečega državljana so orodje novinarske pritlehnosti. /.../«

(Urednik in publicist Drago Bajt)

Lobisti na delu

Pretekli teden smo napovedali kadrovske spremembe v vodstvu Družbe za avtoceste v RS (Dars). Do zamenjave v vodstvu še ni prišlo, vlada pa je v nadzorni svet Darsa za mandatno obdobje štirih let imenovala dva nova člana, in sicer Tomaža Vidica, generalnega direktorja direktorata za ceste na ministrstvu za promet, in Simona Oša, vodjo finančne službe na ministrstvu za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo. Razširitev nadzornega sveta je skladna s pred meseci sprejetimi statutarimi spremembami, po katerih bi se lahko dosedanjim šestim nadzornikom pridružili do trije novi. Dan po imenovanju novih članov se je sešel nadzorni svet Darsa, vendar brez novih članov. Na seji so se med drugim seznanili z morebitnimi vplivi graditve šentvidskega predora v Ljubljani. Ocenili so, da vrednost projekta ostaja znotraj ocene investicijske vrednosti, ki je bila po-

Oteženo kadrovanje na Darsu

trjena v letnem načrtu razvoja in obnavljanja avtocest. O morebitni razrešitvi Rajka Siročiča, ki jo je omenjal minister za promet Radovan Žerjav, nadzorniki niso razpravljali. Dogajanja je zaznamovalo tudi pismo 16 županov občin iz severovzhodne Slovenije (pobudnik naj bi bil mariborski župan Franc Kangler, član SLS), naslovljeno na prometnega ministra, v katerem so izrazili protest zoper napovedane menjave vodstva Darsa, ministra pa pozivajo, naj premisli o svojih namerah. Kaj se bo zgodilo, je težko napovedati, kaže pa, da so se v dogajanje vpletli zelo močni in vplivni lobisti. V. K.

Zmanjševanje razlike

Podatki o stopnji inflacije v Sloveniji v primerjavi z gibanjem medletne stopnje inflacije v drugih 12 državah z evroobmočja kažejo, da je razlika v rasti medletne stopnje inflacije, merjene s harmoniziranim indeksom cen življenjskih potrebščin, v Sloveniji v primerjavi s povprečjem drugih držav evroobmočja naraščala od letošnjega februarja dalje. Zelo pomembno pa je, da se je razlika v mesecu avgustu začela zmanjševati. Inflacija v Sloveniji je sicer še vedno visoka predvsem zaradi povečevanja cen nafte in naftnih derivatov, ki v zadnjih dneh dosegajo rekordne vrednosti (tudi prek 90 dolarjev za sodček), ter naraščanja cen hrane, vendar je zelo vzpodbudno, da se razlike v medletni stopnji inflacije med Slovenijo in drugimi državami evroobmočja v zadnjih dveh mesecih postopoma zmanjšujejo. V. K.

Razlika v stopnji inflacije se zmanjšuje.

Delo dobilo slamnatega predsednika uprave

Predsednik uprave časopisno-založniškega podjetja Delo Danilo Slivnik je v ponedeljek nadzornemu svetu družbe zaradi različnih pogledov na vodenje podjetja podal odstopno izjavo. Zdi se, da je novinarska avtonomija na Delu ogrožena.

Slivnik je na mestu predsednika uprave Dela 21. januarja lani zamenjal Tomaža Peroviča, ki je s tega mesta odstopil. Slivnik je bil na Delu zaposlen od oktobra 2005 kot član uprave za tehnične zadeve, pred tem pa je bil glavni in odgovorni urednik tednika Mag. Predsednik Delove uprave je zdaj postal Peter Puhani, dosedanj generalni direktor Slovenskih železnic, ki v nasprotju s Slivnikom in njegovimi predhodniki nima nikakršnih izkušenj z mediji, zaradi česar mnogi menijo, da bo le »slamnati« predsednik uprave. Slivnik odstopa ni komentiral, že nekaj časa pa je bilo jasno, da se nič več ne razume s pivovarji, ki so želeli, da Delo, Slovenske novice in Mag spremenijo svojo uredniško politiko in jo prilagodijo kapitalskim interesom Pivovarne Laško, ki je večinska lastnica časopisnega podjetja Delo. Laščani Slivnikov odstop obžalujejo z veliko mero sprenevedanja. Večinski lastniki Dela naj bi pričakovali, da bo »osrednji slovenski časnik skupaj z njegovimi edicijami

Stojan Zdolšek in Andrijana Starina Kosem sta Slivnika postavila na stranski tir.

mi dosegal najvišje novinarske standarde in da bo voden učinkovito». Pri tem naj bi jim bilo žal, da se Slivnik, ki je »na tem področju vrhunski strokovnjak«, v omenjeni koncept ni želel vključiti. Kot je znano, je Pivovarna Laško v prevzemni ponudbi, ki jo je 2. aprila objavila skupaj z Radensko in Talisom (podjetje se je kasneje preimenovalo v podjetje Firma Del) pridobila več kot 94 odstotkov delnic Dela. Konec julija je skupščina Dela sklenila, da z borze umakne vse delnice tega podjetja, hkrati pa se delnice preostalih manjšinskih delničarjev prenesejo na Pivovarno Laško. Konec maja je Delo dobilo nove nadzornike, ki jih vodi Andrijana Starina Kosem (zamenjali so nadzornike, ki naj bi bili blizu sedanji vladi), predstavnika kapitala v nadzornem svetu pa sta postala še Stojan Zdolšek in Rebeka Lah. Sredi letošnjega leta so zamenjali Petra Jančiča, ki je Delo vodil na pot uredniške in mnenjske pluralnosti ter profesionalnosti. Če sta takrat Starina Kosmova in Slivnik delovala z roko v roki, sta se kmalu zatem začela razhajati, saj naj bi se prva nadzornica začela neposredno vtikati v uredniško politiko posameznih edicij in na pogovore klicati urednike. Skratka, začelo se je dogajati tisto, česar je

v svojem znamenitem »zasebnem pismu« obtoževala premierja, to pa je pritisk na medije. Po novem bo tako prav ona skupaj s Zdolškom resnična predsednica uprave časopisne hiše Delo, kar pri mnogih poznavalcih medijskega dogajanja povzroča resno skrb.

V kratkem naj bi skupščina delničarjev Dela obravnavala spremembe statuta družbe. V skladu z novim statutom bo odslej odgovorne urednike imenoval nadzorni svet in ne predsednik uprave podjetja. Ljudje torej, ki niti približno ne zagotavljajo neodvisnega in profesionalnega novinarstva. Delo tako postaja glasilo Pivovarne Laško in nove morebitne koalicije SD, Zares, LDS, SLS ... Dodajmo, da je ministrstvo za kulturo minuli teden zavrnilo prošnjo Dela za povečanje deleža v Večeru, kar lahko samo pozdravimo, saj ustvarjanje medijskih in drugih monopolov škoduje slovenski družbi. Ali gre Delo z zadnjimi spremembami res nazaj v svinčena sedemdeseta leta, kot pravijo nekateri, bo pokazal čas. M. B.

Za referendum

Kot kaže, bo opozicija poskušala storiti vse, da bi onemogočila novo šolsko zakonodajo. V SD tako napovedujejo referendum o novi šolski zakonodaji in iščejo možnosti za njegov razpis. To podpirajo tudi v stranki Zares. Pri tem je poslanec SD Miran Potrč priznal, da je za SD najbolj moteče državno financiranje cerkvenih šol, kar je tudi glavni motiv za morebitni referendum, čeprav naj bi bilo »uradno« najbolj problematično pomanjkanje denarja za javno šolstvo. Na stališča SD se je odzval poslanec SDS Branko Grims in dejal, da SD zlorablja šolstvo za netenje kulturnega boja. Poleg tega je po Grimsovem mnenju del zasebnih šol v neenakopravnem položaju, saj so tiste zasebne šole, ki so bile ustanovljene po letu 1996, financirane le 85-odstotno. G. B.

Poslanec SD Miran Potrč

Krščanski socialisti

Slovenija je od nedavne bogatejša še za eno stranko, in sicer za stranko z imenom Krščanski socialisti. Kot pravi njen ustanovni predsednik Andrej Magajna, gre za levo stranko in »alternativo za kristjane«, program pa naj bi temeljil predvsem na etičnih načelih. Izjave najvidnejših predstavnikov pa kažejo, da gre očitno za satelitsko stranko

Andrej Magajna, predsednik

Pahorjeve SD, saj naj bi bila to edina stranka, s katero naj bi se Krščanski socialisti povezovali, njihov podmladek pa naj bi se povezoval z Mladim forumom. Vse to pomeni, da so v Sloveniji posamezniki, ki še niso dojeli tragičnih posledic Kocbekovega sodelovanja s komunisti. Zanimivo pa je, da je v slovenskem prostoru nekoč obstajala Krščansko-socialna unija, ki so jo ustanovili tisti, ki iz Krščansko-socialnega gibanja niso hoteli vstopiti v SKD. G. B.

0 socialnem položaju in protestih

Peter Avsenik, foto: Gregor Pohleven

Izjava iztrgana iz konteksta Oktobrska redna seja državnega zbora se je kot navadno začela s poslanskimi vprašanji predsedniku vlade Janezu Janši. Premier je tako v ponedeljek govoril o socialnem položaju, stopnji revščine in inflaciji.

V prvem vprašanju je poslanec LDS Ljubo Gerlič dejal, da je vlada v uvodu v proračunsko razpravo prepričevala slovensko javnost, da je storila vse, da omeji visoko inflacijo, vendar po Gerličevih besedah to ne drži. »O tem nas prepričujejo že razprave o proračunu v delovnih telesih, hkrati pa nam to govorijo tudi ljudje, ko se dnevno odpravljajo po nakupih najosnovnejših življenjskih potrebščin,« je dejal poslanec LDS in dodal, da smo priče visokim podražitvam nekaterih življenjskih potrebščin, na primer kruha. Spomnil je tudi na premierjevo izjavo ob obisku vlade na Koroškem, ko je ta dejal, da če iz smetnjakov po mestih gledajo štruce kruha, ne pomeni, da je inflacija alarmantna.

Premier je Gerliču odgovoril, da je bila izjava, ki mu jo mediji in poslanci opozicije očitajo, iztrgana iz konteksta. Po njegovih besedah niti en medij v tem času Janševih besed o inflaciji ni objavil v celoti. »Objavljeno je bilo samo nekaj stavkov, ki so jih sprevračali, z njimi manipulirali in jih uporabljali za namene predvolilne kampanje v predsedniški tekmi,« je dejal Janša in pojasnil, da so bile njegove besede o inflaciji usmerjene v dejstvo, da v Sloveniji letno zavržemo od 12 do 13 tisoč ton kruha, za ta kruh pa porabimo tretjino pridelane pšenice v Sloveniji. Odstotek zavrženega kruha v Sloveniji je, kot pravi Janša, precej večji od odstotkov v bolj ali primerljivo razvitih državah Evropske unije. »Nisem kritiziral nikogar, ampak sem govoril o stanju stvari, ki pripomorejo k temu, da je ta osnovna življenjska potreba dražja, kot bi lahko bila,« je dejal premier. V zvezi s tem je še pojasnil, da smo po številu ljudi, ki živijo pod pragom revščine (teh je 10 odstotkov), tretja najboljš država v Evropski uniji. Kljub temu priznava, da je – prevedeno v številke – ta odstotek še vedno visok, vlada pa sprejema ukrepe za zmanjšanje te številke.

Demonstracije proti delodajalcem Vprašanji Bojana Kontiča iz poslanske skupine SD in Mateja Lahovnika iz stranke Zares sta se nanašali na položaj delavcev. Na Kontičevo pripombo, da je vladna koalicija že dvakrat v tem mandatu zavrnila zakon, ki bi zmanjšal neposredni pritisk na rast plač in zagotovil soudeležbo zaposlenih pri delitvi dobička, je Janša obljubil, da bo vlada tak zakon predložila do konca leta in ga poslala v usklajevanje s socialnimi partnerji. Po njegovih besedah se predvidevajo davčne spodbude za delavce in tudi za delodajalce, in sicer v obliki zakona oziroma v obliki ureditve dohodnine in dobička na dohodek pravnih oseb. Preučujejo tudi možnosti v zvezi s plačevanjem socialnih prispevkov. »Ko bo zakon pred nami, bomo videli, ali je to dejansko tisto, kar je koristno in realno za Slovenijo,« je

Premier Janez Janša je zavrnil vse opozicijske očitke.

Premier Janša: »Objavljeno je bilo le nekaj stavkov, ki so jih sprevračali, z njimi manipulirali in jih uporabljali za namene predvolilne kampanje v predsedniški tekmi.«

dejal premier. Dotaknil se je tudi delavskih demonstracij, ki so napovedane za 17. november, in dejal, da protesti ne bodo usmerjeni proti vladi, ampak proti delodajalcem.

O zakonodajnem referendumu V nadaljevanju je poslansko vprašanje premierju postavil še poslanec koalicije Jožef Horvat. Obnovil je zgodbo o noveli zakona o lastninskem preoblikovanju zavarovalnic, ki je bil v državnem svetu deležen številnih kritik. »Zakaj je vlada Republike Slovenije predlagala sprejetje omenjenega zakona z rešitvami, ki so naletele na takšen odpor državnega sveta, in katere cilje zasleduje ta zakon,« je vprašal Horvat. Janša je v odgovoru izrazil obžalovanje, da je do odločitve državnega sveta o referendumu prišlo. Vendar je hkrati opozoril, da rešitve ni predlagal on niti pristojno ministrstvo, pač pa stranka DeSUS. Kljub vsemu je predlog po Janševih besedah dober, saj bi bilo delitev premoženja med upravičence praktično nemogoče izvesti. V primeru potrditve zakona bi velik del premoženja Zavarovalnice Triglav šel v pokojninski sklad. **D**

Prezrti državljani?

Pavel Ferluga

Ob predsedniških volitvah smo bili v nekaterih medijih priče napadom na slovenske državljane, ki živijo v tujini.

Ker sem po vojni živel v demokratični, čeprav Slovencem nenaklonjeni državi, nisem zasledil, da bi bili državljani le-te ali katere koli druge evropske demokratične države oropani glavne in za vse državljane enake pravice do volitev ne glede to, kje v svetu se nahajajo. Take ogabne možnosti so se pokazale le v Sloveniji. Razumem, da so bili v prejšnjem diktatorskem režimu jugoslovanski državljani v svetu ocenjevani le po režimsko všečni ideološki pripadnosti, ne morem pa danes prenesti nizkotno podle medijske delitve slovenskih državljanov v svetu na tiste, ki so upravičeni, in tiste, ki naj bi ne smeli biti upravičeni izvrševati državljanske pravice voliti. Kakšno vizijo imajo postkomunistični Slovenci do tega vprašanja, ki ni nikjer vprašljivo? Popolnoma izkrivljeno! Vsak državljan katere koli demokratične državne ureditve, ki se nahaja na svetu in tudi na Marsu (če upoštevam neokusno karikaturu v Slovenskih novicah), ima ne samo dolžnost, če jo hoče uveljaviti, ampak neodtujljivo pravico do volilne udeležbe. Da se po padcu komunistične nesreče še vedno najdejo mediji in njihovi odgovorni uredniki, ki bi radi uveljavljali zločinsko načelo delitve slovenskih državljanov na »naše« in »sovražno emigracijo«, je v današnji Sloveniji domala dementno, če ne celo hujskaško. Nema lokrat se ti medijski nepridipravi celo sklicujejo na ideološko pokvarjeno preteklo normo, da so Slovenci v tujini drugorazredni državljani v primerjavi s tistimi v matici. Resnica je, da so Slovenci zunaj matice mnogo bolj narodno zavedni od levih domačih indoktrinirancev, saj so domovino večinoma zapustili zaradi protislovenske politike tuje komunistične ideologije. Doma so večinoma ostali le pošteni oportunistični potuhnjenci (človeško razumljivo) in oboževalci nasilnih zločincev. Današnji mediji (med katerimi nosi baklo Kanal A) bi morali biti kazensko ovadeni, ker podpirajo diskriminacijo slovenskih državljanov z verbalnim nasiljem in hujskajo k ideološki nestrpnosti, kar ni sprejemljivo v demokratični družbi. Do kdaj bomo morali trpeti take netilce sovraštva do drugače mislečih, ki imajo vso pravico sooblikovati moderno slovensko državo brez pohabljenih medijev kontinuitetne kriminalne združbe? Smo še edina država v EU, ki hrani in vzdržuje kominternovske zjedalce z vso vidno in nevidno rdečo ikonografijo. Sramotno.

Zmanipulirane izjave

Vida Kocjan

Posamezniki so iz konteksta iztrgali nekaj besed o kruhu v smeteh in po nepotrebnem razburili ljudi.

V zadnjem času smo priče medijskim manipulacijam. Ena večjih se nanaša na iz konteksta iztrgane besede predsednika vlade, češ da inflacija ni alarmantna, če iz smetnikov po mestih gledajo štuče kruha, in ministra za gospodarstvo, da pač ni nič narobe, če kdaj pa kdaj pojemo kosček kruha, ki je ostal od prejšnjega dne. Te besede so posamezniki iztrgali iz konteksta, za kar so seveda potrebovali nekaj dni, ponavljali pa so jih vsi. Domnevni izjavi sta bili tema tudi na raznih forumih, do katerih imajo dostop vsi državljani, še bolj šokantno pa je, da je te besede v svojem sobotnem uvodniku uporabil celo glavni urednik največje časopisne hiše v državi. Čeprav jih je slednji navrgel mimogrede, vsaj videti je bilo tako, je dejansko prilil olja na ogenj vsem, ki jim je ta vlada trn v peti.

O tem je tekla beseda tudi v parlamentu. Premier Janez Janša je tovrstne navedbe označil za manipulacijo, del medijske kampanje in sprevrčanje besed. Janševa kritika, ko je govoril o inflaciji, je bila dejansko uperjena v to, da v Sloveniji letno zavržemo od 12 do 13 tisoč ton kruha, za kar porabimo tretjino pridelane pšenice v Sloveniji. Tudi zato je kruh dražji. Gre za največji delež zavrženega kruha v primerjavi z bolj ali primerljivo razvitimi državami EU. Tudi gospodarski minister ni govoril o tem, da moramo jesti kruh iz smeti, dejal je, da en dan star kruh pač ni za v smeti.

Res je inflacija v državi težava, cene so previsoke, vendar nihče ne more trditi, da vladi ni mar za to in da ne sprejema ukrepov, s katerimi bi tako stanje omilila. Naslednja manipulacija, ki smo ji priče, pa so načrtovani protesti sindikatov. V javnosti je to prikazano, kot da bodo zaposleni protestirali proti vladi, v resnici pa bo to protest zoper delodajalce. Vlada in delodajalci so na dveh bregovih. Kot je dejal premier, je čedalje bližje tudi sprejetje zakona o soudeležbi zaposlenih pri dobičku. Do konca leta ga bo vlada pripravila in ga nato poslala v usklajevanje s socialnimi partnerji. Poleg tega je predvidena možnost uvedbe davčnih spodbud tako za delodajalce kot za delavce, preučuje se možnost plačevanja socialnih prispevkov. Dialog glede udeležbe zaposlenih pri dobičku podjetij vlada vodi že dve leti, odkar so začeli usklajevati socialni sporazum. Stvari se torej premikajo, ne gre pa tako hitro, kot bi si želeli. Vendar tudi pri tem velja: v času prejšnjih vlad je bilo preveč zamujenih priložnosti, da bi lahko zdajšnja vlada vse popravila čez noč.

Nasedanje zablodam?

Dr. Matej Makarovič

Po prvem krogu volitev smo po pričakovanju dobili dva zmagovalca in pet poražencev. Imeni zmagovalcev, Peterle in Türk, nista nič kaj presenetljivi, zato pa je presenetljivo marsikaj drugega. Peterle je bil lahko glede na pričakovanja vsekakor razočaran, še posebno če je kdo skrajno naivno mislil, da lahko – vsem anketnim napovedim navkljub – zmaga že v prvem krogu. Gaspari se je zmagovalcema prvega kroga tako tesno približal, da je postal poraz zanj še toliko neprijetnejši in težje sprejemljiv. Jelinčič je presegel vse svoje prejšnje izide.

Marsikdo od tako imenovanih levih komentatorjev je imel v zvezi s Peterletom že pripravljeni formuli za njegov uspeh in za njegov neuspeh. Če bi bil Peterle uspešen, bi bila to njegova osebna zasluga, ker je kot posameznik tako priljubljen. Če bi bil neuspešen, pa bi bilo seveda krivo nezadovoljstvo volivcev z vladajočo koalicijo. Obe formuli sta se izkazali za neuporabni oziroma napačni. Prva bi bila uporabna, če bi bil Peterle uspešen, a treba je priznati, da mu prvi krog res ni šel od rok. Druga formula pa je preprosto popolnoma zgrešena.

Peterle je namreč vzpostavil tolikšno distanco do politike sedanje vlade, da mu odnos volivcev do te vlade preprosto ni mogel niti škoditi niti koristiti. Prepričanje, da je najboljši kandidat tisti, ki je nikogaršnji oziroma kar nekako splošno »ljudski«, je Peterletova kampanja pripeljala do logične in hkrati skrajne izpeljave. Ni več nastopal kot predstavnik določene politične opcije, ampak samo še kot posameznik, katerega izjemnost presega vse politične blokove delitve. Za to strategijo se skriva precej precenjevanja in podcenjevanja.

Po eni strani je šlo za precenjevanje samega sebe, saj je Peterle očitno verjel v nepremagljivost svoje osebne karizme. Morda so za to krive nekatere najvišje državne funkcije, ki jih je v preteklosti zasedal, morda njegovi politični uspehi, kot je bila zmaga na evropskih volitvah, a vzroki niti niso važni.

Po drugi strani je šlo za podcenjevanje lastne politične opcije. Zdi se, kot da bi Peterle nekako sam nasedel splošni »modrosti«, ki jo večina dominantnih medijev (to je tistih, na katere se »vršijo pritiski«) zadnje čase sistematično razširja: da so sedanji vladi dnevi šteti, da je na splošno osovražena in da ima lahko kdor koli od sodelovanja z njo samo še škodo in težave. Iz Peterletovih nastopov je bilo očitno, da se je izrazilo bal vsakega njegovega povezovanja s to opcijo. Če bi bolj verjeli podatkom, manj pa njihovim tendencioznim interpretacijam, bi Peterle in njegovi svetovalci videli, da sta oba ključna slo-

venska politična bloka – kot tudi sicer večino časa – razmeroma izenačena, manjša nihanja pa ves čas pomagajo k temu, da se končnih izidov praktično ne da napovedati. Povezovanje s katerim koli blokom je tako za kandidata seveda tvegano – a nič manj tvegano ni vztrajanje v nekakšnem praznem prostoru.

Ob tem pa je morda Peterle verjel v še en »levi« mit: o tem, kako disciplinirani so »desni« volivci. Podoba »desnih« volivcev, ki gredo na volišča skoraj kot vojaki, je še ena od značilnih široko populariziranih domnev, ki so jo tokratne volitve popolnoma ovrgle. A Peterle se je očitno znašel v zmoti, da ga bodo »njegovi« tako ali tako disciplinirano volili že samo zato, ker je pač že od nekdaj »njihov«, tudi če jih ne bo z ničimer nagovoril.

Ob tem velja kot zanimiv primer izpostaviti njegovega tekmeca Mitjo Gasparija. Čeprav je Gaspari najverjetneje že poraženec volitev, je ta poraz glede na minimalno razliko prav lahko le naključen in posledica spleta zelo drobnih okoliščin med le peščico konkretnih volivcev. In vendar je za Türkoma stal velikanski aparat SD s skoraj celotno opozicijo, za Gasparijem pa le stara in močno razmajana LDS. Toda Gaspari je bil in ostal prepoznaven. Če za Peterleta ni bilo jasno, ali je sploh v čemerkoli povezan s sedanjo vladno koalicijo, je Gaspari nenehno dokazoval, da zastopa opozicijo, da je pri tem skrajno odločen in že kar radikalen. Kot tak Gaspari res ni bil posebno zanimiv za oklevajoče sredinske volivce, a ti pač hodijo na volitve z veliko manjšo verjetnostjo kot pa najbolj pravoverni volivci tako imenovane »levice«.

Seveda pa je umetnost vedno v pravem ravnesju. Če bo Peterleta zdaj zajela panika in bo

hitel drastično spreminjati strategijo ter morda vanjo vrgel še kanček kulturnega boja, da bo za »svoje« prepričljivejši, mu bo to le dodatno škodilo. Skrajna identifikacija in skrajno distanciranje od posamične politične opcije očitno škodita. Zato pa recepti za zmago nikoli niso preprosti in enostranski, temveč skrajno prefinjeni. ■

Recepti za zmago nikoli niso preprosti in enostranski, temveč skrajno prefinjeni.

Finalista drugega kroga Danilo Türk in Lojze Peterle

Razburljiv prvi krog

Gašper Blažič, foto: Gregor Pohleven

V nedeljo, 21. oktobra, so državljanke in državljani Slovenije po petih letih volili predsednika države, ki bo nasledil Janeza Drnovška. Največ glasov je pričakovano dobil Lojze Peterle.

Tokratne volitve so minile v znamenju preobratov in poskrbele tudi za nekaj zmede predvsem takoj po objavi prvih neuradnih podatkov. Volitve so bile tudi tokrat »v znamenju dveh Golobičev«, saj so novinarji neprestano oblegali predsednika nove stranke Zares Gregorja Golobiča, nekatere politike pa je zmotilo dogajanje v zvezi z glasovnicami iz tujine, pri čemer so očitki leteli na aktualno oblast in vodstvo Državne volilne komisije, ki jo pooseblja dolgoletni tajnik Marko Golo-

bič. Sicer pa so volitve potekale mirno in brez večjih incidentov ne glede na to, da so ponekod že pred volitvami imeli težave z glasovnicami in da je predsedniški kandidatki Eleni Pečarič spodletel poskus glasovanja na enem od ljubljanskih volišč.

Tesen izid Volilni štabi predsedniških kandidatov so večji del dneva preživeli »na terenu« oziroma na izbranih lokacijah, kjer so gostom (v glavnem novinarjem in politikom) ponujali zastoj jedajo in pijačo. Priča-

kovanje je doseglo vrhunec ob 19. uri, ko so se volišča zaprla in so medijske hiše sporočile prve podatke vzporednih volitev. Kasneje so začeli prihajati podatki, ki so kazali, da je Peterle šele na tretjem mestu in da je Türk prvi, Gaspari pa drugi. V štabu Danila Türka so bili navdušeni nad izidi, vendar so bili tam navzoči politiki – med drugim so prišli Gregor Golobič, Pavel Gantar (oba iz stranke Zares), Borut Pahor (SD), Karl Erjavec (DeSUS) in Franci Kek (Aktivna Slovenija) – v začetku zelo

skopi s komentarji. Zanimivo je, da je Aktivna Slovenija podprla Türkovo kandidaturo, pri tem pa v volilni kampanji izrecno podprla Türkovo izjavo o komunistični zlorabi partizanstva, zaradi katere je Türk prišel v spor s predsednikom zveze borcev Janezom Stanovnikom. V bližini Danila Türka je bilo videti tudi nekatere osebnosti, ki ne delujejo neposredno v politiki, na primer Nika Toša iz Forumu 21.

Jelinčičeva samozavest Kasneje se je središče medijskega

dogajanja preselilo v tiskovno središče v Cankarjevem domu, kamor so razen Elene Pečarič prispeli vsi predsedniški kandidati. Prvi je bil predsednik SNS Zmago Jelinčič, ki je svojo uradno izjavo začel zelo samozavestno. Dejal je namreč, da je pravi zmagovalec volitev on in SNS, pri tem pa javnosti natresel tudi nekaj evrospektivnih populističnih krilatic. Po njegovem pričanju ljudje nočejo vsečnega predsednika, ki bi metal pesek v oči, ampak predsednika, ki jim pove resnico in ta je lahko tudi »zoprna«. Dejansko ima Jelinčič, čeprav se ni uvrstil v drugi krog, precejšen razlog za zmagovalje, saj mu je uspelo zbrati skoraj dvajset odstotkov glasov, v volilni enoti s sedežem na Ptuj pa je celo zmagal, saj je pustil za seboj vse tri favorizirane predsedniške kandidate (Peterle, Türk, Gaspari). Podobno je bilo tudi v volilni enoti s sedežem v Mariboru. Za primerjavo naj omenimo, da je Jelinčič na predsedniških volitvah leta 2002 dobil 8,5 odstotka glasov (tedaj je bil na tretjem mestu, za Janezom Drnovškom in Barbaro Brezigar), tokrat pa je svoj izid krepko izboljšal, saj ga je več kot podvojil. Analitiki volilnih izidov so si enotni, da je Jelinčič pobiral glasove predvsem mlajših volilcev in razočaranih volilcev desne sredine, pri tem pa mu je pomagala ostra in populistična retorika – podobno je leta 1990 nastopal Ivan Kramberger. Kakor koli že, njegov izid napoveduje tudi uspeh SNS na parlamentarnih volitvah prihodnje leto, saj je po nekaterih javnomnenjskih raziskavah SNS med strankami

na četrtem mestu. Jelinčič ob tem napoveduje tudi pritožbo zaradi domnevne kršitve zakonov, kar naj bi bila zakrivila Državna volilna komisija. V imenu SNS je poslanec Sašo Peče napovedal, da v drugem krogu ne bodo podprli nikogar.

Peterletova zmaga Neuradni izidi, ki jih je sporočila Državna volilna komisija – uradni bodo znani šele v začetku prihodnjega tedna, ko bodo prešteti tudi glasovi iz tujine – , so pokazali, da je Lojze Peterle vendarle zmagovalec prvega kroga volitev, čeprav z manjšo podporo, kot so mu jo napovedovale javnomnenjske raziskave. Zaradi tega je bilo mogoče v Peterletovem štabu opaziti nekaj slabe volje, bržkone tudi zaradi tihega pričakovanja, da bo zmagovalec odločen že v prvem krogu. Peterle je pred drugim krogom volitev izjemno optimistično razpoložen, čeprav ga je precej medijev označilo za poraženca prvega kroga. Tako je eden od brezplačnikov dan po volitvah razglasil, da je levica povsem povzela Peterleta, saj sta Gaspari in Türk skupaj zbrala 20 odstotkov več glasov kot Peterle. Tovrstna poenostavljena matematika pa še ni dokaz za Peterletov vnaprejšnji poraz. Predsednik SD Borut Pahor je tako pohitel s precej samozavestno izjavo, da novi predsednik države zagotovo ne bo Lojze Peterle, predsednik DeSUS Karl Erjavec pa je že kmalu po zaprtju volišč v nedeljo ocenil, da so Peterleta očitno pustili na cedilu tradicionalni volilci desnice, saj naj bi pogrešali večjo Peterletovo odločnost v izjavah o splavu, razveljavitvi obsodbe škofa Rožmana in še nekaterih drugih temah. Zato so se pojavila vprašanja, ali bo Peterle s svojim volilnim štabom spremenil taktiko, kar pa je vodja njegovega volilnega štaba Marko Pogorevc zavrnil, saj naj bi bil Peterle dovolj profiliran kandidat. Strokovnjaki za marketing opozarjajo, da bi bila sprememba načina nastopanja zelo tvegana poteza, kljub temu pa so si ocenjevalci dogajanja enotni, da bo treba v kampanji pred drugim krogom

Premier Janez Janša s hčerko Niko na volišču v Grosuplju

Nekdanji predsednik države Milan Kučan z ženo v Murglah

Za Peterleta

Med udeleženci sprejema predsedniških kandidatov v Cankarjevem domu je bil tudi predsednik Združenja ob Lipi sprave Stanislav Klep, ki je obžaloval dejstvo, da so mediji ignorirali javno podporo združenja Lojzetu Peterletu. Ob tem je v pogovoru za Demokracijo omenil, da je bil Peterle v dosedANJI predvolilni kampanji premlačen do problematike narodne sprave.

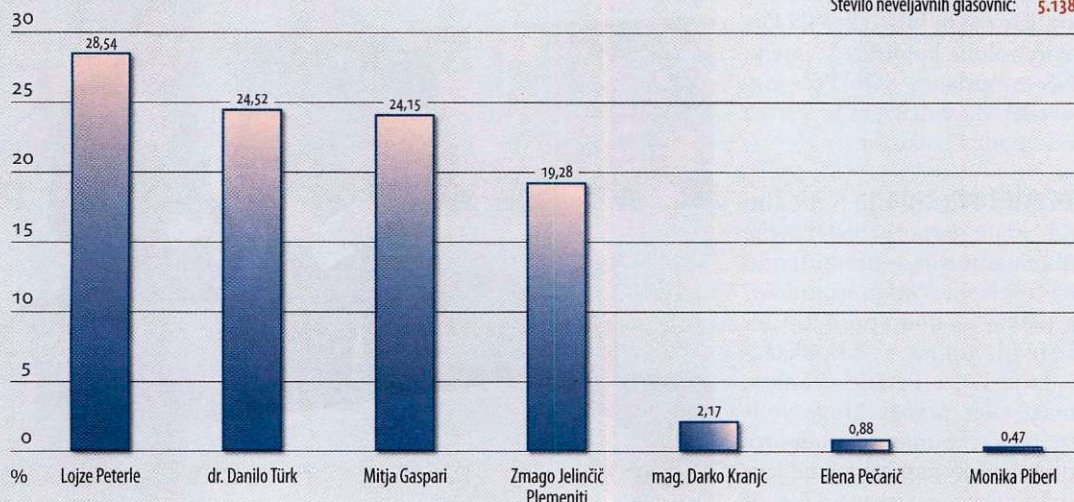

Predsednik Slovenske nacionalne stranke Zmago Jelinčič je presenetil.

Delni izidi glasovanja

Število prešteti glasovnic: 983.083
 Število veljavnih glasovnic: 977.945
 Število neveljavnih glasovnic: 5.138

► položiti vse karte na mizo in da taktiziranja ne bo več. To tudi pomeni, da bosta morala biti kandidata – za zdaj kaže, da bosta to Türk in Peterle – bolj jasna v svojih nastopih in pokazati več politične »barve«.

Nezadovoljni Gaspari Precej nezadovoljen je bil Mitja Gaspari, ki se je za zdaj uvrstil tesno za Danilom Türkom (zaostaja za približno 3.800 glasov). Mnogi menijo, da glasovnice iz tujine ne bodo pripomogle k preobratu. Prvotno navdušenje v Gasparijevem štabu je splahnelo kmalu po objavi prvih neuradnih izidov, ki so pokazali, da Gaspari nima zagotovljene uvrstitve v drugi krog. Gaspari je tako v svoji izjavi med drugim izrazil nezadovoljstvo zaradi postopkov z glasovnicami iz tujine, čeprav vemo, da je bila volilna zakonodaja sprejeta že pred letom dni (problematična je torej samo interpretacija zakona, kar pa ni odvisno od vlade).

Mitja Gaspari je v svojem volilnem štabu napeto pričakoval volilni izid.

Zaskrbljiva naj bi bila tudi nizka volilna udeležba, ki kaže na to, da politika ljudi očitno ne zanima. V LDS menijo, da je Gaspari dosegel velik uspeh glede na to, da ga je podprla samo ena stranka (LDS). Povzročil je tudi precej nerazumevanje v Türkovem štabu, saj

je obstajala bojazen, da bi Türk ostal brez drugega kroga, kar bi bil velik politični neuspeh zlasti za Pahorja pa tudi za Golobiča in Erjavca. Z izidi je bil zadovoljen Darko Kranjc, a je opozoril, da so bili mediji vendarle bolj naklonjeni favoritom, kar pomeni, da

dostop do medijev ni bil enak za vseh sedem kandidatov.

Vsiljene predvolilne teme Od drugih političnih akterjev velja omeniti premierja Janeza Janšo, ki je izrazil zaskrbljenost zaradi nizke volilne udeležbe. Ta naj bi bila po njegovih besedah posledica predvidljivosti volilnih izidov, obžaloval pa je, da so bile v predvolilnem času s strani nekaterih vplivnih centrov iz ozadja vsiljene teme, kot so novinarska peticija, razveljavitev obsodbe škofa Rožmana in zlorabljene izjave ministra za gospodarstvo Andreja Vizjaka o vzrokih za inflacijo. Janša je izrazil prepričanje, da bosta oba kandidata v drugem krogu prisiljena jasneje izraziti svoja stališča. Po njegovem mnenju ima Peterle, kar se tiče povezave z državo, izrazito prednost. Med svojimi volilci ima še veliko rezerve, čeprav mu podtikajo »neprepričljivo zmago«. Ne glede na to, kdo bo izvoljen, Janša pričakuje, da bo sodelovanje med predsednikom države in drugimi institucijami boljše, kot je bilo do zdaj.

Drnovškova odsotnost V Cankarjevem domu pa ni bilo dosedanjega predsednika države Janeza Drnovška, ki se, čeprav se je v zadnjih mesecih umaknil v zasebnost, ni mogel izogniti televizijskim kameram. Drnovškova odsotnost znova sproža ugibanja o njegovem zdravstvenem stanju. Na volišče se je odpravil tudi nekdanji predsednik države Milan Kučan, ki je zaplete v zvezi z glasovnicami iz tujine izkoristil za kritike na račun vlade, ni pa hotel izdati, koga je podprl. Glede na to, da je že pred časom napovedal, da bo podprl tistega kandidata, ki bo bolj napadal vlado, je mogoče sklepati, da je podprl Gasparija. Slednjega sta podprla tudi predsednik ZZB Janez Stanovnik in ljubljanski župan Zoran Jankovič. V centru Ljubljane je Gaspari tako prehitel Peterleta. Ne glede na to pa je jasno, da bo drugi krog še bolj napet in da je mogoče v prihodnjih treh tednih pričakovati še intenzivnejšo kampanjo obeh izenačenih kandidatov, predvsem pa medijske napade na Peterleta, ki mu levica napoveduje poraz. **D**

Lojze Peterle z družino v tiskovnem središču

Gregor Golobič, Danilo Türk in Borut Pahor so si oddahnili.

Podpredsednik SD in profesor na FDV Igor Lukšič

Lukšičevi udbovski prijemi

Gašper Blažič, foto: Gregor Pohleven

Študenti FDV so v tednu pred volitvami dobili nalogo spremljati obnašanje duhovnikov in vernikov na dan predsedniških volitev. Za znanstvene namene?

Omenjeno nalogo jim je po poročanju STA dal prof. dr. Igor Lukšič, in sicer z »navodili za spremljanje verskih obredov«. Šlo naj bi za spremljanje maš in poročanje o morebitni politični dejavnosti duhovnikov oziroma predvsem za opazovanje, kako se obnašajo predstavniki verskih institucij. Pri tem naj bi študentje zabeležili, ali je predstavnik verske institucije pozval vernike, naj se udeležijo volitev, ali je morda pri tem lobiral za točno določenega kandidata ali pa je celo pozval vernike, naj takoj po obredu odidejo za njim na volišče. Študentje naj bi spremljali tudi obnašanje vernikov oziroma njihov odziv, ali bodo morda javno pozivali druge, katerega kandidata naj volijo.

Lukšičevi izgovori Lukšič je za STA dejal, da takšna dejavnost ni sporna, saj ne vodijo poimenskimi evidenc in jih ne zanimata ime in priimek, poleg tega naj bi šlo le za zbiranje podatkov v znanstvene namene, kar se ne

dogaja prvič. Podobne raziskave naj bi bili izvajali že v preteklosti na parlamentarnih in lokalnih volitvah, tovrstna dejavnost pa po Lukšičevih besedah ni motila verskih obredov. Verskih ustanov iz metodoloških razlogov niso prosili za dovoljenje. Kljub Lukšičevim pojasnilom pa je mogoče v teh dejavnostih prepoznati metode, ki jih je v preteklosti uporabljala Udba, ko je s pomočjo ovaduhov v cerkvah oprezala za morebitnimi znamenji političnega agitiranja Katoliške cerkve in ugotavljala, kdo se udeležuje verskih obredov. Da bi lahko tovrstna raziskava imela jasen politični predznak, dokazuje tudi to, da je dr. Lukšič podpredsednik SD, stranke, ki je pravna naslednica komunistične partije in ima resne ambicije, da prihodnje leto na parlamentarnih volitvah osvoji oblast. Poleg tega ima FDV »bogato tradicijo« preučevanja povezav med politiko in religijo predvsem po zaslugi upokojenega profesorja

in kasnejšega Kučanovega svetovalca dr. Zdenka Roterja, ki je bil pred svojo akademsko kariero agent Ozne, zadolžen za Cerkev in duhovnike.

Ostri odzivi Lukšičeva navodila za spremljanje verskih obredov so sprožila precej različne odzive, odmevala pa so tudi v notranji politiki. Med drugim se je odzval vodja poslanske skupine SDS Jože Tanko in v izjavi za javnost zapisal, da gre pri Lukšičevih navodilih predvsem za politično motiviran nadzor nad civilno družbo in za metode, kakršne so značilne za totalitarni režim. Po Tankovem mnenju je takšno početje zloraba visokega šolstva za politične namene in prisila študentov. Po njegovem prepričanju smo priče »novi aferi, v katero so vpleteni vrhovi Pahorjeve SD«, saj naj bi bil dr. Lukšič brez pravne podlage odredil hud poseg v svobodo posameznika. Odzvali so se tudi v Slovenski demokratični mladini in zapisali, da gre za zna-

ne prijeme, ki so jih uporabljali v polpretekli zgodovini z namenom vplivati ali celo ustrahovati slovenske državljane. »V SDM smo najbolj zaskrbljeni nad dejstvom, da zmore učitelj na fakulteti tako očitno vpletati svojo politično opredeljenost in jo preko navodil dobesedno vsiljevati slovenskim študentom,« je zapisal predsednik SDM Nikolaj Oblak, ki v imenu SDM Lukšiča poziva, naj zapusti predavateljsko službo na FDV ali pa naj odstopi z mesta podpredsednika SD. Po mnenju tiskovnega predstavnika Slovenske škofovske konference Andreja Sajeta gre za prijeme, znane iz preteklosti, ko so hodili poslušat župnike in jih nato ovajali. Problem določenih krogov naj bi bil v tem, da še vedno ne razumejo narave Cerkve in jo jemljejo kot politično institucijo. Odzval se je tudi profesor na ljubljanski pravni fakulteti dr. Rajko Pirnat, ki meni, da bi se moral Lukšič izogibati raziskavam, ki bi lahko vodile v uporabo za politične namene. Poleg tega lahko to pomeni poseg v svobodo veroizpovedi in temeljno poslanstvo Cerkve, če takšno raziskavo organizira fakulteta kot del študijskega procesa.

Previdnost Cerkve Bržkone bodo Lukšičeva sporna navodila sprožila še precej odzivov in tudi protiodzivov, čeprav so mnogi akterji – med njimi Katoliška cerkev pa tudi rektorica Univerze v Ljubljani dr. Andreja Kocijančič ter ministrica za visoko šolstvo Mojca Kucler Dolinar – vsaj do prvega kroga predsedniških volitev molčali, kar je bila morda še najbolj modra poteza, saj bi utegnili afera škodovati tudi nekaterim predsedniškim kandidatom. Poleg tega se je morala Cerkev v preteklosti večkrat brniti pred obtožbami, da agitira za določene stranke in kandidate, tudi s političnimi govori na prižnicah. Do zdaj je Slovenska škofovska konferenca pozvala le k udeležbi na volitvah. Vendar med političnimi analitiki očitno prevladuje mnenje, da afera ne bo bistvenega vpliva na izid predsedniških volitev. Lukšičevo dejanje pa bi utegnulo oslabiti položaj SD na parlamentarnih volitvah prihodnje leto. **D**

Prva peresa Demokracije!

Janez Markeš

Dva vidika sta me na moč začudila, ko sem v prejšnji Demokraciji prebiral strani 14 do 18: prvi je bila vsebina, ki jo je zapisala Ana Jud, drugi pa sta bila metoda in način objave, ki jo je uredništvo podkrepilo celo z najavo teme na naslovnici levo zgoraj.

št. 41/16

Prva (ne novinarska) peresa Dela! (1)

Na prvi vidik naj odgovorim zgolj z dejstvi, kajti vredno(s)tni okvir pisanja si bralec lahko ustvari sam. Dejstva pa so takale: Ana Jud je v sredo, 3. oktobra 2007, na spletni strani Vest.si prebrala svojo kolumno, v njej je med drugim povedala tole: "...sem pa podpisala Etični poziv k profesionalizmu, ki nima s politizacijo absolutno ničesar skupnega. Izjavo je podpisalo še nekaj kolegov in še jo podpisujejo. Podpisali so jo tudi kolegi z Maga. Ko je odgovorni urednik Dela Janez Markeš to videl, jih je v redakciji Maga nadrl, kaj se gredo, da podpisujejo ta dokument. Ne vem, zakaj je Markeš

to storil, vem pa, da zdaj prijateljuje z Gregorjem Golobičem, kar je razlog, da se v Delu pojavljajo članki o Golobiču, ki jih pišejo kar sami člani Zaresa...". V soboto, 29. septembra, sem v Delu napisal kolumno z naslovom *Na svidenje časopisi?*, v kateri sem javnosti razložil, zakaj nisem podpisal peticije Blaža Zgaga in Mateja Šurca. Moje stališče je bilo, da peticija v profesionalni prostor vnaša aktivistične in politične elemente, ki imajo za posledico lahko samo nadaljnji aktivizem, ta pa škodi slovenskemu novinarstvu. Nekaj dni kasneje se je zgodilo točno to, česar sem se bal – protipeticija. Ko sem izvedel, da so jo podpisali prijatelji in kolegi iz Maga, kjer sem donedavna bil urednik, sem šel do v.d. urednika Silevstra Šurle in sem – med prijateljskima – izrazil svoje nestrinjanje. Samo njemu in nikomur drugemu. Šurle mi je kasneje priznal, da je o tem govoril z Ano Jud, ta pa je, če ponovim, na spletnem blogu dogodek opisala množinsko: „Ko je odgovorni urednik Dela Janez Markeš to videl, jih je v redakciji Maga nadrl...“

Kar koli boš storil, bom uporabila proti tebi

Naslednji dan, to je v četrtek, 4. oktobra letos, mi je Ana Jud prek elektronske pošte poslala pismo, v katerem med drugim piše: „...ti zdajle pošiljam tekst, za katerega želim, da ga objaviš v Sobotni prilogi. Tekst je napisan tako, da bi moral iti že v to številko. Verjamem, da jo imaš že polno, vendar si mi sam rekel, da včasih narediš usluge, kaj vržeš ven, tisto, kar je pomembnejše, pa objaviš. No, v priponki imaš tekst, ki je zagotovo pomembnejši od kakšnega drugega teksta, zato prosim, da ga objaviš še v tej številki. Če ga ne boš objavil, zahtevam, da mi še danes argumentirano (vsebinsko) pojasniš, zakaj ga ne boš objavil. V kolikor mi ne boš dal vsebinskih pojasnil, bom

še bolj jasno obelodanila, kakšne razmere danes vladajo na Delu, ker bo morebitna neobjava pač jasen dokaz cenzure in obstoječih političnih povezav, ki so za profesionalno novinarstvo škodljive. Glede vsega ostalega, kar se je dogajalo v zadnjih dneh: mislim, da sva bila vedno v dobrih odnosih in do tebe sem bila odkrita. Prosim, da mi, v kolikor mi imaš kaj za povedati, to poveš v obraz. Vedno sem za normalen dialog. Na spletkarjenja pa ne pristajam. Lep pozdrav, Ana Jud (dosegljiva sem na 040 299 897).“

Teksta v priponki nisem niti odprl niti pogledal, sem pa odgovoril sledeče: „...v zvezi z Vašim današnjim pismom Vam kot urednik sporočam, da na grožnje (vsebinsko) ne odgovarjam.“ Ana Jud je istega dne odgovorila: „...Grožnja je definirana v KZ ali pa – če ne razumeš pomena tega dokumenta – ti jo lahko razloži Stojan Zdolšek. Mogoče se lahko skupaj odpravita na policijo in kar lepo razložita ozadje vsega trenutnega dogajanja na Delu. Prosim, da ne pozabita dodati, kako si ti, odgovorni urednik Dela, v zadnjih dnevih napadal nekatere, ki so podpisali Etični poziv k profesionalnosti. Kar si storil, je očitno omejevanje svobode govora in očitna cenzura. Kako ravnam v takšnih primerih, mi ni potrebno ponavljati, saj dovolj dobro poznaš moje delo. Kar koli boš storil, bom uporabila proti tebi. Do zdaj sem tako ravnala in tudi poslej bom tako ravnala

Pojasnilo uredništva

Odgovor avtorja smo prejeli 14. oktobra 2007. Ker je zahteval objavo na istem mestu, kot je bil objavljen članek Ane Jud, v objavo v rubriki Odzivi in mnenja pa ni privolil, odgovor objavljamo ta teden v skladu z zakonom o medijih.

in ti ne boš popolnoma nobena izjema.“ Sledile so zagrožene sankcije v Demokraciji in s tem je bila zame zadeva z Ano Jud zaključena. Od tu naprej pa se pojavlja drug vidik, namreč vprašanje metode in načina objave, ki jo je uredništvo podkrepilo celo z najavo teme na naslovnici levo zgoraj.

Naključja, ki vzbujajo vprašanja

Štiri strani Ane Jud ali dva zaporedna dvostranska članka z najavo na naslovnici. Taka postavitev praviloma sporoča, da uredništvo temi določa poseben pomen. Oba članka tako profesionalno kot osebno korenito posegata v integriteto mojega imena. Strategija Ane Jud je bila očitna: v sredo me je na pamet obtožila prijateljevanja z Gregorjem Golobičem, v četrtek mi je kot uredniku poslala tekst in pod grožnjo diskvalifikacije zahtevala objavo v SP, pri čemer je vedela, da je SP že postavljena, poleg tega pa je (z)mogla tudi vedeti, da se na grožnje praviloma odzivam odklonilno. Tako je lahko razglasila cenzuro, za prostor tega razglašala pa je izbrala in dobila Demokracijo. Nočem verjeti, da bi ugledna stranka, kot je SDS, v svojem glasilu lahko naročila takšno diskvalifikacijo, spet pa ne morem spregledati nekaterih dejstev, ki govorijo o posameznikih, ki so tako ali drugače z njo povezani. Judova je v svoji spletni okrožnici sama povedala, da opravlja službo na STA, torej na državni tiskovni agenciji: „Moram vam povedati, da opravljam več služb, v več medijih, no, nemara pa je imel Sever v mislih STA, s katerim tudi sodelujem po

novem ...“ To soboto (13. oktober) mi je Aleš Kocjan, novinar STA in nekdanji novinar Demokracije, po elektronski poti zastavil sledeče vprašanje: „Na STA pripravljamo prispevek o obtožbah, ki jih je na račun nekaterih na Delu v zadnji Demokraciji napisala publicistka Ana Jud, pa me zanima, ali bi v zvezi s tem želeli odgovoriti na nekaj vprašanj?“ Moj odgovor naslednji dan je bil: „Preden bom odgovarjal, bi me zanimalo, kakšno je uradno stališče STA in njene direktorice Alenke Pavlin, torej državne institucije, kjer je Ana Jud zaposlena.“ Pavlinova je poslala odgovor: „Pozdravljen Janez, sporočam ti, da Ana Jud na STA ni zaposlena.“ Odgovor me je nekoliko pomiril, torej bi lahko šlo za zasebne in ne sistemske namene. V življenju namreč še nisem napisal komentarja ali članka po naročilu in nikomur ne bom dovolil na ta način posegati v mojo osebno in profesionalno integriteto.

Namesto p. s.: V nedeljo zvečer sem ob 21:18 s telefonske številke 040 299 897 prejel sms sporočilo: „Spoštovani Janez M., v tvojo vednost sem freelancer in avtorske pogodbe imam sklenjene z več mediji in založbami, tudi s „tvojo hišo“. Prosim, da nehaš nadlegovati moje poslovne partnerje in natolcevati, da me plačuje Janša (in da me plačujejo drugi), sicer bom zoper tebe prisiljena ukrepati pravno. Vedno sem pripravljena na normalen dialog. Z vsakim. V kolikor si to pripravljen tudi ti, mi sporoči. Ta sms pošiljam v vednost tudi A. Pavlinovi. Lp, Ana Jud“. Na sms se iz enakih razlogov kot na grožnje v prejšnjih sporočilih nisem odzval. **D**

Pred odločilnim spopadom

Gašper Blažič, foto:

Čez mesec dni naj bi na kongresu SLS vendarle prišlo do dvoboja med Janezom Podobnikom in Bojanom Šrotom.

Predsednik SLS Janez Podobnik na tiskovni konferenci

Sedanjí predsednik SLS Janez Podobnik je v četrtek, 18. oktobra, na tiskovni konferenci sporočil, da je pripravljen voditi SLS še nadaljnja štiri leta, kar pomeni, da bo zanesljivo kandidiral za predsednika stranke na kongresu 17. novembra letos. Vendar ob tem opozarja, da s kongresom prihaja čas zamenjave generacij, saj naj bi se v stranki kalili mladi politiki, ki bi čez kakšnih deset let prevzeli vodilne položaje v stranki in v slovenski politiki nasploh.

Dolgoročna strategija Kot je še sporočil Podobnik, je predvsem človek programa in zagovarja »tek na dolge proge«, kar pomeni organsko rast stranke. Podobnikovo izhodišče bi tako lahko po nekaterih namigih predstavljalo alternativo ambicijam celjskega župana Bojana Šrota, ki bi lahko s pomočjo kapitala (Pivovarna Laško) pripomogel k okrepitvi SLS že v krajšem času. Po Podobnikovih besedah je njegov odnos s Šrotom povsem korekten in prijateljski, čeprav je v ozadju mogoče zaslediti tekmovalnost med obema frakcijama. Večina poslanske skupine naj bi podpirala Podobnika. Slednji sicer pravi, da nobenega politika ne sme biti strah, če ima v svoji ekipi ambicioznega človeka. Težko je reči, ali gre pri tem le za Podobnikov diplomatski manever in nabiranje širše podpore med lokalnimi veljaki SLS, saj je stranka kljub velikemu številu županov iz njenih vrst na državni ravni javnomnenjsko še naprej oslajena.

Celjski župan Bojan Šrot

Nacionalni interes Podobnik je na tiskovni konferenci izrazil prepričanje, da morajo biti slovenske banke, zavarovalnice in večja podjetja še naprej v slovenski lasti. Poleg tega je podobno kot pred nekaj tedni Borut Pahor dejal, da politika potrebuje samoomejitev, saj naj bi se preveč vpletala v družbeno življenje. Ob tem je kritiziral tudi preveč dosledno opozicijsko »dihanje za ovratnik«, saj bi to lahko oviralo slovenske priprave na predsedovanje Evropski uniji.

ELEKTROPROM

Že 40 let z vami!

EVJ ELEKTROPROM d.o.o.
Loka pri Zagorju 22
1412 Kisovec
www.elektroprom.si

uprava 03-56-57-150
trgovina EVJ Center Kisovec
03-56-71-234
trgovina EVJ Trbovlje
05-90-23-203
storitve 03-56-57-150

- elektroinstalacije
- strojne instalacije
- projektiranje za področje strojnih in elektro instalacij
- geodetske storitve
- daljinsko ogrevanje z lesno biomaso
- kabelsko komunikacijski sistemi
- grafične ščetke
- trgovine EVJ Center
- delovni stroji in nizke gradnje
- bar Sedmica

lokalna televizija ETV

http://etv.elektroprom.si
komerciala:
03-56-57-150
uredništvo:
03-56-57-177

Nova sestava ustavnega sodišča utegne biti svetovnonazorsko drugačna kot sedanja.

Neuravnoteženost v strokovnosti

Petra Janša, foto: Gregor Pohleven, arhiv Demokracije

Mandatno-volilna komisija državnega zbora je podala pozitivno mnenje o vseh petih kandidatih za ustavne sodnike, a če sodimo po glasovanju poslanskih skupin, ima teoretično podporo v državnem zboru teoretično zagotovljeno le eden.

Kakor je znano, je predsednik države Janez Drnovšek 12. oktobra v državni zbor uradno poslal predlog za imenovanje petih novih ustavnih sodnikov, saj se decembra letos izteče mandat ustavnemu sodniku Zvonku Fišerju, medtem ko se konec oktobra končuje sodnicama Mirjam Škrk in Milojki Modrijan ter sodnikoma Alojzu Jenku in Janezu Čebulju, ki je od novembra 2004 tudi predsednik ustavnega sodišča. Že aprila je delo ustavnega sodnika začel profesor na ljubljanski pravni fakulteti Franc Grad, ki je nasledil Dragico Wedam Lukič. Kot določa zakonodaja, se ustavni sodniki izvolijo izmed pravnih strokovnjakov, stari morajo biti najmanj 40 let in slovenski državljani. Njihov mandat je devetleten, vnovična izvolitev ni mogoča, dopuščeno pa je, da ustavni sodnik to funkcijo opravlja do izvolitve novega sodnika.

Predsednikov izbor Predsednik republike državnemu zboru v iz-

volitev predlaga kandidate za prosta mesta oziroma lahko predlaga tudi več kandidatov, kot je mest. Pri svoji odločitvi ni vezan le na predloge, ki so prispeli na javni poziv, ampak lahko predlaga tudi druge pravne strokovnjake.

Po nekajmesečnem zbiranju prijav za mesta petih ustavnih sodnikov v odhajanju je predsednik republike Janez Drnovšek poslal državnemu zboru v izvolitev peterico svojih izbrancev, a kot je videti, pri tem ni upošteval uravnotežene strokovne sestave ustavnega sodišča, prav tako ga ni zanimala odločitev vrhovnega sodišča, ki je predlagalo svojega nekdanjega prvega moža Mitjo Deisingerja. Ta se je lani jeseni znašel pod hudimi kritikami medijev, ko so nekateri vrhovni sodniki javno podprli kandidata za ljubljanskega župana Franceta Arharja.

Na njegovem seznamu pa je presenetljivo vodja parlamentarne zakonodajne službe mag. Miroslav Mozetič, ki je kan-

didiral že za položaj izpraznjenega mesta nekdanje ustavne sodnice Dragice Wedam Lukič (devetletni mandat ji je potekel marca letos), zavrnitev pa je doživel tudi leta 2000, ko ga kot edinega prijavljenega kandidata, tedaj strokovnega sodelavca na ustavnem sodišču, takratni predsednik države Milan Kučan ni hotel predlagati v izvolitev. Neuradno zato, ker je bil prej poslanec SKD, uradnega pojasnila pa sam nikoli ni prejel. Predsednik je ponovil razpis za zbiranje predlogov. Drugič je šlo lažje. Kučan je državnemu zboru poslal dve kandidaturi; izvoljen je bil Ciril Ribičič, ki je poleg strokovnih referenc bil svetovnonazorsko blizu tedanjim vladajočim: med drugim je konec osemdesetih vodil marksistični center in bil predsednik CK ZKS, pozneje pa predsednik SDP. Podobno so Kučan in koalicijski poslanci izločili »neprimerne« kandidate tudi spomladi leta 2002, med njimi znova Miroslava Mozetiča.

Kandidati za ustavne sodnike so poleg Mozetiča še vrhovni sodnik dr. Mile Dolenc, višja sodnica dr. Dunja Jadek Pensa, generalna sekretarka ustavnega sodišča mag. Jadranka Sovdat in vrhovna sodnica mag. Kristina Ožbolt.

Sedanji ustavni sodniki so poleg Grada in omenjenih, ki se jim letos izteka mandat, še Ciril Ribičič, ki je bil izvoljen 19. decembra 2000, Jože Tratnik, ki je funkcijo nastopil 25. maja 2002, in Marija Krisper Kramberger, ki je funkcijo ustavne sodnice nastopila 25. maja 2002.

Strokovnost in nazor Najbolj bode v oči neuravnoteženost pri strokovnosti predlaganih kandidatov za ustavne sodnike. Janez Čebulj, predsednik ustavnega sodišča v odhajanju, opozarja, da bo prava katastrofa, če ustavno sodišče ne bo imelo strokovnjaka za kazensko pravo, saj rešuje najmanj tretjino zadev s tega področja. Dr. Zvonku Fišerju, edinemu izvedencu za kazensko področje med ustavnimi

sodniki, se torej mandat končuje, njegove najprimernejše zamenjave, dr. Mitje Deisingerja, pa na Drnovškovem seznamu žal ni, in to z razlago, da je treba skrbeti za žensko kvoto. Seveda pa za strokovnjaka za kazensko pravo ni mogoče šteti nekoga, ki je nekoč opravljal funkcijo tožilca, kot je v tem primeru kandidatka Kristina Ožbolt.

Jasno je tudi, da je bila dosedanja sestava ustavnih sodnikov naklonjena levici, saj je večino predlagal nekdanji predsednik Milan Kučan, tedanja vladajoča večina pa je njegove kandidate kljub pomislekom mnogih strokovnjakov brez zadržkov podprla.

A ker je vladajoča koalicija tokrat svetovnonazorsko drugačna, je pričakovati ne le prevetritev, temveč tudi bolj uravnoteženo delovanje ustavnega sodišča, čeprav se zdi nekaterim pravnim strokovnjakom ločevanje sodnikov na leve in desne sporno. Nekdanji ustavni sodnik in zdajšnji predsednik sveta za visoko šolstvo Peter Jambrek je mnenja, da je normalno, da je vsakdo nazorsko opredeljen in da se pri sestavi ustavnega sodišča gleda na zastopanje različnih nazorov, saj ustava ni le najvišji pravni akt, temveč tudi politični dokument, odločitve ustavnega sodišča pa imajo tudi politične učinke. Deveterica ustavnih sodnikov s svojimi odločbami v končni fazi vpliva na vsa področja odnosov v družbi, njihova nazorska neuravnoteženost pa vpliva tudi na precedenčne odločitve, kar dokazuje odločba ustavnega sodišča o t. i. izbrisanih, omeniti pa je treba tudi ustavljeno plačno reformo funkcijarskih plač, ker je njen večji del neskladen z ustavo.

Strankarska (ne)podpora V državnem zboru, ki o predsednikovem predlogu odloča na tajnem glasovanju, je za izvolitev ustavnega sodnika potrebna večina glasov vseh poslancev, torej 46. Ta podpora je razmeroma nizka, zato bi bilo v prihodnosti dobro razmisliti o širši podpori pri izvolitvi ustavnih sodnikov, saj bi imelo tako ustavno sodišče večji ugled in veljavo nasproti izvršnemu in zakonodajnemu delu oblasti.

Predsednik države Janez Drnovšek je z vodji poslanskih sku-

pin že opravil pogovore o imenih kandidatov za ustavne sodnike. Pogovorov so se udeležili samo vodje tistih poslanskih skupin, ki so na poziv predsednikovega urada za to posebej izrazile željo – to so bile poslanske skupine SDS, NSi, SLS, DeSUS in SD.

Ceprav nekateri viri omenjajo, da imata glede na glasovanje posameznih skupin teoretično možnost za izvolitev Mozetič in

ku države dejal, da njegov predlog v poslanski skupini ocenjujejo pozitivno, zato bodo podprli vseh pet predlaganih kandidatov.

Vodja poslanske skupine SNS Zmago Jelinčič je dejal, da je predlog za poslansko skupino večinoma sprejemljiv, a dodal, da bi namesto Mozetiča med ustavnimi sodniki raje videli vrhovnega sodnika Mitjo Deisingerja. SD, LDS in Zares bodo glasovali za

Ker nedeljski izid predsedniških volitev narekuje drugi krog, v katerem se bosta po neuradnih podatkih pomerila zmagovalec prvega kroga Lojze Peterle in drugi Danilo Türk, je torej položaj rešljiv tudi po nastopu novega predsednika konec tega leta, saj bodo nekateri Drnovškovi kandidati, kakor je razvidno, težko dobili več kot polovično podporo v parlamentu. **D**

Deveterica ustavnih sodnikov s svojimi odločbami vpliva na vsa področja odnosov v družbi.

Miroslav Mozetič, kandidat za sodnika

Drnovška moti Mitja Deisinger.

Janez Čebulj, predsednik US RS

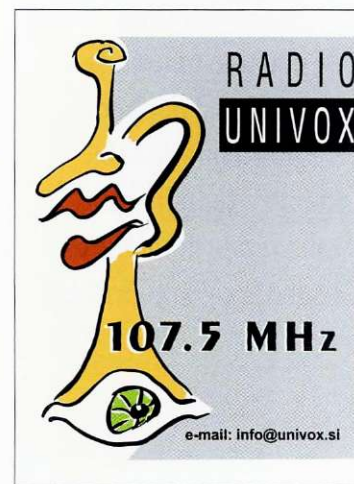
Sovdatova, smo neuradno izvedeli, naj bi danes poslanke in poslanci SDS na tajnem glasovanju podprli le Miroslava Mozetiča, medtem ko so podporo Dolencu, Jadek Pensovi, Sovdatovi in Ožboltovi za zdaj odrekli.

NSi naj bi po besedah vodje poslanske skupine Jožeta Horvata podprla samo Mozetiča in Sovdatovo, Jakob Presečnik, vodja poslanske skupine SLS, pa je napovedal, da bodo glasovali le za tri od petih kandidatov.

Vodja poslanske skupine DeSUS Franc Žnidaršič je predsedni-

vse kandidate za ustavnega sodnika, čeprav je vodja poslanske skupine SD Miran Potrč dejal, da se raven za ustavne sodnike znižuje, saj med prijavljenimi ni bilo univerzitetnih profesorjev. Ti naj se ne bi hoteli izpostavljati neutemeljeni kritiki v parlamentu, poleg tega pa bi kot ustavni sodniki prejeli nižjo plačo.

Prav lahko pa se zgodi, da se bo zaradi iztekanja predsedniškega mandata Janezu Drnovšku imenovanje novih ustavnih sodnikov prestavilo na čas po izvolitvi novega predsednika države.

Slovenija regij

Dr. Marijan M. Klemenčič, foto: Gregor Pohleven

Razprave o regionalizaciji Slovenije se v zadnjem desetletju občasno pojavljajo z vso silovitostjo. Videti pa je, kot da je vsaka nova razprava korak nazaj, saj se vedno znova pojavljajo novi interesi, ki zamegljujejo temeljna načela učinkovite regionalizacije in delitev dela med oblikovalci regij. Pojem regije ima približno enako široko polje razumevanja kot na primer ljubezen – vsakdo jo razume po svoje. Že v geografiji, kjer je regija eden temeljnih strokovnih pojmov, se pogosto uporablja nekritično. Podobno je v splošni ljudski rabi, kjer je v zadnjih letih raba regije dobila širok razmah, celo modnost.

Zakaj je na primer treba govoriti o gorenjski regiji, če smo doslej uporabljali povsem enoznačno poimenovanje Gorenjska? Vsako območje, vsaka pokrajina je nenadoma postala regija. Regija. Francoski geograf Dumolard ugotavlja, da nobena dejavnost v geografiji ni bolj običajna kot razlikovanje med regijami na različnih ravneh, noben geografski objekt ni bogatejši in kompleksnejši in tudi bolj nejasen (nedorečen) kot regija.

Ob vsakem poskusu postavitve strokovne definicije za regijo bi upravičeno dobil številne ugovore, zato za izhodišče le njena ohlapna oznaka: regija je geografsko zaokroženo območje z razvito identiteto. Geografska zaokroženost ne pomeni izključno pokrajinske homogenosti (kotlina, hribovje, planota ...), ampak predvsem območje, na katerem je dosežena visoka stopnja povezanosti družbenogospodarske strukture z naravnim okoljem. Regija, ki je proizvod delitve dela in je praviloma institucionalizirana struktura, je zgodovinski proces z začetkom in s koncem. Finski geograf Paasi je izpostavil štiri razvojne stopnje (teoretičnega) oblikovanja regije: očitnost prostorskega obsega, razvoj simbolnih znakov območja, razvoj ustanov, vezanih na območje, in vključitev nove regije v širši regionalni sistem. Na kratko oblikovanje regije opredelimo s tremi temeljnimi pojmi: teritorialnost, simbolnost, institucionalnost. Podobno Keating za izpolnitev zrelosti regije postavlja tri elemente: spoznavnega (zavedanje prebivalcev o regiji in njenih mejah), čustvenega (prebivalci občutijo regijo kot okvir za zagotavljanje skupne identitete), instrumentalnega (regija ima možnost uresničevanja družbenih, gospodarskih in političnih ciljev).

Sodobni razvoj Sodobni družbenogospodarski razvoj, ki ga usmerja globalizacija, ne izničuje pomena regije. Globalizacija je namreč sprožila reakcijo v obliki prepoznavanja manjših enot (glocalizacija); še več, očitno je, da se globalizacija uveljavlja in vzdržuje prek sodelovanja kultur in identitet, ki se izražajo v mnogostopenjskem omrežju. V veliki zadregi je sicer stroka, saj iz spleta tokov,

mrež in odnosov, ki se stalno spreminjajo, težko zaznava tradicionalne oblike regij. Le-te dobivajo nove oblike; vedno bolj postajajo tržno blago, ki ga različni dejavniki moči poskušajo izpostavljati z namenom, da bi uveljavljali svoje interese. Mora nam biti jasno, da se v zdajšnjih slovenskih razmerah uporablja zadnje omenjeni, torej izrazito utilitaristični pomen regije (uveljavljanje ožjih ali širših interesov), pri čemer se pogosto uporabljajo (ali zlorabljajo) strokovni vidiki regije.

Stroka, politika in javnost Kateri so v našem primeru nosilci moči pri oblikovanju srednje, regionalne/pokrajinske samouprave? Ne da bi želeli zmanjšati pomen drugih, so to stroka, politika in javnost. Neprimerno bi bilo ocenjevati vlogo posameznega akterja brez temeljitejše analize, lahko pa nakažemo nekaj značilnih dejstev. Stroka je dokaj jasno pokazala poteze regionalne strukture Slovenije in izpostavila po njenem mnenju nekaj najpomembnejših rešitev. Tu, na akademskih okopih pa je na žalost obstala. Razlogov za to je gotovo več. Po mnenju podpisanega je največji problem v povojnem ideološkem »primežu«, ki je močno oteževal uveljavljanje strokovnih spoznanj v praksi in posledično pripeljal v akademsko nevtrarno držo. Česar se je Janezek naučil v nekdanji Jugoslaviji, tega Janez v mladi Sloveniji ne more kar na hitro pozabiti. Skromna strokovna samozavest velikega dela raziskovalcev je posledica tudi velike družbene moči, ki jo ima slovenska politična struktura, kar pa je logično stanje vsake mlade demokracije, ki se počasi razvija v smeri ravnotežja med dejavniki družbenopolitične strukture. Primer zdajšnje politične moči pri opredeljevanju regij je oblikovanje savinjsko-šaleške regije, ki je izrazito politično motivirana enota. Tudi pri sedanjih razpravah o številu regij gre za preigravanje politične moči. Javnost oziroma civilna družba se v oblikovanje regij vključuje predvsem posredno prek občinskih ali strankarskih pobud.

Regionalizem kot proces Pomembna strokovna težava pri razkrivanju regij je njihov neprestani razvoj. Tehnološki, družbenogospodarski in vsakršen drugačen razvoj regijam postavlja vedno nove izzive. Poznavanje problematike regij zato pomeni poznavanje prostorskega razvoja, katerega nosilci so središčni kraji (centralna naselja), posebno višje hierarhične stopnje. V 60. letih 20. stoletja je Ilešič za Slovenijo ugotovil tri makroregije (podravske, savinjske in osrednjeslovenske) ter skupino mezuregij v jugovzhodnem in jugozahodnem delu Slovenije. Takšno

O avtorju

Marijan M. Klemenčič, izredni profesor za družbeno in regionalno geografijo, je bil rojen leta 1947 v Kovorju. Po osnovni šoli v Kovorju in Tržiču ter gimnaziji v Kranju je leta 1965 vpisal študij geografije in zgodovine na Filozofski fakulteti v Ljubljani. Leta 1972 je postal asistent za geografijo na isti fakulteti. V magistrskem delu je preučil socialni prelog kot kazalnik hitrih družbenogospodarskih sprememb v kmetijstvu, z doktorsko disertacijo pa je opredelil prostorske in narodnostne probleme na Tržaškem. Strokovno se je izpopolnjeval na Poljskem in Finskem. Ukvarja se s prostorskimi problemi podeželja in Slovenije ter teoretskimi vprašanji geografije (regija, prostorska struktura in prostorski sistemi).

stanje je odražalo delitev Slovenije na gospodarsko razviti del industrijskega polmeseca in nerazvito obrobje vzhodne, južne in zahodne Slovenije. S politiko policentričnega razvoja so se okrepili regionalni centri na omenjenem obrobju, tako da je na prelomu stoletja Plut opredelil osem makroregij, ki so po velikosti med seboj veliko bolj primerljive od tistih iz 60. let. V ta okvir lahko postavimo tudi Vrišerjeve ekonomsko-geografske oz. statistične regije, ki pa imajo nekoliko drugačen namen od obeh prej omenjenih. Vrišer je želel opredeliti gospodarsko kar najbolj homogene enote, kar bi omogočilo, da bi statistični podatki odražali čim vernejšo sliko teh regij. Glede na izrazito heterogeno gospodarsko strukturo slovenskih pokrajin je takšen cilj slabo uresničljiv, zato pa njihovo število (12), ki se naslanja na pomembnejša gospodarska središča, omogoča solidno primerjavo gospodarske razvitosti delov Slovenije.

Nastavki za regionalizacijo Slovenije Tehnološki razvoj izredno hitro spreminja vzorce prostorskih procesov, ki sledijo maksimalnim učinkom in torej povečevanju razlik v prostorski razvitosti. Ko iščemo poti k enakomernjšemu prostorskemu razvoju, naj bi ovrednotili nosilne in dolgoročne razvojne dejavnike ter stanje lokalne/regionalne identitete. Identiteta je lahko notranja razvojna moč, ki ob ustrezni vzpodbudi pripomore k učinkovitemu razvoju. Ker pa je prostorska identiteta izraz družbenogospodarskega stanja in torej podvržena spremembam, jo je treba obravnavati razvojno.

V agrarnem obdobju so se izoblikovala gospodarsko (kmetijsko) homogena območja, ki so se pokrivala s pokrajinskimi tipi, na primer: Kras, Brkini, Suha krajina, Goriška brda. Na tej podlagi se je oblikovala lokalna identiteta. Upravna razdelitev na dežele v srednjem veku je v slovensko prebivalstvo temeljito vcepilo regionalno identiteto, ki se ji je kasneje pridružila identiteta na nižji (upravni) ravni (gorenjska, dolenjska, notranjska). Identitetna območja so bila jasno razmejena z upravnimi in deloma naravnimi mejami.

Industrijska doba je vpeljala gravitacijski koncept organizacije prostora, ki je bil po drugi svetovni vojni na lokalni ravni institucionaliziran s komunalnim sistemom. Takratne občine so marsikje grobo »razrezale« pokrajinsko homogena območja, na drugi strani pa vključile dele zelo različnih pokrajin.

Z razvojem prometa in telekomunikacij so se razdalje skrajšale, močno pa se je povečala mobilnost prebivalstva. Z vrednotenjem kakovosti življenja, povezanega z naravnim okoljem, se je obudilo zanimanje za starožitnosti in lokalne

identitete. Hkrati je razvijanje politike endogenega razvoja vplivalo tudi na krepitev lokalne identitete. Tako smo danes v položaju, ko so lokalizmi (zagovarjanje lokalnih interesov) zelo močni, ki pa zaradi povojnega razvoja upravnih območij nimajo sobesednika na regionalni ravni. Pri pripravi regionalne zakonodaje se država sooča z interesi množice lokalnih interesov, ki krhajo (drobijo) število predlaganih regij.

Pokrajinsko zgradbo Slovenije določuje reliefna razgibanost z vmesnimi kotlinami in ravninami. V teh razširjenih delih dolin so se razvila večja mesta, ki obvladujejo slovenske dele porečij: Murska Sobota, Maribor, Celje, Ljubljana, Novo mesto, Nova Gorica. Porečja so namreč praviloma zaokrožena družbenogospodarska območja.

Historične pokrajine, ki so Slovencem vtisnile močno regionalno identiteto, so pomembno izhodišče za sodobno regionalizacijo. Prometni (avtocestni) križ je novi dejavnik prostorskega razvoja Slovenije. Z njim se siromašijo manjša, družbenogospodarsko zaokrožena območja na račun (naj)večjih mest vzdolž avtocest, predvsem na osi: Koper–Ljubljana–Celje–Maribor.

V okviru neenakomernega prostorskega razvoja in velikostnih razmerij med (potencialnimi) regijami je treba izpostaviti Ljubljano z izredno obsežnim gravitacijskim (funkcijskim) območjem. Ljubljana z zgoščevanjem dejavnosti duši razvoj mest do približno 30 km oddaljenosti oz. jih je preoblikovala v svoje satelite. Osrednja Slovenija je eden glavnih ključev za učinkovito regionalizacijo: ali naj se to območje vzame kot izhodišče za oblikovanje podobno velikih drugih regij ali pa naj bo »žrtev« drugih manjših regij in bi jo bilo treba razkosati.

Koliko regij? Le tisti, ki je preveč moder ali nespameten, lahko da enoznačen odgovor na gornje vprašanje. Vladni predlog 14 regij je vzbudil apetite lokalnih oblasti po zvišanju njihovega števila. Na drugi strani se predvsem strokovnjaki zavzemajo za manjše število regij: 8, 6 ali celo le 3. Pogost ugovor proti večjemu številu regij je finančne narave; takšna ureditev naj bi bila predraga. Temu bi lahko rekli: neumnost strokovnjakov, oportunitizem politikov in nepoznavanje preprostih ljudi, pogosto pa gre za manipulacijo. Bistvo (cilj) dobro opredeljenih regij je njihova učinkovitost: v takem primeru so stroški upravljanja zanemarljivi. Tudi velike regije so lahko neučinkovite v svojem delovanju in takrat je družbena in gospodarska škoda kljub majhnim stroškom uprave lahko zelo velika.

Kaj sploh želimo doseči z drugo stopnjo samouprave? Prav gotovo možnosti za učinkovit razvoj posameznih delov države, s tem da si pridobijo čim večjo stopnjo samouprave, torej razpolaganja s financami in možnostjo odločanja o življenjskih razmerah prebivalstva v regiji. Zato pa morajo le-te biti opredeljene kot organske celote s čim bolj jasno izraženo identitetno močjo ter dovolj velike. Velikost je pomembna zaradi zadostne gospodarske moči, mogoče izpeljave večjih razvojnih problemov in razvoja obrobni območij. S tega vidika je 8 regij videti kot njihovo zgornje število. Temu vzorcu je sledila nova cerkvena ureditev na škofije, ki pa (še) ni šla do konca, saj je obstala pred Novo Gorico in Kranjem. Z nadaljevanjem sedanjega družbenogospodarskega in prostorskega razvoja bi bila v bližnji prihodnosti primerne celo delitev Slovenije na tri regije, kar bi bil odgovor na globalizacijske procese. Omogočena in pospešena bi bila specializacija temeljne gospodarske usmerjenosti (na primer prometno-logistična, turistična, storitvena, industrijska, kmetijska).

Ob vseh idealiziranih predstavah se moramo zavedati tudi praktičnih (vsakdanjih) težav. Učinkovitost upravljanja je odvisna od konkretne kadrovske zasedbe. Podobno velja za razvoj obrobni območij. Naravno je, da si tisti, ki deli sredstva, zadrži večji del, zato bodo središča vedno v razvojni prednosti. Za nobeno regionalizacijo torej ne moremo trditi vnaprej, da bo učinkovita. Prav gotovo pa bodo regije lahko uspešno delovale, če bodo dobile dovolj sredstev in pristojnosti za lasten razvoj. **D**

Zares bogati in vplivni

Vida Kocjan, foto: Gregor Pohleven, Bor Slana, arhiv Demokracije

Razkrivamo povezavo med Gregorjem Golobičem ter Bojanom Petanom, Brankom Pavlinom in Francijem Zavrlom. Dejanski lastnik medijske korporacije v ozadju, ki jo upravljata Petan in Pavlin, pa je Gregor Golobič.

Petan in Zavrllov Pristop sta delna solastnika, zadeve pa so s t. i. parkiranjem delnic in prepletanjem lastništva deloma zamegljene.

Potem ko se je izkazalo, da bo finančna družba KB 1909, ki je naslednica nekdanje goriške Kmečke banke oziroma zloglasnega Saftija, z milijonom evrov

dokapitalizirala teden Mladina, se je izkazalo, da je boter in politični pokrovitelj posla Gregor Golobič, predsednik nove politične stranke Zares, nekdanji generalni sekretar LDS, predvsem pa glavni kadrovik v vseh prejšnjih vladah, v katerih je LDS imela odločilno vlogo. Spomnimo naj, da je kadrovanje v preteklih vladah po-

tekalo tako, da so se vsak torek (pred običajnimi četrtkovimi sejami vlade) sešli tajniki takratnih koalicijskih strank (LDS, ZLSD oziroma SD) in poleg vladnega gradiva sprotno pregledovali tudi vse nameravane zaposlitve tako v vladnih službah kot tudi širše v podjetjih, v katerih je imela država odločujoč vpliv. Golobič

je imel pri tem glavno besedo in brez njegove privolitve niso nikogar zaposlili. Če ostanemo pri medijih, ugotovimo, da svojo moč na tem področju še naprej krepi. Tako kot v primeru Mladine vse niti najverjetneje vodijo tudi k nekdanjemu predsedniku države Milanu Kučanu. Spomnimo, da je Safti, ki je deloval v Trstu, v letih po osamosvojitvi financiral izdajanje dnevnika Republika. Zdajšnji član upravnega odbora KB 1909 je na primer Juri Detiček, predsednik uprave Adria Bank na Dunaju, ki je bil še pred kratkim član nadzornega sveta ljubljanske družbe DZS, večinske lastnice časopisne hiše Dnevnik. Branimir Štrukelj, generalni tajnik Sviza, je član nadzornega sveta Mladine, hkrati pa član stranke Zares, ki jo vodi Golobič. Po objavi podatkov, da bodo Mladino dokapitalizirali, so se pojavile govorice, da želi družba KB 1909 pridobiti tudi večji lastniški delež v Primorskih novicah. Nekateri so tudi to povezali z Gregorjem Golobičem.

Firma na firmo V Sloveniji že dolgo deluje združba, ki obvladuje večino medijskega prostora, svoj vpliv pa poskuša krepiti tudi tako, da ustanavljajo nova podjetja, prek katerih nato opravljajo nekatere posle in poskušajo izvesti prevzeme nekaterih družb. Povezave so zelo zapletene, saj iznajdljivost akterjev ne pozna meja. Sredi oktobra so na primer DZS, Dnevnik in komunikacijska agencija Pristop ustanovili novo podjetje Media DPD. Novoustanovljeno podjetje naj bi v kratkem postalo tudi lastnik tabloida Direkt, ki ga je nekoč urejal Bojan Požar, danes pa je njegova

Bojan Petan, Gregor Golobič, Branko Pavlin in Franci Zavrl

Dnevnik je v večinski lasti DZS.

Povezana družba Delo Prodaja

urednica nekdanja novinarka Financ Ksenija Gerovac. Iz DZS, ki ga vodi Golobičev prijatelj Bojan Petan (nekdanji vplivni funkcionar LDS v Brežicah), so sporočili, da bo temeljna dejavnost novega podjetja, v katerem ima vsaka od omenjenih družb tretjinski delež, razvoj spletnega poslovanja, upravljanja vsebin in spletnega marketinga. Z ustanovitvijo novega podjetja želijo menda v skupini DZS intenzivneje poseči tudi na trg razvoja in integracije tiskanih in spletnih edicij v Sloveniji, čeprav ima Pristop v svoji sestavi že družbe, ki se ukvarjajo tudi s tovrstnimi vsebinami. Tako Pristop kot Dnevnik sta namreč del skupine DZS, ustanavljanje novih gospodarskih družb, prek katerih posamezniki opravljajo nekatere posle, pa je del njihovega načina delovanja. In kdo obvladuje te družbe? Družbo Pristop vodi Franci Zavrl, znan iz procesa proti četverici JBTZ, Dnevnik Branko Pavlin (glavni urednik njene edicije Nedeljski dnevnik je Zlatko Šetinc), DZS pa Bojan Petan.

DZS in Pristop Tesnejše oziroma javno objavljeno sodelovanje med DZS in Pristopom na po-

dročju lastniškega povezovanja in prepletanja se je začelo leta 2004, ko je DZS postal 35,36-odstotni lastnik Pristopa, s čimer so utrdili temelje za prihodnje sodelovanje. Kupili so še delež v družbi

Bojan Petan iz DZS je prijatelj Gregorja Golobiča; oba sta bila člana LDS, Petan je politično aktiven na lokalnem nivoju.

Jupiter net, konec leta 2005 pa se je ta družba pridružila Pristopu. V sklopu aktivnosti, povezanih s širitvijo na tuje trge, je DZS v letu 2005 kupil 33,33-odstotni lastniški delež v hrvaški družbi Digitel Komunikacije. Tudi v letu 2006 so nadaljevali s širjenjem na trge nekdanje skupne države, predvsem pa so krepili svoj portfelj kapitalskih naložb na področju založništva in medijev. Tako so decembra 2006 postali 100-lastnik TV IN, največje zasebne komercialne televizijske hiše v Črni gori. V okviru vizije DZS je zapisano, da bodo učinkoviteje zagotavljali možnosti za rast prihodkov in izkoriščanje sinergij na področju produkcije vsebin

na širšem regionalnem območju, saj ima DZS lastniške deleže tudi v komunikacijskih agencijah, kot sta Pristop Skupina, d.o.o., in Digitel Komunikacije, d. o. o., iz Zagreba, ki sta navzoči tudi v

Tehniška založba Slovenije, Delo Prodaja, Fond Invest in družba M1. Slednji sta med seboj povezani, kar pomeni, da gre za t. i. prijateljski podjetji, ki ju DZS obvladuje sama ali prek drugih odvisnih in t. i. prijateljskih družb.

Neverjetne povezave Fond Invest in finančna družba M1 sta registrirani na istem naslovu (Vojkova ulica 58), po podatkih v registru Ajpesa imata tudi isto telefonsko številko, obe pa vodi Igor Koščak. Ustanovitelji finančne družbeni M1 v bazi podatkov niso navedeni, družba pa je ustanoviteljica finančne družbe Fond Invest in njena največja lastnica. Družba BPD Fida, ki jo je soustanovila DZS, je registrirana na Kotnikovi ulici 25 v Ljubljani, številka telefona pa je ista, kot jo imata M1 in Fond Invest. Družbo vodi Tomaž Pogorelec, ustanovitelji pa so: družba Armikot inženiring in poslovno svetovanje (deluje na Kotnikovi 25, ima isti telefon kot M1, Fond Invest in BPD Fida, vodi pa jo Rolando Krajnik, ki je član nadzornega sveta DZS), družba Copartner (v lasti Tomaža Pogorelca, vodi jo Mojca Pogorelec, deluje na Kotnikovi 25), Omen (registrirana na Vojkovi 58 kot M1 in Fond Invest in je v lasti Rolanda Krajnika), družba PIX (na Vojkovi 58, vodi jo Dejan Bjelobaba, njen ustanovitelj je BFD) in DZS. Po naših podatkih je ustanovitelj Fond Investa Janko Popovič, član nadzornega sveta podjetja Elmo, ki je v večinski lasti M1 in deluje na istem naslovu kot M1 (Vojkova 58).

Dišijo jim terme Vendar pa DZS ne nastopa le na medijskem ►

Časopisi, tedniki in televizijske hiše so v rokah zares bogatih.

Povezana in prepletena podjetja: DZS, Dnevnik, Pristop, Arsvita, Krater, Fond Invest, M1, BDP Fida, Armikot, Copartner, Omen, PIX, Elmo, Delo Prodaja, Delo TČR, Salomon 2000, Galop, Skok, Papir Servis, Algas, Mladina, POP TV, Mediapool, razna podjetja v lasti ali solasti Bojana Petana in Marijana Jurenca oziroma njunih družinskih članov.

Zavrlov Pristop s številnimi gospodarskimi družbami

► področju. Želi se polastiti tudi donosnih Term Čatež, kjer se zgodba čedalje bolj zapleta. DZS z Bojanom Petanom na čelu je največja posamična lastnica te čateške družbe, v kateri Petan bide svojevrsten boj, pri tem pa vlaga tožbe in ovadbe zoper predsednika Term Mladena Kučiša. Zastopa ga odvetnik Miro Senica, partner Katarine Kresal. In kaj naj bi bil Kučišev glavni greh? Na nedavni skupščini je država s podporo Erste Bank zavrnila predlagani umik lastnih delnic čateških Term. Ker so s tem po mnenju DZS delničarji sprejeli nezakonit sklep, je DZS na Okrožnem državnem tožilstvu v Krškem zaradi suma zlorabe položaja kazensko ovadila Kučiša, ki naj bi bil po Petanovem mnenju delničarjem družbe povzročil tudi večjo premoženjsko škodo. Kučiš je namreč delničarjem v letih

Skupino DZS poleg matičnega podjetja DZS, d. d., sestavljajo podjetja: Dnevnik, časopisna družba, DZS Grafika, trgovina z grafičnimi materiali in posredovanje, DZS Zagreb, DZS MEDIJI, Upravljanje holdingov, Razvedrilo, založniško podjetje, Media projekt, izdajanje časopisov in revij, GAZELA, R. E., d. o. o. (včasih v lasti Dnevnika, danes v likvidaciji), in IN CO, Podgorica, Črna gora.

DZS vodi Bojan Petan, ki skupaj z družino ali prek drugih podjetij obvladuje DZS v celoti, čeprav je še poleti zatrjeval, da ima skupaj z družino ali prek podjetij v lasti le odstotek DZS.

2006 in 2007 predlagal, naj sprejmejo predlog sklepov o uporabi dobička, po katerem se je dobiček družbe delil tudi na lastne delnice, zaradi česar je seveda za druge ostalo manj. Denar je tako ostal v Termah, Petan pa si je seveda želel večjih dividend, saj denar potrebuje za druge naložbe.

Posebna zgodba Posebna zgodba, ki je povezana z akterji v Dnevniku, Delu Prodaji in Salomonu 2000, je prevzem družbe Delo Revije. Dnevnik, Delo Prodaja in Salomon 2000 so prevzem izvedli prek podjetja Arsvita, za to pa naj bi po nekaterih podatkih plačali štiri milijone evrov. Ključni akter pri tem naj bi bil Martin Odlazek, eden od lastnikov družbe Krater, kateri naj bi bil Dnevnik plačal avans za tiskanje edicij. S sredstvi, ki so jih dobili, naj bi bili kar čez vikend v gotovini izplačali manjšinske delničarje. Pri tem jim je pomagal Igor Savič, nekdanji urednik Stopa in nekdanji vodja kabineta nekdanjega predsednika Gospodarske zbornice Slovenije Jožka Čuka. Vodstvo družbe Delo Revije je presodilo, da je bil prevzem ne samo sovražen, temveč tudi nepravilno izpeljan, zato je proti njim sprožilo sodni postopek. Kako je potekal prevzem? Delo TČR (nekdanja Delova tiskarna) je konkurenčnemu Dnevniku prodalo petino delnic družbe Delo Revije, čeprav je bilo v tem svežnju 14 odstotkov delnic, ki so bile zavarovane s terminsko pogodbo, v kateri nedvoumno piše, da to lahko stori le z »izrecnim soglasjem« drugo stran. V vodstvu družbe Delo Revije o tem niso bili niti obveščeni, kaj šele da bi to dovolili. Delnice

Pristop

- 1997:** S sedmimi slovenskimi oglaševalskimi agencijami ustanovil največjo slovensko agencijo za zakup medijskega prostora Mediapool in postal 16,16-odstotni lastnik te agencije.
- 1998:** Razširi svoje storitve tudi na trg nekdanje Jugoslavije. Pristop Makedonija je v 75-odstotni lasti Pristopa.
- 1999:** Postane 25-odstotni lastnik Premise Zagreb, vodilne hrvaške agencije za odnose z javnostmi.
- 2000:** Odpre poslovalnico v Sarajevu. Pristop Bosna in Hercegovina je v 100-odstotni lasti Pristopa. Pristop postane tudi 70-odstotni lastnik podjetja RenderSpace Intreactive.
- 2001:** Ustanovi poslovalnico v Beogradu in postane 51-odstotni lastnik agencije Pristop Srbija in Črna gora.
- 2002:** Postane 75-odstotni lastnik podjetja Nastop Plus ter 37,5-odstotni lastnik Future PR, agencije za odnose z javnostmi in komunikacijski menedžment.
- 2003:** Ustanovi specializirano agencijo za medijski zakup Brand Media in postane njen 50-odstotni lastnik.
- 2007:** Pridobi 60 odstotkov srbske oziroma bosenske agencije Communis.

Družbe, ki sestavljajo skupino Pristop v letu 2006: Pristop skupina, Pristop, Media SMVG, Kliping, Renderspace, Nastop plus, Frontal, Pristop BG, Pristop MK

je nezakonito prodala tudi družba Delo Prodaja, čeprav ima družba Delo Revije predkupno pravico. Da bi prikrili pravi namen nakupa, je vodstvo Dnevnika z Brankom Pavlinom na čelu (Dnevnik je v večinski lasti DZS) v javnost pošiljalo zavajajoča sporočila. Novi lastnik Dela Revij, ki med drugim izdaja revijo Jana, naj bi bila torej družba Arsvita. Zanimivo pri tem je, da Bernarda Jeklin, nekdanja urednica Jane, sicer pa simpatizerka nove stranke Zares, ki jo vodi Gregor Golobič, do tega sovražnega prevzema ni bila kritična. Za poslovni dnevnik je v začetku oktobra dejala, da bi ona sicer raje videla, da do lastniških sprememb sploh ne bi

prišlo, »če pa do tega že mora priti, je bolje, da nas kupi Dnevnik kot pa kakšen izdelovalec parketa«.

Arsvita in Krater Nedavno smo prebrali, da se je radijski mreži skupine Krater, ki so jo do zdaj sestavljali Radio Glas Ljubljane, Radio Salomon, Radio Veseljak, Radio Brežice, Radio Sevnica in Studio D, pridružil še Radio Kum Trbovlje. Radijska mreža skupine Krater zdaj s sedmimi radijskimi postajami pokriva več kot dve tretjini slovenskega ozemlja, so sporočili iz skupine Krater. Ko pogledamo, kdo stoji za Kraterjem, ugotovimo, da ga vodita Metod Mitja Rotar in Martin Odlazek, ustanovitelja pa

DZS je 51-odstotni lastnik družbe Dnevnik, 23,74-odstotni lastnik Term Čatež, te pa so 75-odstotni lastnik Marine Portorož in Turističnega podjetja Portorož. Terme Čatež so tudi več kot 85-odstotni lastnik ljubljanske Delikatese. Poleg časopisno-založniške in komunikacijske dejavnosti, ki jo DZS opravlja prek matične družbe, Dnevnika, Pristopa, Dela Prodaje in Tehniške založbe Slovenije, so Terme Čatež drugi stebel, na katerega stavi Bojan Petan.

DZS se želi polastiti Term Čatež.

so: Marko Odlazek, družba Eurofit (ustanovitelji Gašper, Martin in Alenka Odlazek), Jože Čad, Mitja Rotar, Matjaž Rožič, Iztok Burdych, Alojz Zibelnik in Primož Zibelnik. Pri tem izstopa Martin Odlazek, ki lastniško obvladuje nekdanjo Delovo tiskarno TČR, zato ga nekateri imenujejo tiskarski tajkun. Prav TČR je poleg družbe Factor Leasing večji lastnik uvodoma omenjene družbe Mladina (vsak obvladuje približno petinski delež Mladine, petino pa naj bi imel še direktor Andrej Klemenc). Arsvito vodi Marko Odlazek, družba pa je bila ustanovljena 9. marca letos z namenom prevzemanja posameznih deležev v drugih družbah. Prijateljsko je povezana z Dnevnikom in DZS. In kdo stoji za Salomonom 2000 (nekaj časa je bila ta družba lastnica Maga), ki se tudi pojavlja v tej zgodbi? Ustanoviteljice so tri družbe, in sicer: Galop (v lasti Željka Mikliča in Katarine Tanasijević), Skok (ustanovitelji: Delo TČR, Papir Servis v lasti Sama Burje, Martina Odlazka, Jožeta Čada in Nataše Skok, vodi pa jo Jože Čad) in Algas (v lasti Alen-

DZS vodi Bojan Petan.

ke in Martina Odlazka), ki ga vodi ta Anton Modic in Željko Miklič.

Povezave POP TV O povezavah Marijana Jurenca in družbe POP TV smo v Demokraciji pisali že pred nekaj tedni. Ustanovitelj družbe Pro Plus je CME Slovenia B. V. Nizozemska (registrirana je v Hamiltonu na Bermudih), v javnosti pa je bolj znana kot POP TV. Jurenc in POP TV sta povezana z

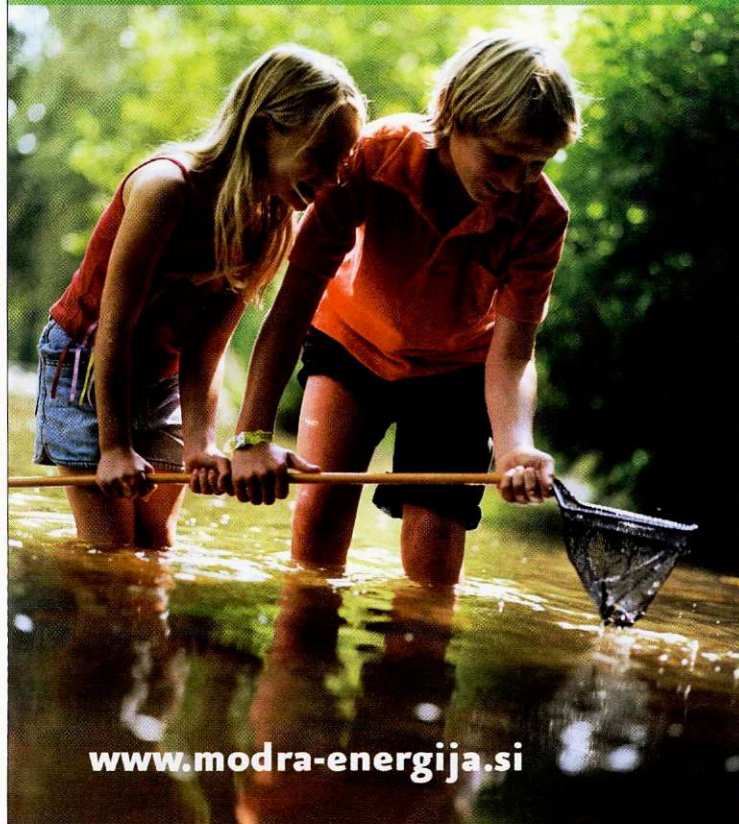
Povezani nadzorniki

Zunanji člani nadzornega sveta DZS, d. d.: Branko Bergant (nekdanji generalni direktor in nato član uprave družbe Dnevnik), Rolando Krajnik (lastnik prijateljske družbe DZS z imenom Omen, ki je skupaj z DZS soustanoviteljica družbe BPD Fida, Aljoša Roksančič, poleg Zavrla in Petana ter še nekaterih zakoniti zastopnik Pristopa, družbe za komunikacijski menedžment in Stane Kocjan (Petanov in Golobičev prijatelj).

družbo Adriatic Region, lastnikom nekaterih lastnih podjetij in hrvaške televizije. Jurenc je v CME zaposlen za strategijo v državah nekdanje Jugoslavije, kamor sodi tudi Hrvaška in s tem televizija Nova. V zadnjem letu je zelo navzoč tudi v Srbiji. Jurenc je hkrati generalni direktor Pro Plusa in Kanala A, televizijskih mrež, ki delujeta v Sloveniji. Maja letos je medijska skupina CME na Hrvaškem prek svoje

Nove TV kupila eno izmed petih najbolj obiskanih internetnih strani Blog.hr. Nova TV je pred tem kupila že Dnevnik.hr (z nekaj manj kot 180 tisoč obiski na mesec), tako da ima zdaj že dva spletna portala na Hrvaškem. Zanimivo je, da se je tudi v povezavi z Jurencem pojavilo ime družbe Delo Revije. Leta 2000 se je med institucionalne lastnike Dela Revij vpisalo podjetje SDC International Slovenija, ki je 25 odstotkov deleža kupilo na neorganiziranemu trgu vrednostnih papirjev. V sodnem registru novega lastnika pa so novinarji pod imenom SDC – Komunikacije, društvo za telekomunikacije in izdajateljsko dejavnost našli podatke, da sta soustanovitelja družbe SDC International LDT, katerega sedež je na Bermudih, in Marijan Jurenc, prvi človek Pro Plusa, ki je v slovenski SDC vložil 420 tisoč dolarjev (Vir: Mediaonline, agencija Safax, Sarajevo, 20. 3. 2000). Čeprav so lastniki Pro Plusa, ki ima v lasti POP TV in Kanal A, Američani, je zanimivo, da je uredniška politika POP TV in Kanala A zelo protiameriško usmerjena. **D**

Modri mislimo na jutri

**ZDAJ LAHKO TUDI VAŠE GOSPODINJSTVO
PRISPEVA K LEPŠI PRIHODNOSTI!**

hse

Odločite se za nakup okolju prijazne električne energije iz obnovljivih virov slovenskih rek. Modro energijo pridobivamo v hidroelektrarnah, ki ne obremenjujejo okolja in tako prispevajo k ohranitvi narave in živalskih vrst.

**Pridružite se skupnosti,
ki aktivno skrbi za zdravo okolje!**

Mesečni strošek nakupa Modre energije je nizek
– predstavlja ceno ene skodelice kave.

doplačilo za Modro energijo
0,00417 € na kWh
1 SIT na kWh

Modra energija
Obnovljivi viri sedanjosti in prihodnosti

Več informacij pri vašem dobavitelju električne energije:

HSE 01 470 41 00

Elektro Ljubljana 01 430 42 70

Elektro Celje 03 420 10 00

Elektro Primorska 05 333 33 50

Elektro Gorenjska 04 208 32 32

Elektro Maribor 02 220 01 15

www.modra-energija.si

Temine zasebnega varovanja

Damjan Popič, foto: Gregor Pohleven

Incident, ki se je zgodil pred ljubljansko diskoteko Global in je terjal človeško življenje, je Slovenijo poenotil v skupnem besu proti storilcem (varnostnikom diskoteke), zelo slabo publiciteto pa je doživela tudi diskoteka sama.

Nesrečni dogodek je povzročil, da je javnost postala nekoliko bolj radovedna glede nepravilnosti v celotni ureditvi, ki so nazadnje privedle do tragične smrti mladega človeka.

Medsebojno obtoževanje Ob takšnih katastrofah je seveda prvo logično vprašanje, ali bi se bilo tragediji mogoče izogniti. Odgovor je bržkone pritrdilen. V celotni verigi dogodkov, ki so privedli do tragičnega dogodka, ni bilo namreč storjenih le nekaj napak, temveč lahko vmes najdemo tudi »naključja«, ki bi jih le težka označili za napake. Glede na to, kako občutljiva tema je zasebno varovanje in kako zrahljane so vezi uredb, ki to področje ureja-

Notranji minister Dragutin Mate

jo, lahko vidimo, da je bila tragedija pri Globalu preprosto katastrofa, ki je čakala, da se zgodi. Takoj po dogodku smo bili priče obtožbam, ki so med vpletenimi stranmi kar deževale. Sekretar Zbornice RS za zasebno varovanje Ingo Paš je ministru za notranje

Ingo Paš, Zbornica RS za varovanje

zadeve Dragutinu Mateju oponesel, da je zbornica ministrstvu že pred tremi meseci predlagala, da družbi VIP Varovanje, ki je v diskoteki Global skrbela za varnost, odvzame licenco za opravljanje dejavnosti, zgodilo pa naj se ne bi bilo nič. Minister Mate je v odgo-

voru zatrdil, da je za nesrečo soodgovoren tudi državni svet, ker je poleti z vetom blokiral sprejetje nove zakonodaje, dejal pa je tudi, naj bi bil za to poskrbel Ingo Paš sam. Ne glede na odgovornost za dogodka pa se je treba zavedati, da sektor zasebnega varovanja ni postal problematičen 7. oktobra, ko se je incident pripetil, temveč že mnogo prej.

Boj z mlini na veter Da bi zakonsko uredili področje zasebnega varovanja, je ministrstvo za notranje zadeve letos poleti, natančneje junija, predložilo novo zakon o ureditvi zasebnega varovanja. Kot je bilo pričakovati, je novela naletela na močno nasprotovanje tako pri opoziciji kot tudi pri Zbornici RS za zasebno

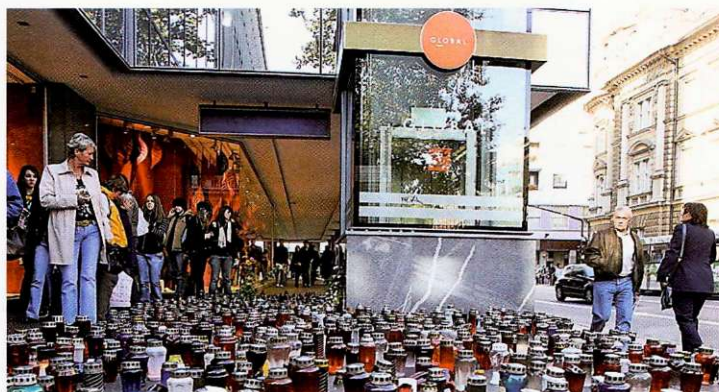

varovanje. Zakon je bil za oboje sporen predvsem zato, ker je predvideval prenos mehanizma in pristojnosti za izpopolnjevanje in usposabljanje varnostnikov z Zbornice RS za zasebno varovanje na ministrstvo za notranje zadeve, hkrati pa je predvidel tudi odvzem dela pooblastil zbornice. Tako bi izobraževanje varnostnikov prevzela policija, zaostri pa bi tudi pogoje za pridobitev licence. Zakon je v parlamentu dobil zadostno število glasov, vendar je glas zbornice in njenega glavnega sekretarja Inga Paša v državnem svetu očitno veljal dovolj, da je ta z vetom preprečil njegovo izglasovanje, tako da so morali poslanci o njem glasovati še enkrat. Da tako »posredovanje« za zbornico in njenega glavnega sekretarja ni presenetljivo, zgovorno priča dejstvo, da na zbornici kot kontaktna oseba za izvajanje in vpis izobraževanj skrbi Lili Paš. Seveda verjame mo v naključja, ampak glede na pogostost priimka Paš tovrstno sprenevanje ne bi bilo le nesramno, temveč tudi žaljivo. Kakor koli že, dinastiji Paš je uspelo državni svet prepričati do te mere, da je ta odločil v korist zbornice – čeprav je seveda vprašljivo, kakšno korist je kdor koli od te odločitve imel – razen kratkoročnih koristi zbornice seveda. Po vloženem vetu so predlagatelji zakona v parlamentu potrebovali 46 glasov, vendar jih od opozicije niso dobili, tako da zakon ni bil sprejet. Zanimivo je, da je opozicija (točneje SD), ki je letos poleti noveli zakona o spremembah pri urejanju zasebnega varovanja goreče nasprotovala, zdaj zahtevala sklic izredne seje odbora DZ za notranjo politiko. Še en dokaz, da je sedanja opozicija opozicija po uradni dolžnosti in ne po svobodnem odločanju o dobrih in slabih predlogih.

Zdravilo ali pomirjevalo? Po tragediji se je ministrstvo za notranje zadeve odločilo predlagati popravljenovo novelo zakona, ki naj bi jo parlament obravnaval po nujnem postopku. Novela zaostre pogoje za pridobitev licence za izvajanje te dejavnosti, hkrati pa olajšuje postopke za njen odvzem. Podobno kot prejšnji predlog

DS je z vetom preprečil izglasovanje novega zakona o zasebnem varovanju.

Incident pred Globalom ni osamljen primer načina dela varnostnikov.

spremembe zakonodaje tudi nova novela pristojnosti izobraževanja in usposabljanja varnostnikov predlaga na ministrstvo za notranje zadeve. Zbornica bo še vedno imela možnost, da usposabljanje izvaja sama, vendar bo za to potrebovala javno pooblastilo ministrstva. Novela prinaša še nekaj pomembnejših ukrepov. Ena izmed določb je, da bosta lahko inšpektor ali policija takoj prekinila javno prireditev, če bosta ugotovila, da varovanje ni v skladu s predpisi, ki jih določa zakon. Enako določilo bo veljalo tudi za gostinske lokale in druge prostore, kjer se opravlja varovanje. Pomembno določilo nove zakonodaje je tudi to, da bodo odslej za dejanja varnostnih služb odgovorni tudi lastniki lokalov. Po ministrovih besedah se novi zakon najbolj osredinja na člene, ki govorijo o zagotavljanju učinkovitega nadzora nad delom varnostnih podjetij, in tiste, ki govorijo o odvzemu licenc za opravljanje omenjene dejavnosti. Sedanji postopki za odvzem licenc so namreč po Matejevih besedah predolgotrajni, saj morata za začetek postopka obstajati dve pravnomočni odločbi o prekršku varnostne službe. Zdaj lahko pričakujemo, da bo zakon zaradi ne-

davnega dogodka pred Globalom lažje prišel skozi celotni postopek, saj je javnost ogorčena in želi, da se razmere na področju zasebnega varovanja uredijo, to pa bo zbornici nedvomno otežilo delo pri oviranju sprejetja zakona.

Je torej nova zakonodaja prava rešitev izredno žgočega in občutljivega področja zasebnega varovanja? Vsekakor je težko zanikati pozitivne učinke povečanega nadzora nad podeljevanjem licenc in lažjim odvzemanjem letih, vendar so o novem zakonu

Sektor zasebnega varovanja ni postal problematičen 7. oktobra, ko se je incident pripetil, temveč že mnogo prej.

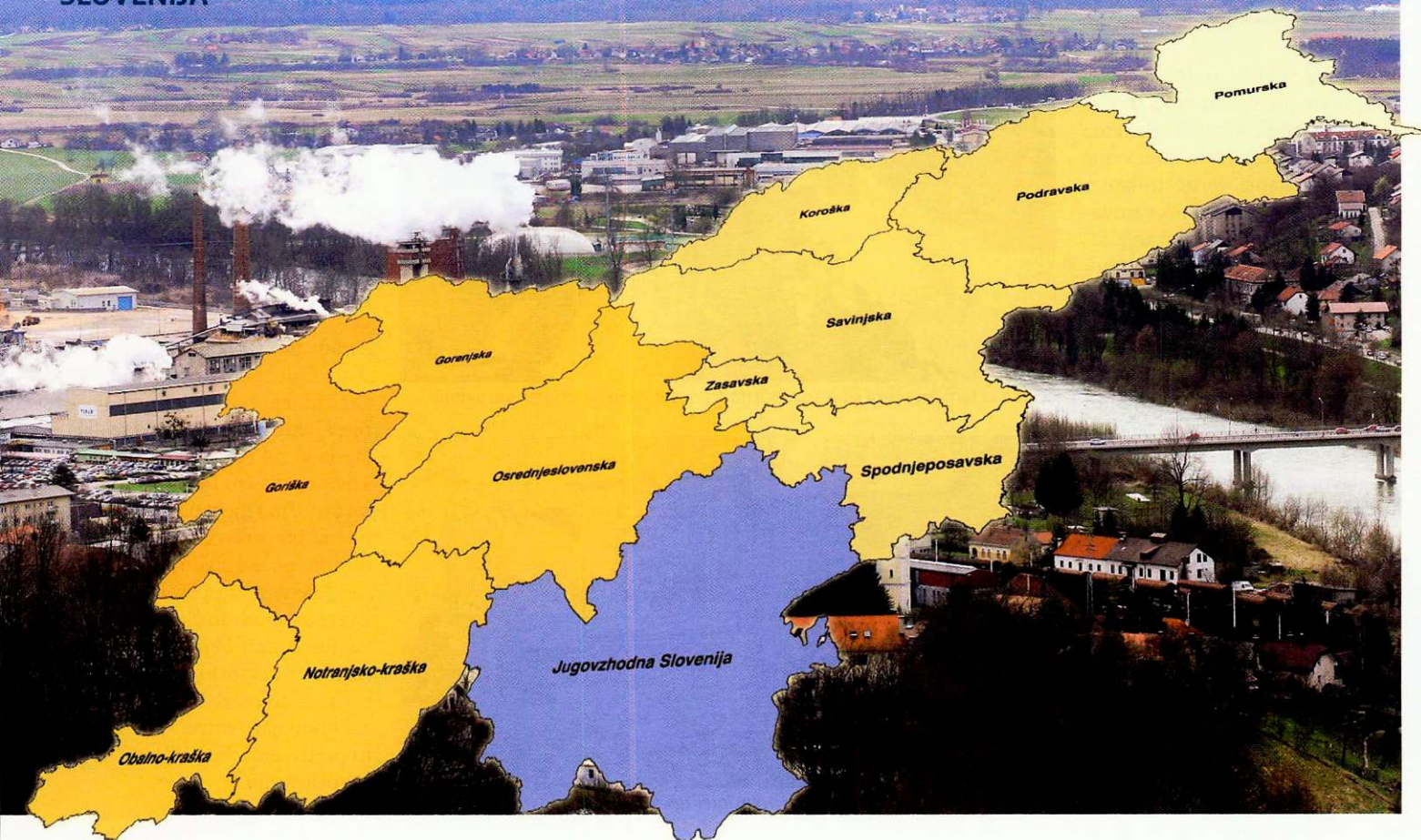
in stanju zasebnega varovanja pri nas mnenja zelo različna. Večinoma se ujemajo v eni ključni točki – prevladuje namreč mnenje, da so zdajšnje razmere na področju zasebnega varovanja neurejene. Predsednica Sindikata komunale, varovanja in poslovanja z nepremičninami Slovenije (SKVNS) Dragica Andlovič je tako dejala, da so neurejene razmere posledica neustreznega izobraževanja

varnostnikov, prenizkih plač in slabih delovnih razmer, pri čemer je izpostavila, da je nedopustno, da izobraževanje varnostnikov traja le skupaj 40 ur. Andlovičeva je prav tako pojasnila, da nekatera podjetja, ki se ukvarjajo z zasebnim varovanjem, varnostnike pogosto zaposlujejo na črno, zlasti v času večjih prireditev, pri čemer zaradi pomanjkanja kontrole in ustreznih mehanizmov pogosto zaposlujejo tudi neustrezno osebo. Glede novega zakona je dejala, da bi bil lahko eden od vzrokov za odvzem licence tudi delo na črno, in izpostavila, da je problematika preveč zajetna, da bi bilo mogoče krivdo zanjo pripisati le eni instituciji. Predsednik Zveze svobodnih sindikatov Slovenije Dušan Semolič meni, da razmer v sektorju zasebnega varovanja ne more izboljšati samo zakonodaja, temveč je treba za to predvsem zostriti kriterije pri zaposlovanju.

Tudi zato, ker javnost meni, da so razmere na področju zasebnega varovanja kaotične, je toliko težje verjeti nedavni Paševi izjavi, da gre pri dogodku pred Globalom zgolj za kriminal, ki z zasebnim varovanjem nima nič skupnega. Vsekakor je res, da gre za kriminal, ki z zasebnim varovanjem ne bi smel imeti nič skupnega, vendar gre pri izjavi najbrž le za poskus izogibanja odgovornosti za pretekle napake. In prav področje odgovornosti je vidik, ki se ga nova zakonodaja pogumno loteva, saj ministrstvu nalaga brez-

kompromisno odgovornost, ki jo bo ministrstvo pri morebitnih napakah hočeš nočeš moralo sprejeti. Škoda je le, da poskus zakonske ureditve tega področja kvarijo posamezniki in skupine, ki se zaradi lastnega interesa nočejo odreči možnosti preferiranja pri podeljevanju licenc. Očitno je tovrstno početje tako dobnosno, da se splača iti prek trupel – dobesedno. **D**

Črpanje evropskih sredstev

Vida Kocjan, foto: Bor Slana

Jugovzhodna regija. S seznama odobrenih projektov po prvem javnem razpisu letos poleti je razvidno, da so bili pri pripravi projektov najuspešnejši v občinah Semič in Loški Potok.

Ministrstvo za lokalno samoupravo in razvoj je objavilo drugi javni razpis za razvoj regij. Prvi je bil končan poleti, končno poročilo pa je bilo na spletu objavljeno 13. septembra. Na prvi razpis je prispelo 311 vlog, od tega 309 pravočasno. Dve vlogi sta prispeli po roku, in sicer vlogi občine Kočevje, ki se uvršča v Jugovzhodno regijo. Od pravočasno prispelih vlog dve nista imeli ustrezno opremljenih ovojnic. Tako je komisija obravnavala 307 vlog, glede na obseg razpoložljivih sredstev po prvem javnem razpisu v višini 187,3 milijona evrov pa je bilo za projekte, ki so uspešno kandidirali na razpisu, regijam odobrenih nekaj manj kot 81 milijonov evrov, kar je 43,23 odstotka razpoložljivih sredstev.

Jugovzhodna regija, ki ji danes namenjamo pozornost, je imela v okviru prvega javnega razpisa možnost izrabe 16,282.539 evrov, od tega je uspešno kandidirala (dala popolne vloge) za 5.771.026 evrov ali za 35,4 odstotka razpoložljivega denarja. Sezname odobrenih in zavrženih projektov objavljamo posebej. Dodajmo, da vse projekte pred razpisom obravnava

svet regije, v katerem so župani vseh občin. Svet posamezne regije potrdi seznam prednostnih in rezervnih projektov, za katere morajo nato v posameznih občinah pripraviti ustrezno dokumentacijo za razpis vladne službe za regionalno politiko in razvoj. Sredstva se črpajo iz evropskih strukturnih skladov, priprava dokumentacije in pravila za to pa so zelo natančno izdelana in stroga.

Na drugem razpisu se bodo lahko za evropska sredstva potegovali tisti projekti, ki so bili na prejšnjem razpisu zavrženi zaradi pomanjkljive dokumentacije. Če bodo posamezne občine s svojimi projekti pri tem uspešne, bo pomenilo, da neuspeh na prvem razpisu za posamezne projekte ne bo pomenil večjih težav, prišlo bo le do manjšega časovnega zamika pri izvedbi projektov. Neuspeh za občine pa bo, če bodo tudi drugič pripravile pomanjkljivo dokumentacijo ali bodo celo zamudile rok za oddajo vlog. Občine so imele pravico, da jim evropski strukturni skladi krijejo do 85-odstotkov naložbe, 15 odstotkov vrednosti naložbe pa bodo morale pokriti same. Davek na dodano vrednost (DDV) v tem znesku ni vštet in ga bodo morale občine pokriti posebej. **D**

Porabljena sredstva v okviru 1. javnega razpisa – Jugovzhodna regija

RAZPOLOŽLJIVA SREDSTVA	ODOBRENO	DELEŽ
16,282.539 evrov	5,771.026 evrov	35,4 odstotka
Od odobrenih sredstev bodo po posameznih letih lahko porabili:		
- leta 2007	3.183.188 evrov	
- leta 2008	1.785.353 evrov	
- leta 2008	802.485 evrov	

Sprejemanje zakonodaje

Drugo obravnavo pokrajinskih zakonov bodo poslanci DZ predvidoma opravili na seji, ki se bo začela 22. oktobra, dokončno pa naj bi o njih odločili novembra, je sklenil kolegij predsednika DZ Franceta Cukjati. Do oddaje članka v tisk še ni bilo znano, ali bo pri ustanavljanju pokrajinske sodelovalne opozicije, ki odločanja o treh zakonih na kolegiju ni želela predstaviti, dokler ne bi bil pripravljen celoten pokrajinski sveženj.

Na seji kolegija predsednika državnega zbora so predstavniki Jožef Školč (LDS), Samo Bevk (SD), Bogdan Barovič (SNS) in poslanka madžarske narodne skupnosti Maria Pozsonc poskušali doseči, da bi tretjo obravnavo zakonov umaknili z novembrske seje.

Menili so, da je sprejetje celotne zakonodaje ogroženo, saj bo za zakon o ustanovitvi pokrajine potrebna dvetretjinska večina navzočih poslancev, sami pa, če se zakonodaja ne bo sprejemala v svežnju, ne bodo glasovali. Jožef Školč je še napovedal, da bo umik treh pokrajinskih zakonov predlagal tudi na oktobrski seji. V koalicijskih poslanskih skupinah po drugi strani menijo, da bi predstavitev sprejemanja pokrajinske zakonodaje za nekaj mesecev povzročila veliko težav, denimo pri izpeljavi volitev v pokrajinske organe, zato se s takšnim predlogom ne strinjajo. Ne glede na to pa so na oktobrsko parlamentarno sejo uvrščene obravnave zakona o pokrajinih, njihovem financiranju ter volitvah v njihove organe. Zakone je za sejo pripravil matični odbor za lokalno samoupravo in regionalni razvoj brez navzočnosti opozicije, saj je slednja sejo zapustila, potem ko je večina članov odbora zavrnila predlog SD in LDS za prekinitev seje.

Seznam odobrenih projektov po 1. javnem razpisu

Naziv operacije	Prijavitelj	2007	2008	2009	skupaj
Geografske in turistične označbe na območju Nature 2000	Občina Kočevje	14.021	106.519	0	120.540
Izgradnja vodovoda Občine-Stare Žage II. faza	Občina Dolenjske Toplice	428.660	42.302	118.746	589.708
Vodovod Koglo	Občina Šmarješke Toplice	159.863	115.671		275.534
Prestavitev lokalne ceste Poljane-Trebelno-preboj Radna vas	Občina Mokronog-Trebelno		161.904	142.496	304.400
Sanacija in gradnja vodovodne infrastrukture	Občina Mima peč	218.949	237.635	209.149	665.733
Prenova objekta kulturne dediščine v mestnem jedru Črnomlja za kulturne in javne namene	Občina Črnomelj	192.649	259.578	259.312	711.539
Izgradnja večnamenskega kulturnega centra Semič z ureditvijo dostopa	Občina Semič	1.310.713	674.053	72.782	2.057.548
Dom starejših občanov Loški Potok	Občina Loški Potok	858.333	187.691	0	1.046.024

Iz tabele je razvidno, kateri projekti so bili uspešni pri črpanju t. i. evropskega denarja in kolikšni zneski so odobreni za uresničitev projekta.

Jugovzhodna Slovenija

Operacije potrjene na Svetu regije, za katere ni bilo oddane vloge:

Naziv operacije	Nosilec
Trajnostna oskrba prebivalstva s pitno vodo in varovanje vodnih virov Bele krajine	Občina Črnomelj

Vloge vrnjene pošiljatelju:

Št. vloge	Naziv operacije	Pošiljatelj	Opis
345	Nakup objektov za zagotovitev prostorov za gospodarske dejavnosti v poslovnih conah v Kočevju	Občina Kočevje	prepozno oddano
344	Projektna dokumentacija in izgradnja Lik Kočevje	Občina Kočevje	prepozno oddano

Odobrene operacije:

Št. vloge	Naziv operacije	Prijavitelj	2007	2008	2009	skupaj
300	Geografske in turistične označbe na območju Nature 2000	Občina Kočevje	14.021	106.519		120.540
55	Izgradnja vodovoda Občine-Stare Žage II. faza	Občina Dolenjske Toplice	428.660	42.302	118.746	589.708
278	Vodovod Koglo	Občina Šmarješke Toplice	159.863	115.671		275.534
329	Prestavitev lokalne ceste Poljane-Trebelno-preboj Radna vas	Občina Mokronog-Trebelno		161.904	142.496	304.400
309	Sanacija in gradnja vodovodne infrastrukture	Občina Mima peč	218.949	237.635	209.149	665.733
270	Prenova objekta kulturne dediščine v mestnem jedru Črnomlja za kulturne in javne namene	Občina Črnomelj	192.649	259.578	259.312	711.539
331	Izgradnja večnamenskega kulturnega centra Semič z ureditvijo dostopa	Občina Semič	1.310.713	674.053	72.782	2.057.548
253	Dom starejših občanov Loški Potok	Občina Loški Potok	858.333	187.691		1.046.024
SKUPAJ			3.183.188	1.785.353	802.485	5.771.026

Iz podatkov v tabeli je razvidno, kateri projekti so bili potrjeni na svetu Jugovzhodne regije, pa za to občine niso oddale vloge, katere vloge je pristojna vladna služba vrnila pošiljatelju in zakaj, na koncu pa so tudi odobreni projekti z zneski in črpanje po letih.

Zavrjene operacije

Zavrjene operacije:

Št. vloge	Naziv operacije	Prijavitelj	Opis
233	Ureditev trga v Sodražici	Občina Sodražica	ne ustreza določilom JR
212	Rekonstrukcija lokalne ceste LC 305 010 Papeži-Belica-Žurje	Občina Osilnica	ne ustreza določilom JR
319	Športno-turistični center Sevnica - adaptacija in nadgradnja Bazena Sevnica	Javni zavod za kulturo, šport, turizem, mladinske dejavnosti	ni potrjena na svetu regije

Zavržene operacije:

Št. vloge	Naziv operacije	Prijavitelj	Opis
182	Heritage trails - NET - Internetni portal tematskih poti v JV Sloveniji - razvoj regijske turistične infrastrukture	Občina Trebnje	nepopolna
91	Ožvitev turizma in spodbujanje podjetništva na varovanih območjih JV Slovenije	Razvojni center Novo Mesto d.o.o.	nepopolna
60	Gradnja vodovoda in vodohrana Drganja sela	Občina Straža	nepopolna
297	Obnovitvena dela na LC Goriska vas-Klenovik-Velike Poljane-Zbure	Občina Škocjan	nepopolna
45	Dom starejših občanov Žužemberk	Občina Žužemberk	nepopolna
181	Industrijsko poslovna cona Trebnje - komunalna oprema	Občina Trebnje	nepopolna
272	TRIS Kanižarica - I. faza	Občina Črnomelj	nepopolna
178	Trajnostna oskrba prebivalstva s pitno vodo in varovanje vodnih virov Bele krajine - slovenski del	Občina Metlika	nepopolna
177	Poslovna cona Pri Pildu	Občina Metlika	nepopolna
53	Dozidava in rekonstrukcija objekta Marof za Rokodelski center Slovenije	Občina Ribnica	nepopolna
52	OC Breg - III. faza	Občina Ribnica	dopolnitev ni bila poslana
276	Svet Kolpe	Občina Kostel	nepopolna
54	Izdelava projektov in odkup zemljišč za IC RIKO	Občina Ribnica	nepopolna

Iz tabele je razvidno, zakaj so bili posamezni projekti zavrženi.

Kam z gorenjskimi smetmi?

Peter Avsenik, foto: Gregor Pohleven, arhiv Demokracije

Župani gorenjskih občin so na poslovnem odboru konzorcija CERO konec minulega meseca odločili, da bo regijski center za ravnanje z odpadki na območju obstoječega odlagališča Tenetiše, s čimer pa se okoliški prebivalci ne strinjajo.

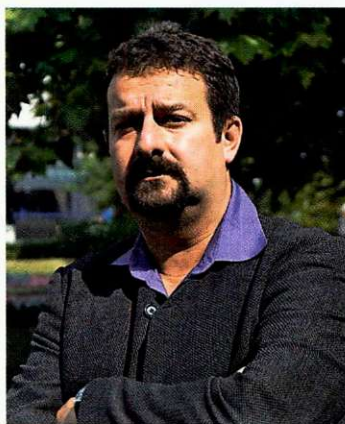
Stanovanci okoliških krajev so v zvezi s tem zahtevali celo lokalni referendum in občina ga je v začetku oktobra na izredni seji tudi razpisala. Vendar bodo na njem sodelovali vsi občani mestne občine Kranj in ne le krajani Tenetiš in Mlake, ki ležita v neposredni bližini odlagališča. To prebivalcem teh krajev spet ni po volji, a županstvo vztraja pri svojem.

Na posvetovalnem referendumu 11. novembra bodo občani glasovali o umestitvi regijskega odlagališča in obrata za mehanško biološko predelavo odpadkov. Referendumsko vprašanje, ki ga je predlagal kranjski župan Damijan Perne, se bo glasil: »Ali ste za to, da se na območju sedanje deponije Tenetiše v skladu s predpisi EU zgradi sodoben regijski center za ravnanje z odpadki?« Vprašanje je bilo na seji sprejeto kljub nasprotovanju opozicijskih svetnikov.

Odločitev občanov ne bo zavezujoča, kljub temu pa lahko pričakujemo njihovo privolitev, saj

si odlagališča nihče ne želi imeti na svojem dvorišču.

Žolčna razprava Predstavniki civilne iniciative Mlaka in Tenetiše (CI) ter Društva za ohranitev Udinega Boršta so napovedali boj proti odlagališču z vsemi sredstvi. »Če na državnih institucijah ne bomo uspešni, se bom obrnil neposredno na Evropsko unijo, ki naj bi prispevala večino sredstev za projekt ureditve regijskega centra za ravnanje z odpadki,« je poudarila članica CI Marjeta Terčelj, ki je prepričana, da jim bo na evropski ravni uspelo doseči zaprtje deponije. Civilno iniciativo podpira osemsto prebivalcev Mlak in 130 prebivalcev Tenetiš, ki poudarjajo, da že 30 let vdihavajo smrad z odlagališča, ki naj bi ga bili tedaj postavili le začasno, poleg tega pa po njihovih besedah smetišče leži na geološko neprimernem in poplavnem območju. Prebivalci, ki jih najbolj moti to, da v premeru enega kilometra od odlagališča živi več lju-

Kranjski župan Damijan Perne

Tržiški župan Borut Sajovic

di, predvsem mladih družin, za 2. november napovedujejo civilno nepokorščino. »2. novembra bomo deponijo in dostop do nje zaprli tudi s svojimi telesi, smeti pa se bodo v Tenetiše dovažale samo preko naših trupel,« je napovedala Terčeljeva. V CI še trdijo, da občina zavrača vsakršno komunikacijo z občani.

Mestna občina je neizprosna. Kranjski župan Damijan Perne med drugim poudarja, da je

konzorcij CERO odločitev, da je sedanje odlagališče v Tenetišah uradna lokacija za prihodnji center, sprejel soglasno. »Pričakovati je bilo še večje nezadovoljstvo civilne iniciative z območja, najbližjega odlagališču,« je na tiskovni konferenci dejal Perne, ki zavrača očitke CI v zvezi s pomanjkljivo komunikacijo. »Civilno iniciativo in sedanji odbor za ohranitev Udinega Boršta (predstavnica obeh je krajanka Marija Kavčič, op. p.) smo večkrat pozvali k pogovoru, vendar sta za pogovor vedno potrebna dva. Če nekdo ves čas vztraja, da se ne bo pogovarjal, je komunikacija zelo otežena,« vrača očitek kranjski župan. Po njegovih besedah CI vseskozi ponujajo roko, se želijo z njimi pogovarjati in jih vabijo na pogovore. Še vedno so pripravljene organizirati tudi ogled tovrstnega centra, ki že deluje. »Na okrogli mizi 24. septembra 2007 je predstavnica ustanove, ki se ukvarja s planiranjem takšnih centrov, prinesla tudi vzorce ostankov smeti, pa nihče od navzočih iz civilne iniciative tega niti pogledati ni hotel,« dodaja župan Perne.

Olja na ogenj je prilila tudi napoved že omenjene civilne nepokorščine občanov, v zvezi s katero je župan napovedal, da bo v tem

Naselje Tenetiše je v neposredni bližini odlagališča.

primeru na pomoč poklical kar policijo. Krajanji so se odzvali burno, češ da prvi mož Kranja grozi stanovanjem. Perne odgovorja, da ne grozi nikomur, da je jasno povedal, da verjame v dialog in da se konflikt da rešiti le s pogovori. »V primeru napovedane državlanske nepokorščine pa se bomo morali držati črke zakona,« napoveduje kranjski župan.

Še ena z dolgo brado Gorenjska ima z osrednjim odlagališčem težave že dolga leta. Že v letu 1999 je bil s strani Phare, ministrstva za okolje in prostor ter konzorcija gorenjskih občin Center za ravnanje s komunalnimi odpadki (CERO) izdelan demonstracijski projekt za ravnanje z odpadki za območje gorenjske regije v Sloveniji. Naloga je obdelala iskanje lokacij z vidika prostorske, sociološke, tehnološke in ekonomske problematike. V okviru naloge je bil izdelan hidrogeološki pregled

Pri iskanju prostora za gorenjsko odlagališče gre za nasprotovanje manjšega dela prebivalstva, ki si smeti ne želijo imeti na svojem dvorišču.

lokacij, ki so bile v ožjem izboru za zgraditev komunalne deponije, in prikazani izločilni kriteriji, kot so območje vodnih ali sanitarnih virov, sanitarni pasovi okoli objektov, geologija, območje naravnih parkov.

Opravljenе študije so pokazale na tri prednostne lokacije, kjer bi odlagališče lahko dobilo mesto: Kovor v občini Tržič, Tromejo v občini Naklo in Tenetiše v mestni občini Kranj. Kot mogoči lokaciji za njegovo graditev sta se omenjala tudi Mala Mežakla in Ra-

Obstoječe odlagališče Tenetiše

Odlagališče azbestnih odpadkov

dovljiški center Diro. V letu 2004 pa je bilo s strani Vodnogospodarskega biroja Maribor izdelano še poročilo o vplivih nenevarnih komunalnih odpadkov na okolje za odlagališče Tenetiše.

Prebivalci Tenetiše so že pred tremi leti, ko je mestna občina predstavila osnutek gradbenega dovoljenja za širitev tamkajšnjega odlagališča, izrazili nasprotovanje takšnemu projektu.

Nekaj časa se je nato zdelo, da bo regijski center za ravnanje z odpadki našel mesto v Kovorju, čeprav so nekatere gorenjske občine, združene v konzorcij CERO, projekt zavrnil. Še največ težav je tedanji tržiški župan Pavel Rupar imel z občino Radovljica, ki je že začela s pripravo svojega projekta odlagališča nenevarnih odpadkov. Seveda pa je svoj lonček k nasprotovanju pristavila tudi civilna iniciativa Kovorjanov. Krajanji so v veliki meri zadušili tudi razmišljanja o graditvi odlagališča na Tromeji, zato je obveljal projekt širitve odlagališča v Tenetišah, ki so ga podprli vsi gorenjski župani. Vendarle pa so možnosti v tem času še odprte. Vprašanje gorenjskega odlagališča bo rešeno, ko bo to zgrajeno. Treba pa je dodati, da se z izbiro primerne lokacije mudi. Že pred časom so namreč predstavniki okoljskega ministrstva zatrjevali, da bi morali projekte za kandidiranje za evropska sredstva že zdavnaj oddati.

Ne na mojem dvorišču! Ob tem omenimo še javnomnenjsko anketo, ki jo je izvedel Klicni center slepih in slabovidnih iz Škofje Loke med 9. in 28. avgustom letos. Izsledki ankete so pokazali, da je bila v okviru kranjske mestne občine naklonjenost odlagališču v Tenetišah več kot 90-odstotna, v okviru prebivalcev Kokrice in Tenetiše pa 52-odstotna.

Kljub neugodnim bivanjskim pogojem oziroma precejšnjemu smradu, prevelikemu prometu in morebitni ogroženosti zdravja je bila torej za odlagališče več kot polovica krajanov. Tisti, ki takšno rešitev podpirajo, vidijo pozitivne strani sodobnega odlagališča zlasti v izboljšanju zdajšnjega stanja in v možnosti financiranja iz evropskih sredstev. Glede na te izsledke se zdi, da pravzaprav težav z odlagališčem sploh ne bi smelo biti. Res pa je, da je podatke o tej raziskavi javnosti posredovala občina.

Kranjska občina proizvede kar tretjino vseh odpadkov na območju celotne Gorenjske. V tele-

fonskem pogovoru nam je župan Tržiča Borut Sajovic potrdil, da je tudi zaradi logistike najprimernejše, da je odlagališče tam, kjer se proizvede največ smeti. Poleg tega je po njegovem mnenju nesmiselno odpirati novo »naravno rano«, ampak je treba izbrati lokacijo, kamor se že zdaj vozi največ odpadkov. Sklepamo torej lahko, da gre za nasprotovanje manjšega dela prebivalstva, ki si smeti pač ne želijo imeti na svojem dvorišču.

Brez dogovora o nadaljnjem ravnanju z odpadki za zdaj še vedno ostaja 30 odstotkov Slovenije, to sta Gorenjska in Obalno-kraška regija. **D**

1/2 leta gratis za TIS na mobilniku in/ali na spletu za naročnike

TIS je zunaj

www.telekom.si

tis.telekom.si

Kdor išče, TIS ti najde.

Novi Telefonski imenik Slovenije je izšel letos prvič tudi na mobilniku*. Naročite TIS in izkoristite številne ugodnosti!

Več informacij in naročila na 080 3000 in na tis.telekom.si.

*Velja za uporabnike Mobitela, Debitela in Si.mobila.

Koroški Slovenci, združite sile

Lucija Horvat, foto: Gregor Pohleven

Prejšnji teden je bila seja komisije DZ RS za odnose s Slovenci v zamejstvu in po svetu. Problematika slovenske manjšine na Koroškem in Štajerskem je še vedno kritična, Slovenci v Italiji pa še vedno ne morejo gledati programov RTV Slovenija.

Na deveti seji so se člani komisije DZ RS za odnose s Slovenci v zamejstvu in po svetu že drugič letos seznanili s prizadevanji za skupno predstavništvo slovenske manjšine na avstrijskem Koroškem in ugotovili, da kljub obljubam politiki ni prišlo do nobene spremembe, ki bi kazala na izboljšanje položaja te manjšine. Ugotovljeno je bilo, da zaradi posebnih okoliščin v Avstriji ni pričakovati sprejetja državnega zakona, ki bi uredil položaj manjšine, poleg tega pa se tudi težave glede dvojezičnih krajevnih napisov nadaljujejo. Tako je predsednik Skupnosti koroških Slovencev (SKS) Bernard Sadovnik dejal, da se strinjajo s predlogom Narodnega sveta koroških Slovencev (NSKS), da bi ustanovili skupno demokratično izvoljeno predstavništvo Slovencev, ki bi temeljilo na zakonski podlagi. Pri uresničevanju tega predloga

Tajnik NSKS Marjan Pipp

pa tudi pri reševanju vprašanja krajevnih napisov je pomembna predvsem podpora Slovenije.

Pravi čas Kakor meni Sadovnik, je zdaj pravi čas za prvi korak do skupnega predstavništva, in sicer z razširitvijo Koordinacijskega odbora koroških Slovencev (KOKS), usklajevalnega telesa za obe osrednji organizaciji, NSKS in Zvezo slovenskih organizacij

(ZSO). V KOKS bi se vključila tudi združenja, ki so zastopana v sosvetu za slovensko narodno skupnost pri uradu avstrijskega kanclerja in v svetu za Slovence v zamejstvu pri slovenski vladi. Tudi predsednik slovenske stranke Enotna lista (EL) Vladimir Smrtnik se je s predlogom o širitvi KOKS strinjal in ob tem poudaril, da je enotnost manjšine »trn v peti tistim, ki hočejo zlomiti narodni skupnosti hrbtenico«. Po njegovem mnenju se je pri oblikovanju skupnega predstavništva pomembno omejiti na najpomembnejše: krepitev slovenskega jezika in kulture. S podobno programsko vsebino stranka Enotna lista po Smrtnikovi besedah združuje kar 80 odstotkov Slovencev na Koroškem.

Deželne razmere Predlog o skupnem predstavništvu slovenske manjšine na avstrijskem Koroškem na podlagi zakona je po

besedah tajnika NSKS Marjana Pippa zaradi avstrijskega notranjepolitičnega nasprotovanja ta čas neuresničljiv. Manjšina bi morala mehanizem za oblikovanje tega pomembnega demokratičnega telesa najti v dogovoru s Slovenijo. Tudi ureditve dvojezičnih topografskih napisov ni pričakovati v doglednem času.

Resne razprave o tem vprašanju na avstrijskem Koroškem onemogočajo volitve tako v deželni zbor kot na občinski ravni, ki bodo prihodnje leto. Po Pippovih besedah je avstrijska zvezna politika deželo Koroško politično prepustila Haiderju, ki ima po javnomnenjskih raziskavah med koroškim prebivalstvom več kot 40-odstotno podporo, kar ustvarja posebno neugodne razmere za slovensko manjšino. Razprave o skupnem predstavništvu Slovencev na avstrijskem Koroškem se tokrat ni udeležil predsednik ZSO Marjan Sturm, ki je bil doslej do skupnega zastopstva vedno skeptičen.

Avstrijska Štajerska Še bolj zapleten je položaj slovenske manjšine na avstrijskem Štajerskem, kjer bi bila po besedah predsednice Društva člen 7 Susanne Weitlaner pred skupnim predstavništvom potrebna še vrsta drugih korakov. Za začetek bi morala dežela Štajerska uradno priznati slovensko manjšino in omogočiti dvojezično topografijo. V Društvu člen 7 sicer načrtujejo postavitve petih zasebnih dvojezičnih kažipotov na radgonskem koncu, predvsem pa bi radi dvignili vidnost dvojezičnosti območja. Poiskati nameravajo tudi strokovnjaka, ki bi preučil pravno situacijo Slovencev na avstrijskem Štajerskem.

Seja komisije DZ RS za odnose s Slovenci v zamejstvu in po svetu

Prvi mož Slomaka Rudi Pavšič:
Slovenci v Italiji po zakonu
živijo v 32 občinah.

Kot pravi Susanne Weitlaner, je po zadnjih podatkih v okolici Radgone okoli šest odstotkov slovensko govorečih prebivalcev.

Furlanija-Juljska krajina V skladu z deželnim zakonom Furlanije-Juljske krajine, ki predvideva skupno predstavništvo za slovensko manjšino v Italiji, naj bi se oblikovalo okoli 500-člansko telo, ki bi združevalo predstavnike obeh krovnih organizacij, SKGZ in Sveta slovenskih organizacij (SSO), združenj civilne družbe in na listah političnih strank izvoljene slovenske predstavnike. Iz tega telesa naj bi se oblikoval še ožji, desetčlanski organ, v katerega bi po tri predstavnike imenovali SKGZ, SSO in politične stranke, en član pa bi prišel iz vrst šolskih ustanov. Predsednik Slovenske kulturno-gospodarske zveze (SKGZ) in prvi mož Slovenske manjšinske koordinacije (Slomak) Rudi Pavšič je o tem načrtovanem telesu dejal, da bodo Slovenci v Italiji s tem

imeli institucionalno predstavništvo, ki bo odločalo o vseh vprašanih manjšine, dežela FJK pa bo v vsem spoštovala avtonomijo manjšine. Na obravnavi omenjenega deželnega zakona FJK pa je prišlo do zapletov, ker je skupina iz Rezije, ki je najprej protestirala pred palačo deželnega parlamenta, s tribuna za občinstvo nasprotovala vključitvi Rezije v območje izvajanja deželnega zaščitnega zakona. V deželni parlament so omenjeni protestniki že prej vložili peticijo s 351 podpisi, v kateri zahtevajo poseben zaščitni zakon za rezijansko manjšino, ki naj ne bi imela nič skupnega s Slovenci in slovenskim jezikom.

Slovenska televizija Na seji komisije DZ RS za odnose s Slovence v zamejstvu in po svetu so tega dne govorili tudi o vidnosti in slišnosti programov RTV Slovenija na območjih, kjer v Italiji živi slovenska narodna manjšina. Le-ta lahko programe slovenske nacionalne televizije gleda le na območjih, ki jih še pokrivajo oddajniki iz Slovenije. Predstavniki RTV Slovenija Miran Dolenec je dejal, da je vzrok za to zasičenost frekvenc v Italiji. Stanje bi se moralo izboljšati z uvedbo digitalnega oddajanja leta 2008, ko se bodo sprostile kapacitete za slovenske signale. Pomembno je vedeti, da RAI k pokrivanju s signalom v manjšinskih jezikih zavezuje tudi zakon iz leta 1975.

Sklepi komisije Po koncu razprave je komisija DZ RS za odnose s Slovenci v zamejstvu in po svetu sklenila, da se še pred predsedovanjem Slovenije EU pripravi skupna seja z odborom za zunanjo politiko. Na njej bi morali določiti odprta vprašanja slovenskih manjšin v zamejstvu za slovenski program med predsedovanjem, svet vlade za Slovence v zamejstvu, ki na tokratni seji ni predstavljal nobenega uradnega stališča o problematiki, pa naj med prioriteta svojega delovanja določi tudi skupno predstavništvo za slovenske manjšine. **D**

Tedenski utrip

SREČANJE V MONOŠTRU Srečanje slovenske in madžarske vlade, namenjeno pozitivni slovensko-madžarskega sodelovanja tako na kulturni kot na gospodarski ravni, je potekalo na obeh straneh meje, v Lendavi in Monoštru, kjer živi manjšina. Premierja držav sta prepričana, da se bo položaj obeh manjšin izboljšal. Odločitev, da skupna seja vlad poteka v krajih ob meji, kjer že stoletja skupaj živijo in sodelujejo pripadniki obeh narodov, je bil sprejeta namenoma. Zgodovina je to sodelovanje v preteklosti včasih postavila na preizkušnjo, vendar imajo Slovenci v Porabju in Madžari v Prekmurju sedaj pred seboj okoliščine, ki so ugodnejše, kot so bile kadar koli v zgodovini, je dejal Janez Janša. Madžarski premier Ferenc Gyurcsany je napovedal, da namerava Madžarska v prihodnosti povečati subvencije za različne narodne skupnosti. Slovincem v Porabju je obljubil trikrat daljši čas radijskega oddajanja in lažje financiranje dvojezičnih šol. Predstavniki manjšin so srečanje ocenili kot zelo koristno in predlagali, da bi se že v bližnji prihodnosti znova sešli. Premierja sta položila tudi temeljni kamen za cestno povezavo med Gornjim Senikom in Verico na Madžarskem. Ta madžarska investicija, vredna približno 1,2 milijona evrov, bo precej olajšala delo in življenje porabskih Slovencev.

PRED SVET EVROPE Predsednik parlamentarne skupščine Sveta Evrope Rene Van der Linden je v Ljubljani skupaj z evropskim poslancem in s predsedniškim kandidatom Lojzetom Peterletom sprejel predstavnike Narodnega sveta koroških Slovencev (NSKS) in Centra avstrijskih narodnih skupnosti (CAN). V pogovoru je delegacija NSKS in CAN pod vodstvom Matevža Grilca in Marjana Pippa seznanila predsednika parlamentarne skupščine Sveta Evrope Reneja Van der Lindna z aktualnimi manjšinskimi vprašanji na Koroškem. V ospredju pogovora je bilo neupoštevanje razsodb ustavnega sodišča glede dvojezičnih napisov in uradnega jezika ter popuščanje avstrijske zvezne vlade nacionalistični politiki deželnega glavarja Haiderja. Po besedah Van der Lindna za Svet Evrope nikakor ni razumljivo, da avstrijska vlada ne upošteva razsodb ustavnega sodišča, prav tako pa Van der Linden ne razume popuščanja zvezne vlade nacionalistični politiki koroškega deželnega glavarja. V tej zvezi je Van der Linden poudaril, da je naloga Sveta Evrope, da nadzoruje spoštovanje manjšinskega varstva in še posebej Okvirne konvencije Sveta Evrope za zaščito narodnih skupnosti. Van der Linden bo celovito poročilo o manjšinskem političnem položaju na Koroškem predložil pododboru za manjšinska vprašanja pri parlamentarni skupščini Sveta Evrope. Delegacija NSKS in CAN je dala v pogovoru z Van der Lindnom in Lojzetom Peterletom tudi pobudo, da Svet Evrope poveri Beneški komisiji izdelavo izvedenskega mnenja o pravnem položaju slovenske narodne skupnosti na Koroškem.

Rene Van der Linden

Radio VIVA
FM 102.1
99.5
stereo
RDS
M.Sobota tel:02/537-1949

Slave Klavora 1
9000 Murska Sobota
Slovenija
tel.: 02/537 1949
fax.: 02/537 1948
GSM: 041/34 66 46
GSM: 031/34 51 51
<http://www.radio-viva.com>
e-mail: viva@radio-viva.com

Neformalno zasedanje predsednikov vlad oziroma držav članic EU

Lizbonska pogodba je tu

Petra Janša, foto: EU

Evropski voditelji, med njimi slovenski premier Janez Janša, so na dvodnevnem neformalnem srečanju konec prejšnjega tedna v Lizboni sprejeli dogovor o reformni pogodbi EU. Ta bo podpisana 13. decembra letos, tik pred začetkom vrha EU.

Za največji uspeh neformalne srečanja v Lizboni, ki je potekalo 18. in 19. oktobra, vsi udeleženi seveda štejejo sprejetje dogovora o novi, reformni pogodbi EU, ki naj bi v zelo kratkem času precej razširjeni uniji omogočila učinkovito delovanje pa tudi nadaljnje širitve. »To je zmaga za Evropo, izhod iz slepe ulice. Evropski projekt se premika. V prihodnost lahko zremo z zaupanjem,« je poudaril predsedujoči uniji, portugalski premier José Sócrates, predsednik evropske komisije José Manuel Barroso pa je dogovor označil za zgodovinskega. Poljski predsednik Lech Kaczyński je z zadovoljstvom priznal, da je Poljska dobila vse, kar je želela. Nemška kanclerka Angela Merkel je dogovor označila za velik uspeh, britanski premier Gordon Brown pa je poudaril, da se mora EU zdaj osrediniti na konkretne težave svojih državljanov.

Bistveni oviri rešeni Novo, reformno pogodbo Evropske unije sta na poti od končnega osnutka do dogovora čakali dve oviri: italijansko nezadovoljstvo s predlo-

gom nove razdelitve sedežev v evropskem parlamentu in poljska zahteva po umestitvi mehanizma Joanina v besedilo nove pogodbe, ne samo v izjave k pogodbi.

Predlog nove razdelitve sedežev za prihodnji mandat parlamenta 2009–2014, ko naj bi se število poslancev zmanjšalo s 785 na 750, je predvideval, da ima lahko posamezna država največ 96 in najmanj šest sedežev. Tako bi po več sedežev izgubilo 17 dr-

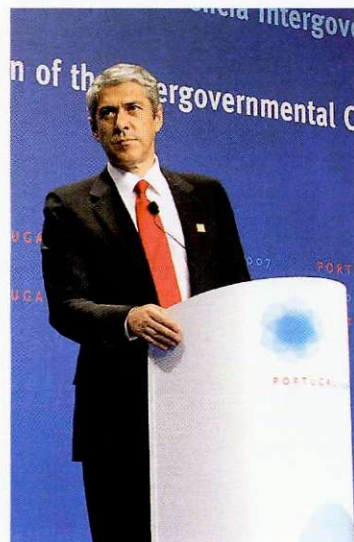
žav, med njimi vse največje. Italija, ki bi izgubila največ sedežev, in sicer šest, se s takim predlogom ni strinjala, zato je zahtevala dodaten sedež v parlamentu. Kot morebitno zadovoljitev italijanske zahteve po dodatnem sedežu se je tako nakazovala rešitev, da bi Italiji en sedež odstopila največja članica Nemčija, ki bi po novem predlogu izgubila tri sedeže in bi jih tako imela 96. Takšna rešitev se je zdela verjetna, saj si je prav

Nemčija kot predsedujoča v prvi polovici leta prizadevala za institucionalni preboj.

Upoštevač italijansko zahtevo po dodatnem sedežu so voditelji dokončno sprejeli rešitev in tako določili skupno število poslanskih sedežev v prihodnjem mandatu evropskega parlamenta. To bo 750 plus 1. Takšna razdelitev pomeni, da predsednik parlamenta ne bi bil vštet v kvoto poslanskih mest. Posamezna država

Premier Janša na zasedanju predsednikov vlad oziroma držav članic EU

Portugalski premier José Sócrates

naj bi imela največ 96 in najmanj šest sedežev, število poslanskih mest se zmanjša s 785 na 750 plus 1. Slovenija je tako v skladu s sedanjim predlogom parlamenta poleg Malte, Švedske in Avstrije pridobila en sedež.

»O podrobnih razdelitvi sedežev po državah bo na podlagi predloga evropskega parlamenta dokončno odločil evropski svet na decembrskem zasedanju,« je pojasnil Sócrates.

Druga ovira do dogovora pa je bila poljska zahteva po vključitvi mehanizma Joanina, ki skupini držav omogoča odlog odločitve, čeprav ne dosega praga blokirajoče manjšine, v besedilo pogodbe.

»Rešitev za Joanino smo vsekoli imeli v rokah,« je dejal Sócrates o drugem žgočem vprašanju, »Joanina bo pravno zavezujoča,« je dejal Sócrates. Vsebinsko bo opredeljena v izjavi k pogodbi, vendar bo v protokolu k pogodbi referenca, ki bo določala, da je rešitev lahko spremenjena s soglasjem, je pojasnil.

Za spremembo rešitve glede mehanizma Joanina, ki skupini držav omogoča odlog zanje sporne rešitve za razumno časovno obdobje, četudi ne dosega praga blokirajoče manjšine, tako ni potreben sklic medvladne konference. Ta se sicer skliče v primerih novih širitve ali spreminjanja obstoječih pogodb, kakor je bilo v primeru nove, reformne pogodbe.

Poleg omenjenih so države članice odprle še nekatera druga vprašanja: Bolgarija iam težave z zapisom evra, Avstrija zaradi

vpisovanja nemških študentov na njene univerze in Češka zaradi institucionalnega razmerja med svetom in komisijo.

Del celotnega dogovora je prav tako rešitev vprašanja generalnih pravobranilcev na Sodišču Evropskih skupnosti. Predvidena so tri nova mesta, od tega eno stalno mesto za Poljsko. Sedaj je osem mest; pet stalnih zasedajo največje stare članice, na preostalih pa krožijo vse druge, zdaj je na enem slovenska predstavnica Verica Trstenjak.

Glede odprtega vprašanja o imenovanju visokega predstavnika za zunanje odnose pa je Barroso pojasnil, da bo ta imenovan novembra 2009, torej hkrati z začetkom mandata nove evropske komisije. »Jasno smo dejali: visoki predstavnik je tudi podpredsednik komisije, zato se je v tej zadevi treba posvetovati z evropskim parlamentom,« je poudaril Barroso.

Lizbonska strategija Po dogovoru o reformni pogodbi so evropski voditelji nadaljevali razpravo o zunanji razsežnosti lizbonske strategije za rast in delovna mesta. Predsednik evropske komisije José Manuel Barroso je govoril o uveljavljanju evropskega interesa v času globalizacije, evropski voditelji pa so se v razpravi dotaknili vprašanja finančnih trgov in podnebnih sprememb v luči decembrskega ministrskega srečanja na Baliu.

Petkov dogovor o reformni pogodbi EU je po Barrosovem mnenju »zgodovinski dogovor, ki EU omogoča delovanje«. Po institucionalni reformi unije je na vrsti gospodarska. »Sedaj se lahko osredinimo na zadeve, pomembne za državljane, in na to, kako lahko EU zagovarja svoje interese in vrednote v času globalizacije,« je dodal. Reforma institucij EU ni cilj sam po sebi, saj imajo institucije svoj namen. In prav zaradi tega se lahko unija sedaj posveti tistim področjem, ki so pomembna za evropskega državljana v 21. stoletju, pravi Barroso.

O tem je evropska komisija v začetku oktobra pripravila dokument z naslovom »Evropski interes: Uspevati v času globalizacije«. V njem po eni strani po-

José Manuel Barroso

Poljski predsednik Lech Kaczyński

Prav tako so se srečali zunanji ministri, med njimi je bil vodja slovenske diplomacije Dimitrij Rupel. Razpravljali so o odnosih s Srbijo, predvsem o sodelovanju Beograda z Mednarodnim sodiščem za vojne zločine na območju nekdanje Jugoslavije v Haagu, razmerah v Libanonu in bližnjevzhodnem mirovnem procesu, o Mjanmaru ter odnosih med Turčijo in Irakom.

Ratifikacija nove pogodbe

Portugalska je ena od držav, kjer se vrstijo najglasnejši pozivi k izvedbi referenduma o novi pogodbi, čeprav vladajoča elita tej rešitvi ni naklonjena. Referendum bo zagotovo izvedla Irska, Velika Britanija pa po trditvah premierja Gordona Browna ne. Na Danskem je to vprašanje še odprto. Reformno pogodbo, ki naj bi nadomestila

Dogovor o reformni pogodbi EU, sprejet v Lizboni, je zgodovinski in EU omogoča delovanje.

udarja potrebo po nadaljnjih reformah, čeprav gre gospodarstvu EU dobro, po drugi pa izpostavlja t. i. zunanjo razsežnost lizbonske strategije, ki jo je treba okrepiti.

»Hočemo, da se drugi odprejo. Izziv je varstvo brez protekcionizma,« je ob razgrnitvi dokumenta poudaril Barroso, o tej temi pa sta portugalskemu predsedstvu sredi septembra pisala nemška kanclerka Angela Merkel in francoski predsednik Nicolas Sarkozy, ki pa se tokratnega neformalnega zasedanja vrha ni udeležil.

ustavno pogodbo, zavrnjeno na referendumih v Franciji in na Nizozemskem, po podpisu čaka ratifikacija v vseh državah članicah. Pogodba je lahko ratificirana po parlamentarni poti ali na referendumih. Slovenija je v primeru dogovora napovedala skorajšnjo parlamentarno ratifikacijo.

Slavnostni podpis nove, reformne pogodbe bo v samostanu Mosteiro dos Jeronimos v Lizboni, kjer je Portugalska leta 1985 podpisala tudi pristopno pogodbo z EU. **D**

ma-tisk, d. o. o.

p.p. 313
špelina ul. 2
2102 maribor
slovenija

telefon
+386 (02) 330 16 30

fax
+386 (02) 330 16 65

e-mail
info@ma-tisk.si

web
www.ma-tisk.si

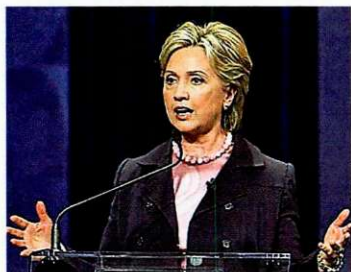
Razbita mreža

Zvezni agenti so na letališču JFK v New Yorku aretirali 18 ljudi, med njimi deset uslužbenčev letalskih družb, ki so tihotapili mamila iz Dominikanske republike v ZDA. Gre za uslužbence letalskih družb Delta, American Airlines in podjetja za dobavo letališke hrane Aramark. Skupna vrednost zaseženih mamil znaša okrog dva milijona dolarjev.

Aretacije so pomenile konec dveletne preiskave tihotapljenja kokaina, heroina in ekstazija. Mamila so tihotapili v letalski prtljagi, ki so jo kriminalci ob prihodu letala iz Dominikanske republike v New York spravili na varno. V preiskavi so sodelovala tudi vsa omenjena podjetja in tihotapci so nemudoma ostali brez zaposlitve.

V prednosti Demokratska predsedniška kandidatka Hillary Clinton je povečala svojo prednost pred demokratskimi nasprotniki, medtem ko se med republikanci ni veliko spremenilo; upadla je edino podpora nekdanjemu senatorju iz Tennesseeja Fredu Thompsonu. Senatorko iz New Yorka bi sedaj volilo 51 odstotkov demokratov, njenega najbližjega zasledovalca, senatorja iz Illinoisa Baracka Obama pa 21 odstotkov. Fred Thompson je prišel septembra v republikansko tekmo z velikimi pričakovanji nezadovoljnih voliv-

cev, ki niso bili najbolj navdušeni nad kandidati. Sodeč po anketi pričakovanj ni uresničil. Clintonova je septembra vodila pred Obama s 46 odstotki proti 23, sedaj pa je prednost še povečala.

Zmaga Clintonove pa nikakor ni zagotovljena. Prednost teoretičnega demokratskega kandidata pred teoretičnim republikanskim znaša 13 odstotkov.

Pri Bushu Ameriški predsednik George Bush je v Beli hiši sprejel tibetanskega verskega voditelja dalajlamo, in to kljub kritikam Kitajske, ki je opozorila, da bi srečanje utegnulo škodovati odnosom med državama. Do srečanja, ki ga Bela hiša ni obešala na veliki zvon, je prišlo na dan, preden je dalajlama prejel naj-

višje civilno odlikovanje ameriškega kongresa, kongresno zlato medaljo. Kitajska je odločno nasprotovala počastitvi dalajlame v kongresu in legitimnosti, ki jo tibetanski duhovni vodja dobiva na slovesnosti, na kateri je go-

voril tudi Bush. Kitajska je Tibet zasedla leta 1951, dalajlama pa je leta 1959 po neuspešni vstaji proti okupaciji moral pobegniti iz domovine. Od takrat je simbol želje po neodvisnosti tibetanskega ljudstva, leta 1989 pa je prejel Nobelovo nagrado za mir.

Raziskovalci Britanski raziskovalec, ki je kot prvi človek sam dosegel severni tečaj, bo vodja odprave, ki bo merila debelino arktičnega ledenega pokrova. Poiskati bodo poskušali ključne podatke, ki bodo dali odgovore na nekatera vprašanja o globalnem segrevanju. Pričakujejo, da bodo s pomočjo izsledkov raziskave najočnejše doslej lahko napovedali, kako dolgo bo ledeni pokrov na Arktiki sploh še obstajal, preden

TUJI TISK

The Times

Presenečena

Doris Lessing je najverjetneje ena najvplivnejših živečih angleških pisateljic in dobitnica najprestižnejše nagrade za pisatelje. Postala je Nobelova nagrajenka za literaturo in dobila denarno nagrado v višini 639 tisoč fun-

tov. Pisateljica ni slutila svojega uspeha, ker je v trenutku, ko so v Stockholmu razglasili njeno ime, hodila po trgovinah. Novico so ji sporočili novinarji, potem ko se je vrnila domov. Lessingova je bila zelo presenečena, da je bila izbrana: »Nasploh sem pozabila na to. Moje ime se že trideset let uvršča na razne seznane. Objubim pa, da si bom izmislila prave besede za ta trenutek.« Med vsemi Nobelovimi nagrajenci je Lessingova naslednica Samuela Becketta, Georgea Bernarda Shawa in Harolda Pinterja. Njene zgodbe govorijo o mladosti, ki jo je preživela v kolonialni Afriki; rodila se je na ozemlju današnje-ge Irana v angleški družini.

Berliner Zeitung

Gazprom na odru

Na sceno potsdamskega teatra Hans Otto sta stopila Vladimir Putin in Ana Politkovska. Zadnje besede Vladimirja Putina, ko drži v rokah mrtvo Ano Politkovsko in jo spušča v srebrno krsto, zvenijo takole: »Želel sem ti pokazati vsak

kotiček Gazproma v tebi. Pokazal ti bom napolnjene plinovode Gazproma! Ti bi bila lahko tako lepa! Vse bi lahko bilo čudovito! Gazprom! Gazprom! Gazprom! Jaz sem Gazprom! Jaz postajam Gazprom! Gazprom je velik! Gazprom! Gazprom!« S predstavo z naslovom Putinov rojstni dan je avtorica igre Petra Lisa Maier hotela počastiti spomin na veliko novinarko Politkovsko. Ker je Politkovska umrla na isti dan, kot je Putinov rojstni dan, je avtorica oba dogodka združila. Posrečilo se ji je, da je za gledalce naredila prav mučen večer. Zgodba je preprosta: Putin praznuje rojstni dan z nemškim kanclerjem Schröderjem in nemško družino, ubita Ana Politkovska pa se pojavi na zabavi kot nepovabljen gostja.

se bo stajal in izginil v oceanu. Po zadnjih ocenah naj bi trajal od 16 do 100 let. Sicer pa bo to prva tako natančna meritev debeline arktičnega ledu in snežne odeje, ki bo opravljena prek celotne površine zamrznjenega Arktičnega oceana. Arktična ledena skorja pokriva le tri odstotke površine Zemlje, kljub temu pa odbija 80 odstotkov sončne energije, ki prodre v Zemljino atmosfero.

Strah v kosti V enem od vinogradov na Tajvanu se je pojavilo na tisoče deževnikov, ki so dobesedno prekrili zemljo. Lastnika je zaskrbelo, da se morda bliža hud potres, zato se je po nasvet zatekel k strokovnjaku. Ta mu je dejal, da

je dogodek le posledica nedavnih poplav. Čeprav imajo deževniki radi vlažno okolje, ne morejo obstati v ekstremni vlagi ali ko se raven podtalnice preveč zviša.

Sojenje Na sodišču v Pragi se je začelo sojenje državni tožilki iz obdobja po drugi svetovni vojni, danes 86-letni Ludmili Brozovi Polednovi. Obtožena je, da je kot 29-letna tožilka leta 1950 aktivno sodelovala pri likvidaciji edine ženske na Češkem, ki je bila obsojena na smrt zaradi političnih zločinov. To je bila Milada Horakova, ki je med vojno preživela pet let v nacističnem zaporu. Pred vojno je bila znana češka odvetnica in levosredinska poslanka, predsedovala je tudi češkoslovaškemu svetu žensk in neodvisnemu združenju političnih zapornikov. Tajna policija je Horakovo aretirala kmalu po prihodu komunistov na oblast v začetku leta 1948. Obsojena je bila zaradi izdaje in vohunjenja ter na javnem procesu obsojena na smrt z obešenjem. Tedaj so mnoge znane osebnosti zahtevale njeno pomilostitev, med drugim fizik Albert Einstein, vendar je bila 27. junija 1950 usmrtena izvršena. Po opisu paznika se je tožilka Brozova Polednova tudi zavzemala, da bi Horakova v postopku izvršitve smrtne kazni čim bolj trpela, pri tem pa naj bi

krvnika pozivala, naj obsojenko trpinči, nato pa se glasno smejala, ko je dobila sporočilo o izvršeni usmrtitvi. Nekdanja tožilka se zaradi šibkega zdravja ni pojavila na sodišču. Večina češkoslovaških

komunističnih voditeljev in uradnikov je po padcu komunizma pobegnila oziroma so se izmaknili sodišču. Nekaj procesov je bilo kljub vsemu začeti leta 1990 in nekaj voditeljev so tudi obsodili.

Misija Mars

Ameriška vesoljska agencija Nasa je podaljšala raziskovalni misiji dveh vozil rover na planetu Mars za najmanj dve leti, kar je doslej že peto podaljšanje misije, odkar sta vozili pristali vsako na svojem koncu planeta leta 2004. Cena vesoljske misije se je tako z uvodnih 820 milijonov dolarjev povzpela na okrog 950 milijonov dolarjev. Marsovski rover Spirit je doslej prevozil skupaj 7,2 kilometra, Opportunity pa 11,5 kilometra. Obe vozili s po šestimi kolesi na sončni pogon bosta sedaj izvajali znanstvene poskuse do konca leta 2009. Misija naj bi bila dokaz, da lahko Nasa tudi z malo denarja doseže uspeh. Ta bi bil toliko večji, če bi jima na Marsu uspelo odkriti sledove življenja.

Vir: STA

TUJI TISK

The Washington Times

Fantomske vibracije

Če čutite vibracije svojega mobilnega telefona ali če vam v ušesih zvonijo, tudi če ga nimate pri sebi, se ne ustrašite – niste edini s takšno težavo. O takšnih občutkih toži še marsikateri ljubitelj mobilnikov ali žepnih računalnikov.

Nekateri pojav primerjajo s fantomskimi bolečinami v okončinah, ki so bile amputirane. Pojava z mobilnimi telefoni še niso posebej raziskovali, kaže pa, da se to dogaja zato, ker mnogi občutijo telefon kakor del sebe in se brez njega počutijo nepopolne, ker jih povezuje s svetom. Ljudje smo zelo navezani na svojo družbo, reagiramo na vse, kar se v njej dogaja. Bojimo se znajti v izolaciji, postati nepotrebni, zato se raje zmotimo, kakor pa da ne bi odgovorili na klic. Naši možgani ves čas kontrolirajo, ali morajo reagirati na kakšen dražljaj. Dogaja se celo, da so nekateri ponosni na takšne fantomske vibracije.

Time

Najbolj onesnaženi

Blacksmith Institute je pripravil spisek ekološko najbolj neprimernih in neustreznih krajev na Zemlji. Takšen kraj je Linfen na Kitajskem s tremi milijoni prebivalcev, ki je onesnažen z ogljikom in izpušnimi plini. S svincem

in drugimi težkimi kovinami je onesnaženo mesto Tjanzin na Kitajskem s 140 tisoč prebivalci, 60 odstotkov vodnih virov v Sukindi v Indiji z dvema in pol milijonoma ljudi je onesnaženih s kromom, indijski Vapi je onesnažen s kemikalijami. Oroja v Peruju se duši v žveplovem dioksidu, cinku, svincu in medenini, Dzeržinsk v Rusiji pa je zastrupljen s kemikalijami in strupenimi plini zaradi nekdanje proizvodnje kemičnega orožja. Smrtnost je tu po podatkih iz leta 2003 za 260 odstotkov višja od rodnosti. Sibirski Norilsk ima onesnažen zrak zaradi izpušnih plinov, žveplovega dioksida, težkih kovin in fenolov, Černobil v Ukrajini pa je še vedno nevaren zaradi radiacije.

INTERVJU

France Cukjati

Medijsko pluralnost ogrožajo interesi kapitala

Gašper Blažič, foto: Gregor Pohleven

France Cukjati se je rodil leta 1943 v Šentgotardu pri Trojanah. Po študiju gradbeništva je kot član jezuitskega reda študiral filozofijo in teologijo v Zagrebu in Frankfurtu. Po izstopu iz jezuitskega reda je v Ljubljani končal še študij medicine. Najprej se je zaposlil v Zdravstvenem domu Šiška, kasneje je bil direktor Zdravstvenega doma Vrhnika, nato pa zdravnik zasebnik s koncesijo. V politiko se je vključil leta 2000, ko je bil najprej državni sekretar za osnovno zdravstvo na tedanjem ministrstvu za zdravstvo, istega leta je uspešno kandidiral za poslanca državnega zbora. Kasneje je postal vodja poslanske skupine SDS. Po volitvah leta 2004 je bil izvoljen za predsednika državnega zbora.

Tretjega oktobra so minila tri leta od parlamentarnih volitev, na katerih je zmagala SDS. Kmalu po volitvah ste bili s prepričljivo večino izvoljeni za predsednika državnega zbora. Kako bi na kratko ocenili dosedanje triletno obdobje?

Sam sem zadovoljen, nekateri tudi, drugi ne. Menim, da je državni zbor dobro delujoča institucija, ki izpolnjuje vlogo zakonodajne veje oblasti. Delo poteka tekoče, nimamo zakonodajnih zaostankov. Razprave so zelo svobodne in živahne.

Kako pa ocenjujete dejstvo, da je državni zbor po javnomnenjskih raziskavah med najnižje ocenjenimi institucijami?

Vedno nam prisodijo oceno nekje od 2,7 do 2,8. V prejšnjem mandatu so bile ocene celo nekoliko nižje. Tudi v drugih državah parlament kotira zelo nizko. Veste, v parlamentu so tudi ostre polemike, kar ne nazadnje sodi k parlamentarni demokraciji, vendar ljudje tega ne sprejemajo kot »nujno zlo« ali kot nekaj dobrega.

V prejšnjem mandatu ste bili »navaden« poslanec, sedaj pa ste predsednik institucije, ki predstavlja zakonodajno vejo oblasti. Kakšne lastnosti naj bi imel predsednik državnega zbora?

Biti mora korekten do vseh in imeti mora debelo kožo. Marsikdaj mora »zanemariti«

svoja politična stališča in razpravo prepustiti drugim. V mnogih tradicionalnih parlamentih, na primer v Veliki Britaniji, se predsednik parlamenta nikoli ne spušča v razpravo in v svojih nastopih ne izkazuje svojega političnega prepričanja. Tudi v evropskem parlamentu predsednik v prihodnje ne bo smel glasovati. Od predsednika državnega zbora se upravičeno pričakuje, da se bo dvignil nad raven političnih razprav ali celo preprirov. Priznam, da mi to ne uspe vedno.

Se pravi, da je odpoved političnemu razpravljanju za vas kot predsednika DZ cena, ki jo plačujete?

Na neki način gotovo, čeprav me včasih srbi jezik, da bi se vključil v razpravo, toda to bi bilo nekorektno, ker imam po funkciji drugačen položaj kot drugi poslanci.

Dva meseca po volitvah je bila izvoljena Janševa vlada. Glede na to, da so veje oblasti ločene, ste jo verjetno opazovali z distanco. Kako bi ocenili njeno delovanje?

Menim, da dela zelo dobro. Vsekakor bolj transparentno in učinkoviteje kot vlade pred njo. Tudi državni zbor ima nad delovanjem vlade večji pregled, kot ga je imel v preteklosti. Morda je parlamentarni nadzor za vlado kdaj neprijeten, a je bil vedno koristen tako za vlado kot za Slovenijo. Napake, ki jih pri izvajanju nadzora naše komisije kdaj naredijo, ne smejo biti razlog, da bi razmišljali o oslabitvi tega nadzora.

V teh treh letih je prišlo tudi do spremembe razmerja med strankami. SD je s prihodom štirih nekdanjih poslancev LDS postala najmočnejša opozicijska poslanska skupina, iz nekdanjih poslancev LDS pa je nastala nepovezana poslanska skupina, ki zastopa stranko Zares. Vendarle pa se je vnela razprava, ali je za stranko Zares mogoče reči, da je parlamentarna stranka, čeprav ima svojo poslansko skupino. Kako bi to komentirali?

Po poslovniku skupina poslancev, ki izstopi iz parlamentarne stranke in ustanovi novo stranko, lahko ustanovi tudi svojo poslansko

skupino z imenom nove stranke. Ni pa to že parlamentarna stranka v pravem pomenu besede. Parlamentarna stranka mora priti v parlament z volitvami in prestopiti prag, ki ga ustava določa za vstop v parlament. Zato stranka Zares še ni parlamentarna stranka, kot so tiste stranke, ki so bile na zadnjih volitvah deležne vsaj 4-odstotne podpore volivcev.

V zadnjem času je prišlo do rekonstrukcije vlade, med ministri je sedaj tudi nekdanja poslanka NSi Mojca Kucler Dolinar. V zvezi z njenim naslednikom v poslanskih klopih je nastal zaplet, saj je žreb prvotno določil Antona Zakrajška, ki pa je po volitvah prestopil v SDS. Kaj bi se zgodilo, če bi obveljala ta odločitev? Bi lahko prišlo do zapletov ali celo do sprememb v razmerju moči?

Vesel sem, da se je ta problem razrešil tako, kot se je. Državna volilna komisija je po mojem mnenju pravilno reagirala. Seveda pa mora vsakega novega poslanca potrditi še državni zbor.

Kako komentirate dejstvo, da niti po večkratnih poskusih poslanecem ni uspelo izvoliti podpredsednika državnega zbora iz vrst SD? Opozicija trdi, naj bi bile izvolitev preprečile koalicijske stranke ...

Težko bi presodil, kdo je glasoval za in kdo proti. Pri tajnem glasovanju se lahko poslanci odločajo samostojno in po svoji vesti. Mnogokrat pri tem igra vlogo tudi osebna simpatija ali antipatija do kandidata. Zato so tajna glasovanja zelo nepredvidljiva.

V času, ko ste predsednik državnega zbora, je bilo več razburljivih dogodkov. Na primer afera z Jelinčičevim »vabilom na ples« t. i. izbrisanim. Tedaj je levica protestirala, ker kot predsednik državnega zbora menda niste ustrezno ukrepali.

Vedno ukrepam v skladu s pristojnostmi, ki jih imam. Primer pamfleta, ki je bil nalepljen na vratih poslanske skupine SNS, sem predal organom pregona. Nič novega se ni odkrilo. Nisem tisti, ki bi ob takih ali podobnih primerih lahko »kaznoval« poslanca ali mu izrekel ukor. Na začetku svojega mandata sem se zelo zavzemal

► za to, da bi sprejeli kodeks obnašanja poslancev. Ta kodeks je predvideval tudi morebitne ukrepe vodstva državnega zbora, vendar pri poslancih ni dobil ustrezne podpore.

Nedavno ste sprejeli peticijo novinarjev proti cenzuri. S svojim komentarjem, da je večina podpisnikov novinarjev Dnevnika in Mladine in da bi morali ti dve medijski hiši bolje poskrbeti za svoje novinarje, ste zbudili precej jeze.

Peticija ne govori o domnevi, ampak zatrjuje, da se v Sloveniji izvajata hud politični pritisk in cenzura. Noben izkušen novinar takih trditev ne napiše ali podpiše, če je o njih le sli-

To se mi zdi precej neresen pristop. Če res obstaja omejevanje svobode novinarjev, potem bi se morali novinarji kritično obrniti najprej na svoja uredništva, ki ne smejo biti odvisna ne od vladne in ne od opozicijske politike, predvsem pa ne od kapitala lastnikov njihovih medijskih hiš.

Meni je žal, da sem bil ob prejemu peticije napačno razumljen. Vedno sem zagovarjal novinarsko svobodo, pri čemer mislim svobodo do objektivnega in korektnega poročanja. Tudi podpisniki peticije pri tem verjetno ne mislijo na svobodo do smešenja, diskreditiranja in lažnivega obrekovanja svojih tarč, čeprav sem tako novinarsko »svobodo« že nekajkrat čutil

Če je škof Rožman kaj zakrivil, naj se izvede postopek, ki ga predvideva pravna država.

šal iz pripovedovanja drugih. Zato sem smatral, da so take pritiske doživljali podpisniki na lastni koži. In glede na število zaposlenih v posamezni novinarski hiši je pač izstopalo število njihovih podpisnikov. Nisem pa jih prešteval in sem se lahko tudi zmotil.

Glede ogrožanja novinarske svobode v Sloveniji imam nekoliko drugačno mnenje. Bili so časi, ko je državna (vladna) politika res občutno obvladovala slovenski medijski prostor. Spomnite se samo zgodbe »dragi Tone, dragi Borut«. Danes se zdi, da novinarsko svobodo čedalje bolj ogroža kapital. Država namreč umika svoje deleže iz medijskih hiš, vanje pa vstopa kapital. Lastniki lahko na neki način krojijo uredniško politiko, in to pri vseh medijih. To pa je lahko resen problem. Peticija bi torej morala biti usmerjena predvsem proti interesom kapitala, ne pa da kot edinega krivca za vse slabo prikazuje predsednika vlade.

na svoji koži. Menim, da so bile burne reakcije povsem nepotrebne. Eni se javno hudujejo, ker se moje mnenje o problemu nekoliko razlikuje od njihovega, drugi pa, da sem si sploh drznil povedati svoje mnenje, saj je po njihovo debata o novinarski svobodi dovoljena samo civilni družbi in si predstavnik državne oblasti nikoli ne bi smel dovoliti, da bi uradno posegel vanjo. Morda je res narobe, da sem trditve v peticiji javno komentiral, čeprav ne vem, zakaj so mi jo avtorji potem prinesli in me celo prosili, da o njej javno razpravljajo delovna telesa državnega zbora. In zakaj so me potem vsi novinarji spraševali, kaj menim o njej? Očitno sodim med tiste politike, za katere velja, da je narobe vse, kar naredijo.

Kakšen je vaš pogled na slovenske medije? Javnomnenjske raziskave kažejo, da ljudje medijem sedaj bolj zaupajo kot prej, mediji naj bi bili tudi objektivnejši.

Zagotovo je sedaj več pluralnosti. Ne bom rekel, da je to pri vseh časopisih. Pri nekaterih pa dostikrat res lahko preberemo tudi drugo plat medalje.

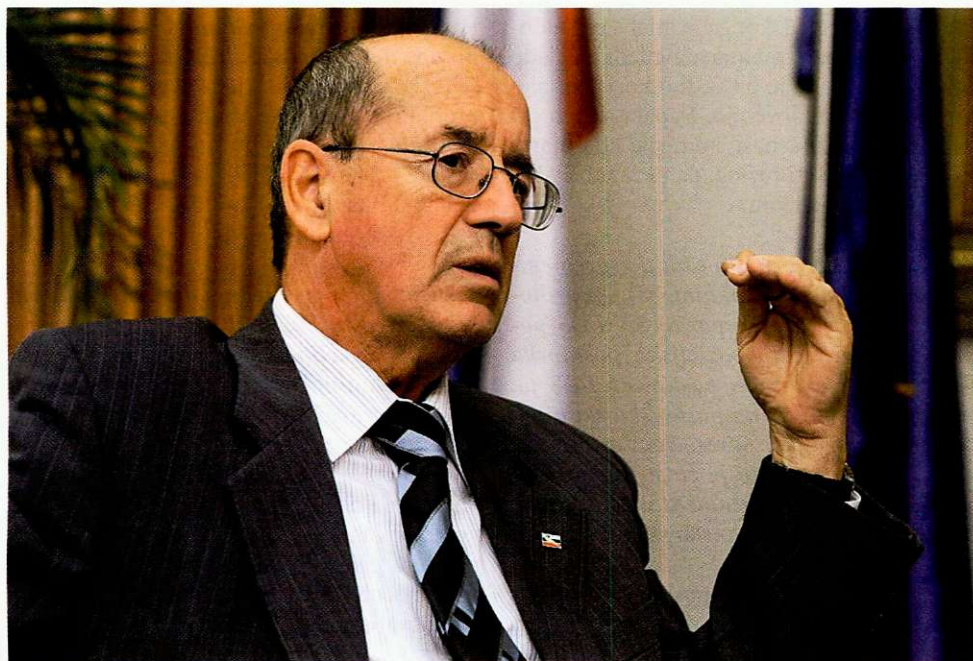
Polpretekla zgodovina še kar buri duhove na Slovenskem, še posebej v zadnjem času. V državnem zboru še vedno ostaja problematičen zakon o žrtvah vojnega nasilja, saj naj bi status žrtve podeljeval tudi kolaborantom. Ali po vašem mnenju zakon sploh lahko določi, kdo je okupatorjev sodelavec?

Glejte, vsi se strinjamo s tem, da pravi sodelavci okupatorja ne smejo biti deležni bonitet iz tega naslova. Vprašanje pa je, kdo je res bil sodelavec in kdo odloča o tem. Zagotovo ne morejo o tem odločati vaški ovaduhi Ozne, saj so to sramotilno in usodno floskulo lepili vsem, ki so bili politično nevarni komunistom ali pa si je revolucionarna oblast zaželela njihovega premoženja. Imam kopijo dopisa iz leta 1946, s katerim je tajnik krajevnega Narodnega odbora Selo pri Mirni poslal Ljudskemu odboru Trebnje na njihov vnovični poziv kar tri sezname kolaborantov, pri tem pa dopisal, da upa, da je seznam dovolj dolg, »ako pa ne, bomo drugič vse od kraja popisali, saj nobenega popolnoma nedolžnega, če dobro pogledamo zgodovino, ni imela vojna«.

Po toliko letih je vendarle že čas, da odločitev o tem, ali je v posameznem primeru res šlo za zločinsko kolaboracijo, ki jo je treba tudi danes sankcionirati s odvzemom bonitet, zakon prepusti sodišču pravne države.

Ob tem se vsiljuje še en pomislek. Če bonitet žrtev vojnega nasilja ne smejo biti deležni tisti, ki so sodelovali pri vojnem nasilju okupatorja, potem se je treba vprašati, zakaj bi se te bonitete delile tistim, ki so izvajali ali sodelovali pri izvajanju revolucionarnega nasilja, ki je po tem zakonu vključeno v pojem vojnega nasilja in je bilo tudi množično in surovo. Takšen premislek ponuja tudi ustavna določba, da smo pred zakonom vsi enaki. Zato bi po mojem mnenju morali vse tiste, ki so povzročali oziroma s sodelovanjem omogočali to nezaslišano množično trpljenje slovenskega naroda, izzvzeti iz zakona ne glede na to, s katere strani je to krivično nasilje prihajalo.

A vse kaže, da se danes še ne moremo neobremenjeno pogovarjati o teh simbolnih stvareh. Pravim »simbolnih«, ker gre v zakonu o žrtvah vojnega nasilja samo za še živeče civilne žrtve, take torej, ki so bile leta 1945 še otroci in jih ne moremo uvrščati med sodelavce izvajalcev nasilja. Zato smo že pred enim letom predlagali, da ne drezamo v ta problem in da sporni ter vsebinsko tako problematični šesti člen kratko malo črtamo. V začetku se je s tem velika večina strinjala, kasneje pa so nekateri umaknili svojo privolitve. Zato smo znova na začetku iskanja soglasja. Bojim pa se, da bi večje soglasje lahko dosegli le tako,

da bi koalicija privolila v rešitev, ki bi bila še naprej krivična in ustavno sporna.

Vse kaže, da je Slovenija še vedno usodno zaznamovana, pa ne toliko z državljansko vojno kot s sovraštvom, ki se je po vojni še bolj razplamtelo in se delno preneslo tudi na mlajšo (sedaj že srednjo) generacijo. Vsako neracionalno sovraštvo pa že v kali blokira vsakršen poskus mirne in trezne razprave, ki edina lahko postopoma privede do pravega ozračja.

Kako pa komentirate nedavno razveljavitev obsodbe škofa Rožmana?

Mislím, da je to zelo korektna poteza. Če je škof Rožman kaj zakrivil, naj se izvede postopek, ki ga predvideva pravna država. Po vojni pač nismo imeli sodstva, ki bi odločalo v skladu z načeli pravne države. Je pa nerazumljivo, zakaj takšno ogorčenje ob tej odločitvi sodišča. Bojim se, da smo še daleč od tega, da bi se lahko sproščeno pogovarjali o tragedijah, ki so se Slovencem zgodile pred desetletji, in bi se bili zmožni živeti v takratne žrtve pa tudi v takratne dogodke.

Mimogrede, udeležili ste se komemoracije v spomin na Črtomira Nagodeta, žrtve montiranega sodnega procesa ...

Spomin na Nagodeta, Vodebovo in podobne zelo spoštujem. To so bili komunisti po srcu in prepričanju, niso pa bili borbeni ateisti in karieri, ki bi jim šlo samo za oblast. V njih ni bilo sovraštva, ampak samo želja po uresničenju socialnih in demokratičnih idealov. Po vojni so bili preganjani kot največji sovražniki ljudstva, zato si zaslužijo vso pozornost.

Afera Sova še vedno odmeva po parlamentarnih dvoranh. Nedavno je Majda Potrta, ki vodi komisijo za peticije in človekove pravice, skupaj z drugimi opozicijskimi poslanci zapustila sejo komisije. Kako komentirate dogajanje ob aferi Sova?

Zagotovo je nenavadno, da je predsednica komisije tako reagirala. Takšna reakcija bi lahko bila znak pomanjkanja zrelosti in odgovornosti pri vodenju parlamentarnih delovnih teles. Že prej sem govoril o tem, da se mora predsednik parlamenta dvigniti nad politične prepire. Podobno velja tudi za predsednika komisije. Predstavljajte si, da bi kot predsednik državnega zbora na plenarni seji polemiziral s stališči opozicije, nato pa iz protesta zapustil sejo. Pa se tudi sam dostikrat ne strinjam z izvajanjem nekaterih poslancev. Predsednik komisije mora biti toliko prisoben, da ohrani svoje dostojanstvo in korektno vodi komisijo. Za vsako delovno telo velja, da ni last pozicije, opozicije ali predsednika, ampak je delovno telo državnega zbora in ga nihče ne sme »privatizirati«.

Tako kot celotni državni zbor je tudi vsako njegovo delovno telo kolektivni organ, kar pomeni, da o vsem odločajo poslanci. Ne

samo o končnih sklepih, tudi o točkah dnevnega reda, prekinitvah seje, posebnih zahtevah, naslovljenih na vlado, itd. Predsednik je samo »predsedujoči« poslanec, ki mora predvsem skrbeti, da se spoštuje poslovnik državnega zbora.

Predsednik državnega zbora po ustavi nadomešča predsednika države, kadar je ta odsoten. Mnoge je zmotilo, da ste pregledali častno četo Slovenske vojske na proslavi ob dnevu državnosti, ker se predsednik države Janez Drnovšek proslave ni udeležil.

Ta pregled je protokolarne narave. Vprašali so me, ali bi zaradi predsednikove odsotnosti

Za vsako delovno telo velja, da ni last pozicije, opozicije ali predsednika, ampak je delovno telo državnega zbora in ga nihče ne sme »privatizirati«.

sti pregledal častno četo, in to sem opravil z veseljem. Brez tega bi na proslavi manjkalo nekaj državotvornega.

Poleg tega, da ste študirali gradbeništvo, filozofijo in teologijo, ste tudi zdravnik. Kako gledate na aktualno problematiko slovenskega zdravstva? V javnost je prišla raziskava, ki opozarja na padec učinkovitosti slovenskega zdravstva.

Omenjeno raziskavo sem videl in je zelo nenavadna, kar se tiče strokovnosti in kakovosti. Že iz izbora parametrov se vidi, da so raziskavo delali laiki, ki slabo poznajo zdravstvene sisteme ter najpomembnejše kazalnike kakovosti in učinkovitosti zdravstva. S tem

seveda ne pravim, da je pri nas vse idealno, vendar tako slabo zagotovo ni, kot bi bilo mogoče sklepati iz izsledkov raziskave.

V zvezi z zasebnim sektorjem se v zadnjem času precej razpravlja tudi o šolstvu, saj opozicija nasprotuje financiranju zasebnih šol.

Dve stvari me motita pri teh razpravah. Najprej to, da smo še tako globoko v socialistični miselnosti in ne zaupamo zasebni pobudi. V času študija sem v tujini imel priložnost spoznati vrsto zasebnih šol in moram priznati, da so bili z njihovo vzgojo in izobrazbo zadovoljni ne le profesorji, ampak predvsem starši in učenci. V Sloveniji pa sem od vsega začetka zasebne zdravstvene dejavnosti zelo intenzivno spremljal kakovost dela koncesionarjev in zadovoljstvo njihovih bolnikov. Moram priznati, da so pogromške kritike njihovega dela neutemeljene, populistične in krivične. Medtem ko nekateri zdravstveni domovi na primer šele sedaj razmišljajo, da bi uvedli naročanje pacientov na uro, je večina koncesionarjev že pred desetimi leti naročala paciente na »minuto«. Tudi razvoj zahodnega šolstva in zdravstva v veliki meri temelji na zasebni pobudi.

Drugič pa me moti, da imajo pri sistemskem načrtovanju šolstva in zdravstva glavno besedo sindikati. Sindikati so predvsem poklicani, da skrbijo za primeren status zaposlenih (od plač do delovnih razmer) ne glede na to, kakšen sistem se v državi uveljavlja.

Precej se ukvarjate tudi s problematiko manjšin. Menite, da bi Slovenci iz zamejstva in sveta lahko dobili kakšen sedež v državnem zboru?

Menim, da bi bilo to zelo dobro. Druge države imajo kar nekaj sedežev za svoje dr-

žavljanke, ki živijo v tujini. Tudi po šest in več sedežev. Pri nas bi bilo treba Slovencem po svetu in v zamejstvu nameniti vsaj dva sedeža. Morda bomo kdaj našli toliko podpore v državnem zboru, da bomo to vnesli v ustavo.

Približuje se predsedovanje Slovenije Evropski uniji. Kakšno vlogo boste imeli v tem času kot predsednik državnega zbora?

Tudi parlament ima določeno vlogo v času predsedovanja, in sicer sklicuje posamezne odbore vseh nacionalnih parlamentov evropske unije. Načrtujemo šest takih srečanj v Ljubljani, nekaj pa jih bomo organizirali skupaj z evropskim parlamentom v Bruslju. Tudi zaradi tega bomo kar obremenjeni. **D**

Vaška straža pri Svetem Gregorju

Prezrtost revije Zaveza

V. M., foto: arhiv Demokracije

Revija *Zaveza*, ki jo izdaja Nova slovenska zaveza, je začela izhajati leta 1991. Na leto izidejo štiri številke, vsaka pa obsega 112 strani velikega formata. Žal je revija malo znana v širši javnosti, čeprav gre za izjemno informativno branje.

Zavezo uspešno ureja Justin Stanovnik, ki v vsako številko prispeva več svojih člankov, na prvem mestu pa je vsekakor ustaljeni *Aktualni kulturnopolitični komentar revije Zaveza*, ki je sicer nepodpisan, piše pa ga Stanovnik. Nasploh so ti komentarji med najbolj poglobljenimi analizami slovenske sedanjosti pa tudi preteklosti. Odlikuje jih izjemna analitičnost in globina.

Zgodbe o žrtvah revolucije Če bi morali v enem stavku opredeliti vsebino revije, lahko zapišemo, da glavnina prispevkov obravnava dogajanje med drugo svetovno vojno na Slovenskem, predvsem zgodbe in usode ljudi, ki jih je med vojno napadla komunistična revolucija.

V 66. številki stalni avtor revije Janko Maček predstavi Fanouša Emmerja, ki ga je komunistični vosovski atentator ustrelil 4. decembra 1941. Tone Oblak je prikazal, kako je prišlo do odpora proti partizanskemu nasilju pri Svetem Gregorju nad Sodražico. Naslov prispevka Vanje Kržan je *V dolini smrtno sence*, v njem pa piše o medvojnih žrtvah partizanov in o povojnem nasilju v Zgornjesavski dolini. France Ložar je prispeval zelo informativen spominski utrinek o dogajanju na območju Svetega Urha pri Ljubljani. Janez Prosen je napisal pretresljivo zgodbo v zvezi s komunističnim taboriščem v Šentvidu pri Ljubljani. Naslov prispevka Antona Drobniča je *Vrnitev v tujo domovino*, v njej

pa podrobno piše o vračanju domobrancev s Koroškega, v Kranj in v taborišče v Šentvidu. Slavko Žižek iz Maribora je objavil pričevanja vosovskih atentatorjev na bana dr. Marka Natlačena, ki jih je odkril v arhivu. Izjemno zanimivo branje. V posebnem bloku so objavljeni govori z letošnje spominske slovesnosti v Kočevskem rogu, urednik Justin Stanovnik pa je dodal še svoje utrinke iz Roga. V zadnjem prispevku Justin Stanovnik analizira »filozofijo« dr. Tineta Hribarja oziroma njegovega negativnega odnosa do Katoliške cerkve.

Umor v Gozdu Martuljku Naj navedemo odlomek iz prispevka Vanje Kržan, ki se dogaja v Gozdu - Martuljku pri Kranjski Gori.

Še preden je bil Stane Križnar novembra imenovan za komandirja vosovcev, se je izkazal pri umoru Ivana Zupana (3. 2. 1894), po domače Pintarjevega ata, iz Spodnjih Rut pri Martuljku. V Rute se je priženil iz Vetrna pri Golniku in postal gospodar na kmetiji svoje žene. Po nekaj letih zakona je umrla in mu zapustila tri otroke. Ivan se je ponovno poročil z Ivano Jereb (1904) in rodilo se jima je še sedem otrok. Omenimo naj le drugorojenko iz drugega zakona Lucijo, por. Smolej (25. 11. 1930), iz Spodnjih Rut v Martuljku.

O mami pove, da je bila zelo dobra in je sprejela sirote, kot da bi bili njeni otroci. Za ata pa je rekla, kar vedo povedati tudi nekateri drugi, da je bil zelo veren in pobožen. Skromno so živeli, trdo

delali in veliko molili. Niso čutili, da bi karkoli pogrešali, čeprav so težko živeli. Vojno so najbolj občutili na samem začetku, ko je Dolino preplavila italijanska in srska vojska. Eni ali drugi so streljali v hlev in ga zažgali. Družina se je zatekla k znancem v Srednji vrh; ko so se vrnili, so se skrivali doma v 'kevdru'. Ko je mama prišla nekoč v kuhinjo pogret mleko za najmlajše, je streljal nanjo italijanski vojak, a se je k sreči krogla ustavila v vogalu hiše. To so edini trpki spomini na vojna leta do leta 1943.

Na dan vseh svetih se je družina z vlakom odpeljala na pokopališče v Kranjsko Goro. Vračali so se ob petih popoldne. Ko so šli čez most, nedaleč od železniške postaje, je ata na koncu mostu opazil tri tuje može. »Verjetno so zamudili vlak,« je ata rekel otrokom. Nobeden od njih ni bil domačin.

Vdor vosovskih morilcev Prišli so domov, mama je šla kuhat večerjo; nekaj otrok je bilo v hiši, nekaj v kuhinji. Ata je do večerje legel na posteljo v hiši. Po večerji bodo, kot je bilo takrat v navadi, odmolili za duše v vica vse tri dele rožnega venca. Otroci, ki so čakali na večerjo v kuhinji, so kake pol ure po tem, ko so prišli domov, nenadoma opazili postave onih treh mož z mostu. Prišli so izza vogala in zavili mimo kuhinjskega okna do prednjih vrat. Vrata so bila odklenjena in naenkrat so se tuji može pojavili v kuhinji. Vprašali so za ata. Takoj jih je obšla zla slutnja. Vsa Dolina je vedela, da so dva dni pred tem v Podkorenu ustrelili Hbincovega ata.

Zupanova hčerka Lucija se spominja: »Takoj sem posumila, da ti trije neznani moški niso zamudili vlaka, ampak so prežali na ata, kdaj se bo vrnil. Verjetno si je moral morilec ata dobro ogledati in sta mu ga spremljevalca na mostu pokazala.

Videli so, da ga v kuhinji ni, zato so odšli skozi vežo proti hiši, jaz pa za njimi. Ata je ležal na postelji nasproti vrat. Takoj je bil na nogah. Za menoj so se prikradi v hišo še mlajši brat in sestrice. Neznance sem videla od strani, ker smo se vsi otroci nagnetli ob peči. Oni trije so obstali blizu vrat. Po

obrazih se jih ne spominjam, dobro pa imam pred očmi njihove postave: dva sta bila oblečena v rjavi obleki, tretji pa v modro in na glavi je imel klobuk.

Umor vpricho otrok »Kje imaš pištolo?« je ta vprašali očeta. »Pištolo?« se začudi ata. »Zadnjikrat sem jo imel v rokah, ko sem bil pred pričetkom vojne na orožnih vajah.« »Skrivaš jo,« se zadere na ata. »Pojdi ponjo v zgornje prostore, gotovo jo tam skrivaš.« Ata je bil preveč pošten, da bi kdaj lagal. Ni hotel oditi in ni se ganil z mesta ob postelji v kotu sobe. Gotovo ga je tudi strah prikoval na mesto. V napeti tišini so nenadoma, drug za drugim počili strelji. Kot iz uma smo z grozo dojemali prizor: ata se je zgrudil na tla ob postelji in gledali smo vanj kot v prikazen. Počasi je ob njem polzela kri in se zbiral v lužo na podu. Trije može so hladnokrvno odšli, še prej pa mami zagrozili, da dve uri ne sme nobenemu javiti atove smrti: niti policiji, niti zdravniku ali duhovniku. Verjetno se tudi brez tega ukaza tisto noč ne bi nihče ganil iz hiše. Bil je en sam vek in tarnanje. Sam Bog ve, kaj je takrat občutila mama, ko se je nanjo sesulo breme vdove s tolikimi sirotami. Bila je v osmem mesecu nosečnosti. Zadnji otrok, deklica Irma, se je rodil za božič 1943, dva meseca po očetovi smrti.

Noč ob umorjenem očetu Ata tisto noč ni potreboval zdravniške pomoči: ena krogla je obtičala v vratih kamre, druga v spodnji stranici postelje, kar s tremi strelji v senca pa so ata smrtno zadeli. Tudi ni potreboval duhovnika, saj je bil dan vseh svetih. Ivan Zupan in skupaj z njim vsa družina so se tisti dan že pri mašni daritvi in v molitvi za rajne v duhu pomudili v večnosti.

Pred božjega sodnika so ga tisto noč pospremili vkanje otrok, ki so se nagnetli okrog matere, obup, strah in groza. Ata je bil v nezvesti kakšno uro. Položili so ga na klop ob peči. Kolikokrat že so ob večerih poklekli ob kmečki peči in zmolili rožni venec skupaj z atom. Da, moliti morajo: to je bilo edino, kar so tisto noč vedeli, da lahko storijo,

in po svojem izkustvu spoznali, da morajo storiti. Edino to jim je lahko ohranilo jasno misel in dalo notranjo moč. Prižgali so svečo za umirajoče, ob vzglavje postavili razpelo. Tako so umirali ljudje iz roda v rod. Kdaj točno je ata izdihnil, niso vedeli.

Med morilci Ivan Jan Po vojni so Smolejeve hčerke poizvedovale, kdo so bili morilci njihovega ata. Ali morda zaradi 'revanšizma', kot danes novodobni boljševiki oznanjajo? Sploh ne, ker jim prav nič ne zavidajo težke vesti, ki mori mnoge ubijalce. Hoteli so zvedeti resnico, ker so nagonsko čutili, da je to njihova pravica. Toda uradno potrjene resnice niso zvedeli nikoli in vedo, da je nikoli ne bodo. Govorice o morilcu njihovega ata so jim pritekale po kapljicah.

Po vojni je Lucija spraševala partizanko iz Martuljka, kdo je ustrelil njihovega ata in zakaj, a je trdovratno molčala. Zgleda, da bo mnoge, ki so se vrnili po vojni iz gozda, do konca vezala zakletev molka. Lucijina znanka Pepa Robič, po domače Lahova iz Srednjega vrha, ji je obljubljala, da bo povedala za likvidatorja, a je prej umrla. Končno so hčere s skupnimi poizvedovanji razkrile skrivnostno trojko. Sestavljali so jo Ivan Jan, Stane Križnar in Cvetek, po rodu iz Bohinja, s partizanskim imenom Miško. Za Križnarja je zvedela tudi Lucijina sestra Ivanka, ki je bila po vojni zaposlena pri železnici. Spoznali so Ivana Jana, tistega, ki je v modri obleki s klobukom na glavi sprožil pet strelcev v svojo žrtev. Ali je ta gospod v modrem in s klobukom na glavi oznanjal prihod rdeče buržoazije na oblast že leta 1943? O tem ni dvoma.

Gradil na zemlji žrtve Lucija ga je ponovno videla in si ga dobro ogledala nekaj let po vojni, ko si je Ivan Jan na nekdanjem posestvu najstarejšega Zupanovega sina Janca (1925) kupil parcelo in si na njej zgradil počitniško hišo. Ne bi ga prepoznala, na likvidatorja pa so jo takoj, ko ga je zagledala, spominjala Janova drža in postava. Svobodno, v svobodni domovini, se je sprehajal okrog njihove domačije. Celó nekdanja partizanka

in komunistka Celestina Arih, sestra partizana Miha Ariha iz Podkorena, s katerima smo se seznanili v prejšnji številki Zaveze, je oponesla Janu: »Ata si jim ustrelil, pa si upaš na njihovemu svetu graditi hišo!« Pa kdo bi se menil za to! Na svoji zemlji svoj gospod!

Drugi spremljevalec morilca Jana je bil Matija Cvetek-Miško iz Bohinja, po poklicu mesar. Izkazal se je zelo človeško čuteč. Z leti so pri Zupanovih zvedeli, da je bil on tisti, ki se je kakih deset dni po umoru njihovega ata oglasil pri njih doma. Oblečen je bil v lovsko obleko in je na okensko polico v veži položil bankovec za deset mark: »To naj bo za moje reveže!«

Zapostavljene žrtve Danes si ne predstavljamo, kakšni reveži so bili vojne sirote brez očeta in vdove brez mož in gospodarjev. O vojnih sirotah očetov, ki so jih umorili vosovci in njim podobni, se sploh ni govorilo, še manj pisalo, preprosto jih ni bilo in jih še vedno ni, kot da so skupaj z očetmi izginili z obličja zemlje. Bili so brez življskih kart in raznih bonov, brez doklad, o otroških ali zdravstvenih kolonijah so lahko le sanjali, če so sploh vedeli zanje. Skupaj z materami so garali na zemlji, da so preživeali, se kasneje izučili kakšnega poklica ali pa tudi ne, ker za šolanje ni bilo denarja. Povsod so bili zapostavljeni, istočasno pa izkoriščani do konca, s tako visokimi dajatvami, da so si morali trgati od ust. 'Prostovoljno' so morali v delovne brigade, čeprav so bili tako rekoč bosi in nagi.

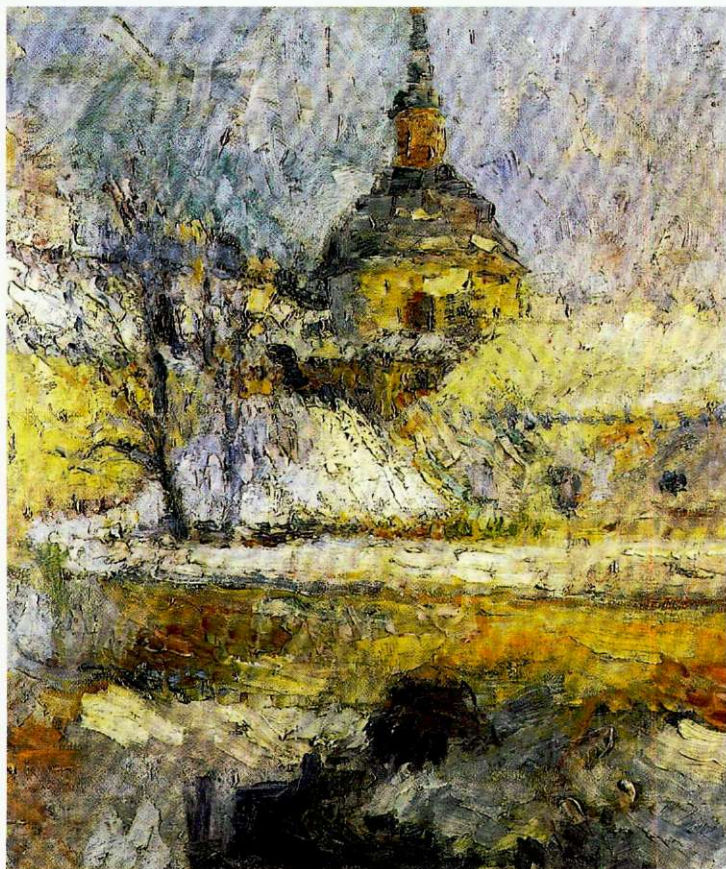
Lucija se spominja, da so dan na dan otepali koruzne žgance s krompirjem, ker jim je primanjkovalo koruzne moke; čeznje je mama polila malo olja s praženo čebulo, zabele ni bilo. Dan na dan, leto za letom. Kljub lakoti se jim je jed skorajda zagnusila, a nekaj so morali jesti. Mama je na kmetiji garala šestinpetdeset let; po vojni je morala sama preživeti številno družino in se prebijati iz dneva v dan, kot je vedela in znala. Kmečka žena in mati, ki je vzgojila in vzredila deset otrok, si ni zaslužila prebite pare pokojnine! Saj se nismo zato borili! Naj pokojnine uživajo vosovci in borci. Naj jim blagostanje prinese srčni mir in zadovoljstvo! **D**

Slikarstvo skozi čas

V. M.

Narodna galerija je izdala obsežno knjigo *Realizem, impresionizem, postimpresionizem*, v kateri dr. Tomaž Brejc prikaže ta tri umetnostna obdobja na Slovenskem. Brejčevo pisanje odlikujeta izvirna interpretacija in erudicija.

Rihard Jakopič, *Križanke*, 1908/9

V knjigi je deset poglavij: *Besede in slike: zapiski iz 19. stoletja*, *Oblaki nad rimskim mestom: Janez Šubic, umetniška tradicija in plenerizem*, *Realizem in alegorija: Poletje Ivane Kobilce, Ažbè, Kandinsky in slovenski impresionisti: razmišljanja o Ažbetovi Münchenski šoli, Mitologija krajine: esej o impresiji in »stimungu«, Groharjev Sejalec, Leto 1903 in posledice: re-vizije v slovenskem impresionizmu*, *Rihard Jakopič in evropsko ekspresionistično slikarstvo*, *Jakopičeve Save: impresije in teorije*, *Slovenski impresionizem med sodobnostjo in zgodovino: slike iz medvojnih let*.

Izvirna interpretacija V spremni besedi je Barbara Jaki, direktorica Narodne galerije, zapisala, da te razprave, ki jih je Tomaž Brejc napisal v različnih časih za razne priložnosti, povezujeta v homogeno celoto vsaj dve značilnosti: izvirna interpretacija in erudicija. Zato so ta besedila kakor tudi drugi Brejčevi zapisi, študije, kritike, eseji in refleksije referenčni ne glede na obravnavano tematiko. Ta je pretežno usmerjena v slikarstvo poznega devetnajstega in zgodnjega dvajsetega stoletja, čeprav avtorjev interes suvereno presega imenovani okvir in se širi predvsem globoko v dvajseto stoletje, v čas modernizma in postmodernizma. Znotraj teh

parametrov suvereno preigrava obsežen register podatkov in idej, ki jih spretno prepleta in razpleta zlasti iz literature, glasbe, filozofije, politike, a tudi zgodovine in družbenega življenja. Vse to prispeva k plastičnosti Brejčevih pisav in jih hkrati naredi privlačne za vsakega zainteresiranega izobraženca in ne le umetnostnega zgodovinarja. Miselna širina, intelektualna razgledanost, sposobnost sintetiziranja in duhovna gibkost so stalnice Brejčevih tekstov. Slovenske umetnike obravnava v najširšem kontekstu in brez nepotrebne topografije, zato opredelitev, da gre za pisanje o slovenski umetnosti, pri Brejcu ni na mestu. Umetnine in umetnostne pojave zajema z značilno retoriko in kot kulturnozgodovinske pojave v razsežnosti časa, prostora in miselnih obzorij. S svojimi teksti in javnimi nastopi je vplival na generacije umetnostnih zgodovinarjev in likovnih ustvarjalcev.

Brejčev jezik V tej knjigi nanašana razmišljanja povezuje še ena lastnost. Posredno ali neposredno v njej obravnava umetnike in umetnine, ki so

na ogled v Narodni galeriji: Janez Šubic, Anton Ažbè, Ivana Kobilca, Ivan Grohar, Rihard Jakopič in drugi Brejčevi »junaki« so neločljivi del nacionalne umetnostne zbirke.

Teksti v tej knjigi so nastali v širokem časovnem razponu – od najstarejšega o Ažbetu in njegovem vplivnem območju iz leta 1982 do zadnjega, ki govori o pomenu leta 1903 za slovensko umetnost in je iz leta 2003. Ta je tako kot prvo in najdaljše besedilo v knjigi nastal posebej zanj. Tisti, ki so bili napisani pred leti, so le malenkostno prilagojeni knjigi, nikakor pa ne izgubljajo svoje aktualnosti. Zbrani na enem mestu v smiselno celoto in opremljeni s slikovnim gradivom bodo dostopnejši kakor v časopisih ali razstavnih katalogih.

Tudi na Brejčev jezik velja opozoriti. V umetnostnozgodovinsko stroko je vpeljal vrsto sintagm, besednih zvez, primer, posebno dikcijo ali le slikovite, domiselne izraze iz nekih drugih svetov, ki so jih umetnostni zgodovinarji v Sloveniji posvojili in jih zavzeto uporabljajo vsaj pisci o impresionizmu in moderni umetnosti. **D**

Besede nam tečejo

*Besede nam tečejo,
že šestdeset let.*

Že desetletja smo s pisano besedo čvrsto povezani s primorsko pokrajino, zgodbami primorskega človeka in njegovo vpetostjo v svet. Ob obletnici se vam zahvaljujemo za zaupanje in vsem gospodinjstvom na Primorskem poklanjamo jubilejno izdajo, s katero vas bomo razveselili v naslednjih dneh. Čakala vas bo v vašem poštнем nabiralniku.

primorske novice
60 let

Večni elastik

Bogdan Sajovic, foto: arhiv Demokracije

Slovenskega politika in nekdanjega kranjskega deželnega glavarja so zaradi soliranja in privrženosti zdaj eni, zdaj drugi politični struji njegovi sodobniki imenovali elastik.

Vnaši državi je postala vsakdanja praksa, da znamenite može označimo z vsaj dvema, če ne kar več poklici. Poleg glavnega jim damo še vse pomožne. Tako so nastali »pesnik, pisatelj in esejist« ali pa »zdravnik in diplomat« in podobno. Imamo tudi Rudolfa Maistra, ki je označen kot pesnik in general. Pri tem je na prvem mestu vsekakor pesnik, čeprav je bil Maister v prvi vrsti poklicni vojak, pesnik pa šele potem.

Veliko imamo v naši zgodovini tudi politikov in književnikov, pri čemer je zanimivo, da je oznaka politik na prvem mestu. Glede na prej zapisano je torej med biografiji poklic politika uglednejši od vojaškega. Zanimivo pa je, da pri večini ljudstva velja prav nasprotno. Politiki so na najslabšem glasu, daleč za vojaki.

V današnjem sestavku se bomo spomnili politika in ne pisatelja, ampak zgodovinarja Frana Šuklje. Šuklje je bilo eno velikih imen slovenske politike v drugi polovici devetnajstega in prvi polovici dvajsetega stoletja. Tako kot nekaj njegovih političnih sodobnikov je bil v širši javnosti znan tudi pod vzdevkom »elastik«. Tako je javnost malce porogljivo imenovala tiste politike, ki so prehajali od ene politične struje k drugi in spet nazaj. Seveda pa to ni nujno vedno slabo. Ugleden politik, ki kdaj pa kdaj podpre tudi drugačne vidike od tistih, ki jim je do tedaj pripadal, lahko stori veliko dobrega za državo oziroma narodotvornega.

Iz šolske klopi na bojišče Fran Šuklje se je rodil 24. oktobra 1849 v Ljubljani, in sicer v razmeroma premožni družini. Njegov oče je bil cesarski uradnik, natančneje davkar, ki je bil zadolžen za ljubljansko okolico. Za tiste čase je

Kranjski deželni glavar Fran Šuklje

prejemal kar lepo državno plačo, poleg tega pa kot uradnik tudi nekatere dodatke, ki so šli k položaju. Poleg tega je imel oče Šuklje v lasti nekaj kmetijskih zemljišč, ki jih je podedoval po svojem očetu, premožnem kmetu, in dohodki od teh zemljišč so lepo dopolnjevali uradniško plačo.

Družina je bila tako finančno preskrbljena in za Franovo šolanje ni bilo nikakršnih ovir, še posebno zaradi očetove uradniške službe. Po osnovni šoli je Fran stopil v ljubljansko gimnazijo. Tik pred koncem šolanja pa se ga je spomnil cesar in vpoklicali so ga k vojakom.

Napetosti med Avstrijo in Prusijo zaradi različnega gledanja na

»nemške« zadeve so bile tako izrazite, da sta se obe strani začeli pripravljati na nasprotnikov napad. Frana so tako vpoklicali in ga zaradi njegovega gimnazijskega statusa ter tudi zaradi statusa njegovega očeta določili za primerne, da postane oficir. Resnici na ljubo do oficirskega čina še ni prišel, ko je leta 1866 izbruhnila avstrijsko-pruska vojna.

Frana so kot kadeta-častniškega pripravnika poslali skupaj z njegovo pehotno enoto na fronto. Enota je bila prepeljana na Češko, kjer pa so se morali avstrijski vojaki kmalu začeti umikati premočnim nasprotnikovim silam. Končno so sklenili, da je

umikanja konec, in avstrijske enote so se s pruskimi spopadle pri Königsgratzu (Kraljevem Gradcu). V bitki so bile avstrijske sile strahovito poražene. V spopadu je bil Šuklje ranjen in takoj nato ujet. A v ujetništvu ni ostal dolgo, saj je bila omenjena bitka pravzaprav odločilna za celotno vojno. Prusi so iznenada ponudili premirje in avstrijski cesar ga je odprtih rok sprejel.

Kmalu po sklenitvi miru se je tudi ozdravljeni Šuklje vrnil domov. Z nekaj zamude je moral opraviti še maturo, ki je prej zaradi vpoklica ni mogel.

Gimnazijski profesor Po maturi se je odločil, da bo nadaljeval s študijem, seveda na cesarskem Dunaju. Na tamkajšnji univerzi je vpisal študij zgodovine in ga sklenil leta 1872. Že med študijem pa je kazal politično žilico, saj je bil zelo aktiven v različnih študentskih društvih.

Po vrnitvi v rodne kraje se je novopečeni zgodovinar odločil, da se bo tako kot oče posvetil uradniškemu poklicu. Seveda ne davkariji, pač pa učiteljevanju. Opravil je vse potrebne izpite in postal cesarsko-kraljevi gimnazijski profesor.

Službovanje ga je peljalo v različna mesta v avstrijskem delu dvojne monarhije. Služboval je na gimnaziji v Gorici pa v Ljubljani in tudi v Novem mestu, v Dunajskem Novem mestu v Gornji Avstriji, končno pa je šel za profesorja na Dunaj, kjer je poučeval na tamkajšnji akademski gimnaziji. Tako je dvajset let učil po različnih gimnazijah, a se je hkrati posvetil zgodovini ne le iz učiteljskega, ampak tudi iz akademskega zornega kota. Štejemo ga lahko za člana tiste skupine slovenskih zgodovinarjev, ki so slovensko historiografijo pripeljali z amaterskega na profesionalno področje. Poleg slovenske srednjeveške zgodovine ga je pritegovala tudi francoska buržoazna revolucija. O obeh temah je objavil večje število strokovnih člankov v različnih slovenskih časopisih, kar mu je prineslo precejšen ugled v tedanji strokovni javnosti.

Potem ko je postal ugleden med kolegi strokovnjaki, pa se

ga je nenadoma polastila aktivna politika. Prej se je z njo ukvarjal ljubiteljsko, ob zgodovinskih študijah, zdaj pa ga je popolnoma osvojila. Zanimivo je, da v času svojega aktivnega ukvarjanja s politiko ni objavil nobene zgodovinske razprave več. Vse do leta 1894 pa je ostal gimnazijski profesor.

Politični elastik V začetku svojega resnejšega političnega delovanja se je začel povezovati z liberalci. Na njihovi listi je bil leta 1882 izvoljen v ljubljanski občinski svet, a je v stranki kmalu prišlo do spora. Kot eden od elastikarjev se je sprl z radikalno strankino strujo, ki jo je vodil Ivan Hribar. Iz stranke sicer ni izstopil, deloval pa je precej po svoje. V nasprotju s Hribarjem je namreč menil, da je treba politiko v zvezi z Nemci voditi precej manj na nož. Šuklje je bil prepričan, da bosta strpen odnos slovenske večine na Kranjskem do nemške manjšine in zmernost pri zahtevah do državne vlade pripeljala državne oblasti, da bodo dale Slovencem v priznanje določene koncesije. Leta 1884 je začel izdajati Ljubljanski list, v katerem je oznanjal svoje prepričanje.

Leta 1883 je bil izvoljen v kranjski deželni svet, in sicer kot poslanec dolenjskih mest, to pa zato, ker je bil v Metliki »doma«, kot je temu pravil, saj je od tam izhajal njegov oče, tam so imeli posest in bili seveda v okolici dobro znani.

Izvolitev v deželni svet mu ni bila zadosti, pa se je sklenil poskusiti kot poslanec tudi na državni ravni. Leta 1885 je prav tako kot poslanec dolenjskih mest zmagal in zasedel mesto v državnem zboru na Dunaju.

Kmalu po izvolitvi je prišlo do sprave s Hribarjevo strujo, kajti klerikalna stran je bila čedalje bolj agresivna in enotnost liberalcev zato nujno potrebna. Po tej spravi je nehal izdajati Ljubljanski list. Že na začetku svojega mandata v dunajskem državnem zboru se je začel Šuklje zavzemati za to, da bi začele državne oblasti graditi dolenjsko železnico, in se je za to z njimi dajal celih dvajset let, dokler oblasti železnice resnično niso začele graditi.

Leta 1889 je bil znova izvoljen za deželnega poslanca, dve leti kasneje pa je bil znova izvoljen tudi v državni zbor.

Leta 1894 je državnozborski mandat nenadoma vrnil. Končal je namreč svojo učiteljsko službo in bil povišan na mesto dvornega svetnika. Za svoje zasluge je bil povišan tudi v plemiški stan. Poleg tega je postal direktor državne založbe šolskih knjig na Dunaju. Zaradi tega imenovanja se mu ni zdelo primerno, da bi ostal v aktivni politiki, zato je politično kariero začasno prekinil.

Prestop h klerikalcem Tri leta kasneje se je Šuklje upokojil in se spet vrnil v aktivne politične vode. Znova je bil izvoljen za državnozborskega poslanca.

A v njegovem političnem prepričanju je začelo prihajati do zasuka. Vse bolj se je začel nagibati k Ivanu Šušteršiču in njegovim klerikalcem. Sprva je malo omahoval, kajti takoj po upokojitvi je pristopil k Slovenski krščanski zvezi, jo kmalu nato zapustil in spet pristopil.

Leta 1900 so mu iz narodno napredne stranke ponudili, da postane njihov član, pa jih je zavrnil. Tistega leta je javno v časniku izjavil, da pripada klerikalni stranki zato, ker je pač veren katoličan. Vendar je tudi v tej novi stranki deloval kot nekoč med liberalci. Prav tako kot nekdanj s Hribarjem je tudi v novi stranki z vodjo Šušteršičem nekoliko zaostрил odnose. Ni se hotel pravovernno držati strankine linije in se je gibal nekoliko po svoji poti. A v dunajskem parlamentu je imel vsekakor velike zasluge, da je iz rok državne vlade delček za delčkom trgal koncesije za Slovence.

Zato ni čudno, da je bil Šuklje leta 1903 znova izvoljen v državni zbor, tri leta pozneje pa tudi v deželni svet. Obakrat je seveda nastopil na volitvah kot član novonastale Slovenske ljudske stranke, ki je postala najmočnejša politična stranka na Slovenskem. Leta 1904 je pristopil tudi k Slovanski zvezi.

Deželni glavar in zaton Vrh v Šukljetovem političnem delovanju je nastopil leta 1908, ko je bil

Šuklje je bil kot gimnazijec ranjen in ujet v bitki pri Kraljevem Gradcu.

Šuklje se ni strinjal z liberalnim prvakom Hribarjem in zato postal elastik.

Tudi v odnosih z vodjo klerikalcev Šušteršičem se je Šuklje držal svoje smeri.

»Slovenski klub« drž. poslancev leta 1907

Dr. Iv. Benkovič

Fran Demšar

Jožef Fon

Jože Gostinčar

Fr. Grafenauer

Dr. Ant. Gregorčič

Dr. Janko Hočevar

Franc Jaklič

Dr. Ant. Korošec

Dr. Jan. Ev. Krek

Franc Pišek

Josip Pogačnik

Franc Povše

Ivan Roškar

Franjo Šuklje

Dr. Iv. Šušteršič

Dr. Ignacij Žitnik

T. i. slovenski klub državnih poslancev na Dunaju leta 1907. Šuklje je tretji z desne v spodnji vrsti.

► s pomočjo svoje stranke imenovan za kranjskega deželnega glavarja. Zaradi njegove dolgoletne zveste službe v državnem šolstvu in seveda tudi zaradi nekdanjega imenovanja za dvornega svetnika temu imenovanju niso nasprotovale niti državne oblasti niti zadnja inštanca, cesar Franc Jožef.

Potem pa je leta 1911 spet prišlo do spora med njim in Šušteršičem. Jabolko spora so bile deželnozborske finance. Pod Šukljeto kot deželnim glavarjem je bil finančni referent inž. Evgen Lampe. Lampe je bil član najožjega vodstva Slovenske ljudske stranke, predvsem pa tesen osebni in politični prijatelj strankinega predsednika Šušteršiča. Delil je tudi Šušteršičevo mnenje, da bi kot nekoč liberalci tudi klerikalci zavzeli tršo politiko do nemške nadvlade. V zvezi s tem sta si Šušteršič in Lampe zamislila celo vrsto precej širokopoteznih projektov na področju gospodarstva in infrastrukture. Seveda bi se levji delež vseh teh projektov plačal iz deželne blagajne, za katero pa je bil v prvi vrsti odgovoren deželni glavar, se pravi Šuklje. Šuklje je bil finančni konservativec, ki je bil prepričan, da bi bili takšni širokopotezni zamišljeni projekti preveč tvegani za stanje

v deželni blagajni. Menil je, da bi lahko prišlo celo do zloma deželnih financ. Ker bi posledice tega zloma nosili ljudje na Kranjskem, je omenjene načrte odklonil.

Šušteršič in Lampe sta ga seveda zaradi tega napadla, spor se je vlekel več mesecev in konec leta 1911 je Šuklje iz protesta zaradi napadov odstopil kot kranjski deželni glavar. Prav tako je zaradi protesta vrnil svoj mandat v deželnem zboru.

Šuklje se je po odstopu umaknil v Novo mesto, kjer se je naselil na gradu Kamen. Naslednjih nekaj mesecev je pisal brošuro Kranjski deželni zbor in deželne finance, s katero je hotel pokazati svoj pogled na ozadje spora in pojasniti razloge za svoj odstop z mesta glavarja in poslanca.

Ob izbruhu prve svetovne vojne se je Fran Šuklje iz Novega mesta preselil na Dunaj, kjer pa v vojnem času ni igral nobene vidnejše politične vloge. Pravzaprav je v tistem času praktično povsem nehal politično delovati in je na neki način pretrgal politične zveze.

Prav zaradi tega in zato, ker je bil ob koncu prve svetovne vojne in razpadu dvojne monarhije na Dunaju, ga niso povabili v slovensko narodno vlado, ki se je

vzpostavila po razpadu Avstro-Ogrske. Šuklje je bil zato, ker so ga prezrli, užaljen v dno srca.

Šuklje je odstopil kot deželni glavar

Vrnil se je v Novo mesto, se spet naselil na gradu Kamen in popolnoma opustil svojo politično kariero.

Po umiku iz politike se je spet lotil pisanja in v drugi polovici dvajsetih izdal svoje spomine. Poleg tega je v začetku tridesetih izdal svojo oceno ter opise političnih in drugih vidnih sodobnikov.

Umrli je na gradu Kamen v Novem mestu 18. avgusta 1935, star 86 let. **D**

13. gala koncert Radia Ognjišče

Večer čudovitih opernih arij
s presenečenjem ...

Cankarjev dom,
18. nov. 2007

Simfonični orkester
Domžale Kamnik
in operni solisti.

Vstopnice
v predprodaji:

01/512-11-26
(pon-pet od 7h-14h)

RADIO OGNJIŠČE

Na 13. gala koncertu
bo nastopil
tudi tenorist
Branko
Robinšak.

Vnovični razvoj

Denis Vengust, foto: Gregor Pohleven

Polet z letalom Adria Airways z Brnika proti Sarajevu in nazaj je pravi mačji kašelj v primerjavi s tem, če isto pot opravite z avtomobilom.

Zavtomobilom v eno smer potrebujete šest do osem ur vožnje, odvisno od razmer na cesti, hitrosti vožnje in dolžine postankov. Enosmerni polet traja še manj kot na vozovnici napisanih petinpetdeset minut (dejansko ste v zraku le tri četrt ure), vendar vam celotna pot skupaj z dovolj zgodnjo

potjo do letališča, prijavo na let, varnostnimi kontrolami na obeh letališčih, vkrcavanjem in izkrcavanjem iz letala ter potjo z letališča skupaj vzame slabe tri ure. Vendar je od prihranka časa še pomembnejše dejstvo, da je pot z letalom precej manj naporna. Še posebej ker ima Bosna in Hercegovina za zdaj zgrajenih le

dobrih 20 kilometrov avtoceste, ceste pa so polne tovornjakov in drugega prometa.

Letališče Butmir leži na robu Sarajeva, ki je največje in glavno mesto Bosne in Hercegovine ter eno najpomembnejših mest na Balkanu. Ob popisu leta 1991 je mesto imelo 600.000 prebivalcev, vendar je zaradi vojne njihovo število upadlo, tako da jih je danes med 300.000 in 450.000 (odvisno od tega, katera naselja so všteta pri računanju).

Sarajevo so leta 1461 ustanovili otomanski Turki. S prehodom pod okrilje Avstro-Ogrske leta 1878 se je mesto evropeiziralo. V tem času se je mestno jedro pomembno razvilo. Leta 1914 je atentator Gavrilo Princip prav v Sarajevu ustrelil prestolonaslednika nadvojvodo Franca Ferdinanda in s tem dal Avstro-Ogrski povod za vojno proti Srbiji, ki je prerasla v prvo svetovno vojno. Sedemdeset let pozneje je

Sarajevo nastopilo v prijetnejši zgodovinski luči, ko je leta 1984 gostilo zimske olimpijske igre. Med letoma 1992 in 1996 je mesto med bosensko vojno prestajalo dolgotrajno obleganje in obstreljevanje.

Danes Sarajevo postaja sodobna evropska prestolnica in glavno mesto države Bosne in Hercegovine, ki jo sestavljata z daytonskim sporazumom določeni entiteti Federacija BiH (sestavljena iz desetih kantonov s pretežno bošnjaškim oz. hrvaškim prebivalstvom) in Republika srbska (z večinskim srbskim prebivalstvom). Sarajevo je tudi glavno mesto Federacije BiH in kantona Sarajevo. V njem so številne pomembne stare zgradbe, kot je mošeja Gazi Husrev-bega, značilna administracijska poslopja iz časa Avsto-Ogrske, kot sta mestna hiša (Vijećnica, danes Narodna in univerzitetna knjižnica) in deželni muzej (Zemaljski muzej), katedrala, najstarejša pravoslavna cerkev na območju nekdanje Jugoslavije, in dobro ohranjena sinagoga. Najbolje obiskana sarajevska znamenitost je Baščaršija. V obdobju turške vladavine je bila glavni trgovski in rokodelski del mestnega središča, kjer so potekale najpomembnejše gospodarske dejavnosti. Poleti v mestu priredijo vsakoletni filmski festival, čez leto pa Baščaršijske noči, festival džeza in Sarajevski modni teden.

Čeprav je večina poškodovanih objektov iz časa bosenske vojne že obnovljena oziroma odstranjena, se v mestu zelo veliko gradi, mnogo več kot na primer v Ljubljani. Po eni strani je to odraz tradicionalno zelo močnega bosenskega gradbenega sektorja, še bolj pa kaže hiter razvoj države in še posebej njenega glavnega mesta. Kljub temu so cene predvsem storitev v Sarajevu v povprečju precej ugodne v primerjavi s slovenskimi, a hkrati opazno višje kot drugod v BiH. **D**

ADRIA
www.adria.airways.com

Frančiškani in Nazarje

V. M., foto: arhiv Demokracije

Založba slovenskih frančiškanov Brat Frančišek je izdala knjigo *Nazarje – Slovenski Nazaret*. Z njo želijo nazarski frančiškani zaznamovati 380-letnico kapele loretske Matere božje v Nazarjah.

Kapelo je dal leta 1625 postaviti ljubljanski škof Tomaž Hren v zahvalo za ozdravitev. S knjigo so počastili tudi 220 let frančiškanske samostanske šole, ki je delovala do začetka druge svetovne vojne. Bratje frančiškani niso samo evangelizirali ljudi in skrbeli za njihovo zveličanje, temveč so z ustanovitvijo samostanske šole in bogate knjižnice med ljudmi širili tudi narodno in kulturno zavest ter z odprtjem in delovanjem znane nazarske frančiškanske lekarne skrbeli tudi za telesno zdravje ljudi. Z vso to dejavnostjo so frančiškani nevsiljivo, a prepričljivo pokazali, da sta vera in kultura neločljivi in da se medsebojno podpirata in dopolnjujeta.

Romarski kraj Pregledno sestavljena knjiga podaja snov po logičnem redu. Najprej p. Viktor Papež na kratko predstavi nastanek frančiškanskega reda. Sledi predstavitev samostanske in župnijske cerkve Marijinega oznanjenja v Nazarjah, ki je že od časa škofa Hrena pomembno središče za prebujanje verskega življenja v krajih Zgornjesavinjske doline. Predstavljena je loretska kapela v Nazarjah, še prej pa njen vzor, loretska kapela oziroma »nazareška Marijina hiša« v Loretu. Tu izvemo, da se je škof Hren v mladosti zaobljubil, da bo v zahvalo za ozdravljenje

Samostan v Nazarjah

na prošnjo Device Marije poromal v italijanski Loreto. Ker mu tedanje okoliščine tega niso dopuščale, se je odločil, da bo na griču Gradišče, ki se vzpenja nad graščino Vrbovec, dal zgraditi romarski kraj, kjer bi stala Marijina »loretska kapela«. Leta 1632 je Hrenov naslednik, škof Rajnald Scarlichi kapelico Matere božje izročil frančiškanom bosansko-kranjske province, ki so našli tu varno zavetje pred

Turki. Začeli so z delom in do leta 1661 jim je uspelo na griču zgraditi samostan in cerkev.

Žrtev miniranja Po cerkvi sledi predstavitev samostana. Tu izvemo, da je bil samostan leta 1944 žrtev miniranja, pri čemer sta bila popolnoma porušena vzhodni in zahodni trakt. V slednjem sta imela prostore šola in zelo bogata ter dragocena knjižnica. Podrobneje sta predstavljeni samostanska lekarna, ki je delovala od leta 1695, in šola (1786–1941). Poleg samostana je samostan sester klaris, ki je nastal leta 1978, po njihovi dolgi odsotnosti iz Slovenije. K Nazarjam spada tudi podružnična cerkev sv. Urbana na Dobrovljah. P. Felicijan Pevec je predstavil frančiškove brate, ki so delovali in delujejo v Nazarjah.

Notranjost nazarske cerkve

Kip Matere Božje v loretski kapeli

Med njimi je tudi p. Kerubin Tušek, ki je umrl v nacističnem taborišču Dachau. Na koncu so dodane še pesmi v čast nazarski Mariji. Lepo oblikovano in bogato ilustrirano knjigo o Nazarjah sta uredila p. Franc Kovše, župnik in gvardijan v Nazarjah, in br. Ambrož Mušič.

Vabimo vas na

10. slovenski turistični forum

Rogaška Slatina, 6. in 7. december 2007

Grand Hotel Sava Rogaska in Terme SPA Rogaska

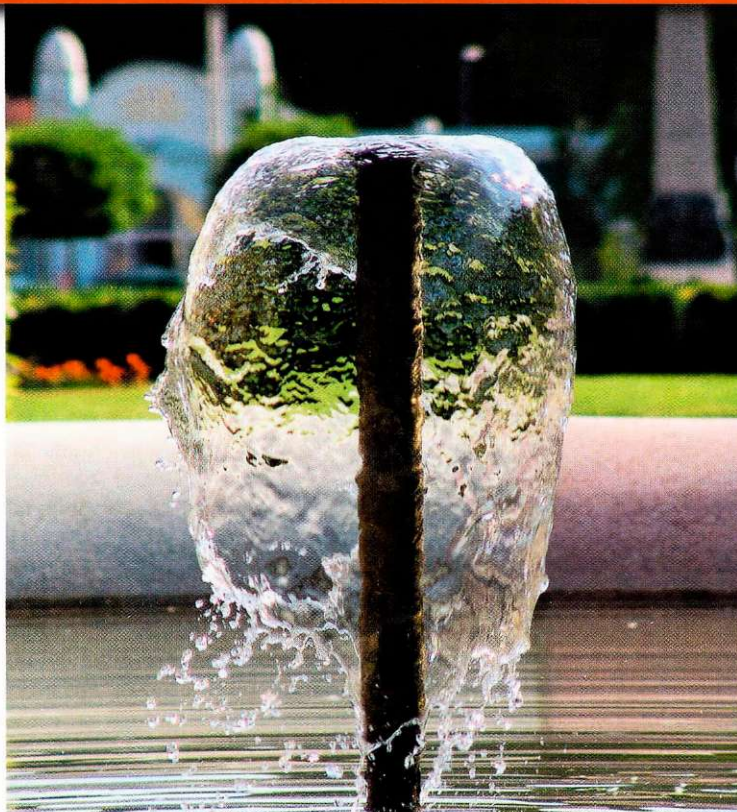
Rdečo nit dogodka bodo predstavljale sledeče tematike:

Predsedovanje Slovenije Evropski uniji v letu 2008

Nova tržna znamka Slovenije in v okviru le-te nova tržna znamka slovenskega turizma

50. obletnica Skupnosti naravnih zdravilišč Slovenije

Več informacij o dogodku bo na voljo na www.slovenia.info/forum

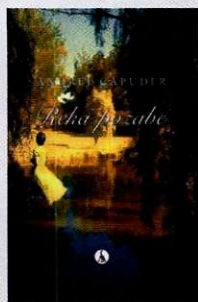

Reka pozabe

1.

Slovenska matica

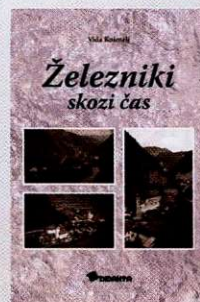
Roman *Reka pozabe* se navezuje na prejšnja dva romana Andreja Capudra, na *Rapsodijo 20* in *Iskanje drugega* in je sklepni del romaneskne trilogije. Glavni junak Izo Neubauer, poslednji poganjek ugledne meščanske rodbine, ki doživlja jesen svojega življenja ob na smrt bolni ženi, se nenadoma odloči, da se bo znova spustil v razburkane vode javnega življenja, ki se mu je bil sklenil že odreči. Z novimi dožitvi bi rad zacelil rano spomina, sebe in svojega rodu, in hkrati premagal strah pred samoto. Nova ljubezenska zveza, ki naj bi mu nadomestila izgubo ljubljene žene, se ne obnese. Zapeljivko Ano mu prevzame predstojnik, povzpeticnik iz prejšnjega režima, ki je uspešno prevzel vse Izove obraze in jim dodal še mik novega bogataša.

1.

2.

3.

4.

daj cvetočih vrst. Vsebuje uporabne podrobnosti: zimski brsti, semena in plodovi, obrisi oblike rasti, najbolj strupene lesnate rastline. To je izčrpen standardni priročnik za vse, ki jih zanimajo naše drevesne in grmovnate vrste.

čju, ledinskih in krajevnih imenih, društvih, in običajih. V zadnjem delu prikaže tudi šolo, igre, plese, prehrano, promet, duhovnike, pokopališče, znamenja in še vrsto zanimivosti iz preteklosti Železnikov.

Logos

Založba Litera, Maribor

V zbirki *Nova znamenja* je izšla knjiga Matjeke Grgič Logos – simbol in mit. Raziskava, ena redkih na to temo pri nas, je razdeljena na tri dele. V uvodnem delu so postavljena izhodišča opravljenih raziskav: vprašanje semiotike, vprašanje periodizacije poznoantičnih in zgodnjerednjeveških šol ter vprašanje epistemologij jezikoslovja v istem obdobju. V osrednjem delu, so obravnavani nekateri izbrani avtorji in njihovi opusi. Zadnji del predstavlja sklep in sintezo obravnavanih tem.

Drevesa

2.

Založba Narava, Olševke

Drevesa in grmi določajo videz naše pokrajine. Nanje naletimo v gozdovih in vrtovih, v parkih in ob cestah. V preteklih desetletjih so v srednjo Evropo prišle še številne nove gojene vrste in sorte drevnin. Zanesljivi in sodobni določevalni vodnik z naslovom *Katero drevo je to?* nam bo poslej pomagal, da se bomo v tako raznovrstnem svetu hitro in dobro znašli. V njem je podrobno in jasno opisanih prek 600 vrst. Določevanje poteka z jasnimi in izčrpnimi ključem: značilnosti, kot so oblika rasti, namestitve listov ter oblika listov, cvetov in brstov, nas hitro pripeljejo do iskane rastline. Z barvnimi oznakami hitro najdemo posamezne skupine: priraslike in vzpenjavke; listavce z nasprotno, premenjalno nameščenimi listi ali luskastimi listi; iglavce. Razdelitev vrst je po zdaj veljavni sistematiki. Vodnik vsebuje izčrpna besedila pri domačih lesnatih vrstah, kultivarjih in uvoženih vrstah ter prek tisoč informativnih in skrbno izbranih barvnih fotografij in dve barvni tabli z risbami najpomembnejših zgo-

Protestantizem

Filozofska fakulteta

Znanstvenoraziskovalni inštitut Filozofske fakultete je izdal zbornik *Protestantizem, slovenska identiteta in združujoča Evropa*, v katerem je objavljenih enajst prispevkov: *Slovenci in protestantizem danes* (Marko Kerševan), *Religija in nacionalizem* (Andrej Kurillo), *Protestantizem in slovenski nacionalizem* (Sabina Mihelj), *Protestantizem med koroškimi Slovenci in Protestantizem na slovenskem Štajerskem v prvi polovici 20. stoletja* (Anja Zalta), *Evangelizemske cerkev v slovensko-madžarskih odnosih v Prekmurju v 20. stoletju* (Mihael Kuzmič), *Protestantizem v polemikah ob štiristoletnici Trubarjevega rojstva*, *Protestantska »politična teologija«*: Jürgen Moltmann, Miroslav Volf, Eberhard Jüngel ter *Evropske protestantske cerkve in združevanje Evrope* (Nenad Hardi Vitorović), *Pregled sodelovanja slovenske Evageličanske cerkve s protestantskimi cerkvami in ustanovami* (Geza Filo).

Železniki skozi čas

3.

Didakta, Radovljica

Knjiga Vide Košmelj *Železniki skozi čas* je zanimiva pripoved o preteklosti avtoričinega rodnega kraja. Zbrala je pisno gradivo o zgodovini Železnikov in okolice, iztrgala pred pozabo ustno izročilo, ki se je do nedavnega ohranjalo iz roda v rod, in ga podkrepila z lastnim doživljanjem oziroma spominskimi zapisi. Nastalo je zgoščeno zasnovano delo, po katerem bodo z veseljem segli ljubitelji in preučevalci krajevine, socialne, kulturne in politične zgodovine, etnologije ter drugih ved. Veliko pozornosti je namenila hišnim imenom, prikazala je nekatere družine in posameznike, piše o vodah, kopališču, priimkih, trgih, delu in obrti, nare-

Knjiga o Spacalu

ZTT EST, Trst

Borut Spacal (1947) je leta 1993 izdal knjigo o svoji zdravniški izkušnji v odpravah v Himalajo. Povsem drugačna je knjiga Nočni cvet, v kateri se spominja svojega očeta Lojzeta Spacala – znamenitega umetnika s Krasa. Knjiga je izšla ob stoti obletnici slikarjevega rojstva. Sinovi spomini so bistveno drugačni od besedil, ki jih običajno napišejo umetnostni kritiki. Pripoved nam približa Spacala kot umetnika, predvsem pa kot očeta in človeka v njegovih mračnih in srečnih trenutkih. Skozi te spomine nam bo njegova umetnost – najbolj znan je po grafikah, ki prikazujejo ikono-grafijo Krasa – bližja in razumljivejša.

Pot v vesolje

4.

Založba Mladinska knjiga

Nova zbirka ekciklopedij *e.raziskovalec* je namenjena tistim, ki jim je brskanje po internetu še posebno blizu. Bogato ilustrirane knjige predstavljajo lepote narave in bogastvo zgodovine ter s skrbno izbranimi povezavami vabijo na potep po svetovnem spletu. Tematika enciklopedij je različna: o človeškem telesu, sesalcih, kamninah, žuželkah, antični Grčiji, mumijah, vesolju in še marsičem. Zbirka bo dobrodošla mladim, upreti pa se ji ne bodo mogli niti starši. Ena izmed knjig nosi naslov *Pot v vesolje*. Ljudje so že od nekdaj zvedavo strmeli v nočno nebo in poskušali razvozlati njegove skrivnosti. Razvoj tehnologije nam omogoča, da širimo spoznanja o vesolju in s tem tudi o domačem planetu, Zemlji. Enciklopedija, napisal jo je Ian Graham, predstavlja človekovo pot v vesolje, od prvih osnutkov raketa do najsodobnejših vesoljskih postaj.

Za čistejše izgorevanje

Prima - novo kurilno olje

Novo kurilno olje je prihranek za vas in okolje.
Izboljšali smo njegovo kakovost, zato izgoreva
bolj čisto, s tem pa povečuje izkoristek in
zaščito vašega ogrevalnega sistema.
Z njim boste prihranili tako pri vzdrževanju
naprav kot pri porabi goriva. Prima, kajne?

080 22 66

www.petrol.si/primakurilnoolje

PETROL

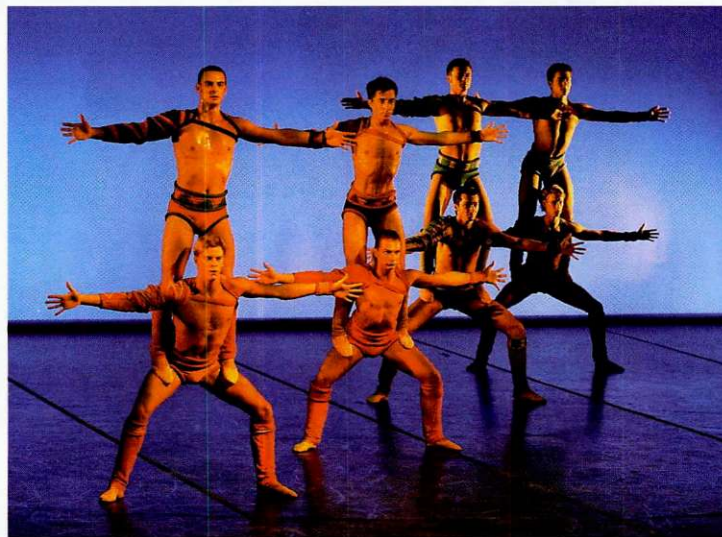
Bitka nasprotij in privlačnosti

Lucija Horvat, foto: Gregor Pohleven

Odnos med moškim in žensko je v vseh oblikah umetnosti tema o nasprotjih, ki se zdaj privlačijo, zdaj odbijajo. Življenja nasprotujočih si, a med seboj povezanih polov se je ljubljanski baletni ansambel tokrat lotil na prav poseben način.

Baletni večer Yin in Yang, ki spodbuja razmišljanje o ženskem in moškem principu, ki sta med seboj kar najtesneje povezana, dopolnjujoča se, a vendarle nezdružljiva, je sestavljen iz dveh delov, ki med seboj vsebinsko nista povezana. V prvem delu nastopajo le plesalke, v drugem pa le plesalci, vsak del se nasprotjem med moškim in žensko posveča na svoj način in je svojevrsten prikaz ženske preobčutljive plati in zdrave moške samozavesti, ki se zna ponorčevati na svoj račun. Na spletni strani www.balet.si ali www.opera.si je na temo baletnega večera Yin in Yang odprt tudi blog, v katerega lahko gledalci vpišejo svoje vtise o predstavi ter svoja razmišljanja o ženskem in moškem principu.

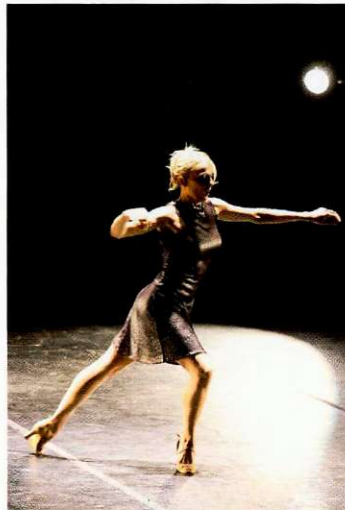
She is missing Prvi del baleta nosi naslov *She is missing*. Avtorja glasbe sta J. S. Bach in F. Busoni: Chaconne, elektronsko glasbo je napisal Marcus Maeder, koreograf pa je Leo Mujić, ustvarjalec, ki verjame v navdih. Povsem nova koreografija Mujićevega baleta na Bachovo glasbo ob klavirski spremljavi in v kostumih Thomasa Mike bo pokazala liričnost ženskega giba skozi pripoved, ki ji zadostuje že lepota samega telesa. Mujićev gib je sestavljen iz lastnega »plesnega spomina«, ki so mu ga v letih njegovega aktivnega plesanja ponudili različni koreografi, najbolj pa ga je zaznamovalo dolgoletno delo s koreografom Williamom Forsythom v Frankfurtu. Leo Mujić je znan

svobodni umetnik, gost najprestižnejših slavnostnih koncertov, na primer Malakhov & Friends in Les Étoiles de XXI. siècle. Koreografiral je več manjših duetov, letos pa je na povabilo Vladimirja Malakhova, intendanta berlinskega baleta, postavil balet *Out of 99*. Enega od navdihov za svoje novo baletno delo *She*

is missing je Mujić našel tudi v kulturnem filmu *Blade Runner* iz leta 1982, v katerem je prikazano življenje človeških dvojnikov leta 2019. Programirano vedenje v družbi in determinizem, ki nas na neki način spremljata vse življenje, sta koreografu skozi lik zanj "kulne dame" Rachel odstrla pogled na pojmovanje ženske v sodobni družbi. Žensko v njenih različnih življenjskih vlogah, ki ji jih narekujejo tradicionalne vrednote v sodobni, a ponekod do drugačnosti še zmeraj nič kaj strpni družbi, uprizarja devet baletnih plesalk – vsaka s samosvojo gibalno zgodbo.

Troy Game Koreograf drugega dela baletnega večera Robert North je umetnost in ples študiral na Kraljevi baletni šoli v Londonu, prihaja iz ZDA in je ustvaril več kot 50 baletov. Med njimi so najbolj znani *The Death and the Maiden* (Deklica in smrt), *The Annunciation* (Oznanjenje), *Carmen* in *Troy Game*, ki sledi Mujićevi stvaritvi. *Troy Game*, ki je bil premierno predstavljen oktobra 1974 v Royal Court Theatre v Liverpoolu, se z vlogo moškega v naši kulturi spoprijema samoironično. North je plesalce oblekel v gladiatorske kostume kostumografa Petra Farmerja, vendar moški ni prikazan kot mitski neustrašen bojevnik, ampak kot osebnost z mnogimi odtenki, ki se z življenjem spoprijema šaljivo, malo s fizično močjo in malo z domiselno lahkotnostjo. Northov balet *Troy Game* je nastal na glasbo Boba Downsa in brazilske batucade, umetnost baletnega giba v njem pa je povezana z borilnimi veščinami, kot sta aikido in capoeira, ter z akrobatiko. V Ljubljanskem Cankarjevem ga je občinstvo sprejelo z navdušenjem. **D**

Radio Krka
106.6 MHz

Muzej na Kolovratu

Fundacija Pot miru v Posočju, Gorska skupnost Ter, Nadiža, Brda in Turistično društvo Kobarid so na Kolovratu odprli čezmejni muzej 1. svetovne vojne na prostem. Muzej predstavlja poveljniška in opazovalna mesta, mitralješke in topniške položaje, kaverne ter mreže strelskih in povezovalnih jarkov. Z vrha grebena Kolovrata je čudovit razgled na nekdanje bojišče soške fronte, ki sega od Kanina, Krnskega pogorja do Svete Gore.

Strmo pobočje Kolovrata se dviga na desnem bregu Soče med Kobaridom in Tolminom. Po njegovem grebenu je pred prvo svetovno vojno potekala meja med Avstro-Ogrsko in Italijo. Položaji na Kolovratu so Italijanom pomenili eno ključnih točk obrambe v 12. soški bitki. Zasedbo teh položajev so si nemške enote odprle pot za nadaljnji prodor po grebenu Kolovrata in Matajurja v Furlansko nižino. Turistično društvo Kobarid je muzej na prostem začelo čistiti in obnavljati aprila 2001 v so-

Kolovrat

delovanju s Fundacijo Pot miru v Posočju, obnovitvena dela pa so bila končana konec leta 2006. Kako pridemo do muzeja: v vasi Idrsko zavijemo proti Livku, sredi Livka pa proti štiri kilometre oddaljenim Livškim Ravnem, od koder nadaljujemo pot po Kolovratu. Po približno treh kilometrih grebenske poti prispemo do manjšega parkirišča z informacijsko tablo, ki je vstopna točka v muzej. Do muzeja je mogoče priti tudi po obnovljeni cesti iz Volč ali z italijanske strani. L. H.

Prozni mnogoboji

V novomeškem Klubu Lokal Patriot je bil drugi od devetih proznih mnogobojev, ki so uvod v mednarodni festival zgodbe Fabula. Poprejšnja prijava za nastop ni potrebna, štejeta dobra zgodba in prepričljiva interpretacija. Finale proznih mnogobojev bo konec januarja v Postojni. V dveh letih je na različnih odrih nastopilo že več kot 120 avtorjev,

FABULA FESTIVAL ZGODBE
21.1. - 16.2.2008

ki so občinstvo navdušili, šokirali, očarali in nasmejali s svojimi kratkimi zgodbami. Vedno znova se je izkazalo, da je zgodbarstvo zelo živo med amaterskimi pisatelji, čeprav med nastopajočimi ni manjkalo znanih pisateljskih imen. Mnogoboji so postali sinonim za bogato literarno druženje in mnogokrat tudi odskočna deska v slovenski literarni svet.

Predtekmovanje je bilo še 23. oktobra v Slovenj Gradcu, naslednja pa bodo v Mariboru (30. oktobra), Murski Soboti (8. novembra), Ljubljani (15. novembra), Kopru (20. novembra) in Celju (27. novembra).

Pravila za mnogoboje narekujejo, da avtor lahko sodeluje na vseh predstavitev, svojo zgodbo na poljubno temo pa mora interpretirati v času do sedem minut. Avtorji, ki se bodo uvrstili v nadaljnji izbor, bodo izbrani na podlagi glasov občinstva in glasov strokovne žirije, ki jo bodo sestavljali predstavniki Študentske založbe in dva naključno izbrana obiskovalca dogodka.

Fabula bo potekala med 21. januarjem in 16. februarjem. Organizatorji napovedujejo številne vrhunske avtorje, vzporedno pa bodo literarni program poživile okrogle mize, koncerti, fotografski natečaj in filmske delavnice. L. H.

Napovednik dogodkov

ČETRTEK, 25. 10. 2007

11.00 Slovenski etnografski muzej:
Podobe preteklega vsakdana, premiera

19.00 Slovensko mladinsko gledališče:
M. Ravenhill: Kok ti men zdej dol visiš

19.30 MGL: J. Stein, J. Bock, S. Harnick:
Goslač na strehi – muzikal

20.00 SNG Drama: Žarko Petan: Fatalna komedija

20.00 Mini teater Ljubljana: Bodi Marilyn Monroe

20.00 Ljubljanski grad: Mala Kline: Début; v spomin prihodnjega – sodobni ples

PETEK, 26. 10. 2007

19.30 MGL: J. Stein, J. Bock, S. Harnick:
Goslač na strehi – muzikal

19.30 Cankarjev dom: Orkester Slovenske filharmonije – klasična glasba

19.30 Slovenska filharmonija: Pierrot Lunaire Ensemble Wien (Avstrija) – klasična glasba

20.00 Gledališče Glej: Philip Ridley: Vincent River

SOBOTA, 27. 10. 2007

11.00 & 17.00 Lutkovno gledališče Ljubljana: H. C. Andersen, A. Jaklič: Mala morska deklica – lutkovna predstava

18.00 Cankarjev dom: D. Wright / P. Ekart: Poročena s seboj – gledališka predstava

19.30 SNG Drama: Hessisches Staatstheater Wiesbaden: Woyzek

20.00 MGL: Kurt Weill, Bertold Brecht: Hrepenenja

NEDELJA, 28. 10. 2007

11.00 & 17.00 Lutkovno gledališče Ljubljana: H. C. Andersen, A. Jaklič: Mala morska deklica – lutkovna predstava

17.00 Mini teater Ljubljana: J. in W. Grimm, J. Grabowski, N. Skrbinšek: Volk in kozlički – gledališko-lutkovna predstava

PONEDELJEK, 29. 10. 2007

19.00 Cankarjev dom: Nicholas Bourriaud (Francija): Refleksije sodobnih scenskih umetnosti

19.30 MGL: J. Masteroff, F. Ebb, J. Kander: Kabaret – muzikal

19.30 SNG Drama: Tennessee Williams: Orfej se spušča

20.30 Cankarjev dom: Melodrom (Slovenija) – alternativni pop

TOREK, 30. 10. 2007

19.30 SNG Drama: Tennessee Williams: Orfej se spušča

17.00 Lutkovno gledališče Ljubljana: H. C. Andersen, A. Jaklič: Mala morska deklica – lutkovna predstava

**RADIO
ZELENI VAL**
93.1 & 97.0 Mhz

ALPE ADRIA "ZELENI VAL" d.o.o., Spodnja Slivnica 16, 1290 Grosuplje

Nenadno izginotje

Monika Maljevič

Američanka Isabella je žena v Egiptu rojenega kemijskega inženirja, ki nekega dne izgine na letu iz Južne Afrike v Washington.

Obupana Isabella poskuša najti svojega moža na vse načine, a naleti le na neprebojen zid laži in zanikanj. Med tem je na drugem koncu sveta mladi analitik ameriške obveščevalne agencije CIA Douglas priča mučenju domnevnega terorista, ki so ga pripeljali iz ZDA, kjer taki postopki niso dovoljeni. Poti Isabelle in Douglasa se kmalu prekrizata, toda močne sile v ozadju so pripravljene storiti vse, da neprijetna resnica ne bi prišla na dan.

Analitik Cie Douglas Freeman, igra ga Jake Gyllenhaal, podvomi o svoji nalogi, ko je priča skrajno krutemu in nekonvencionalnemu zaslišanju tajne severnoafriške policije. Žrtev je inženir kemije Anwar El-Ibrahimi (Omar Metwally), egipčanski Američan, čigar družina se je izselila v Ameriko, ko je bil še otrok. Zdaj ga obtožujejo terorističnega dejanja. Njegova noseča žena Isabella El-Ibrahimi, igra jo Reese Witherspoon, si na

Rendition

Žanr: triler

Režija: Gavin Hood

Scenarij: Kelley Sane

Produkcija: David J. Kanter, Keith Redmon, Michael Sugar

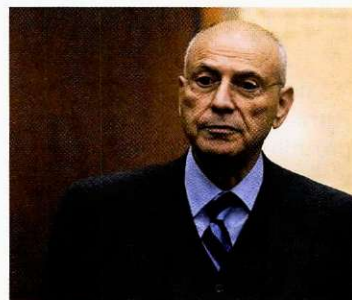
Igrajo: Reese Witherspoon, Jake Gyllenhaal, Meryl Streep, Alan Arkin, Peter Sarsgaard, Omar Metwally, Igor Naor

Premiera: 25. 10. 2007

Distribucija: Ljubljanski kinematografi

ukaz voditeljice oddelka za boj proti terorizmu Corrinne Whitman (Meryl Streep) poslali na zaslišanje v neko državo tretjega sveta. Abasi Fawal (Igal Naor), vodja skrivnega zapora, pa ima težave s svojo uporniško hčerko Fatimo (Zineb Oukach) in njenim fundamentalističnim fantom Khalidom (Moa Khouas). Film raziskuje sivo področje med dobrim in slabim in ne prinaša lahkih odgovorov.

Ideja za film Scenarist Kelley Sane se je odločil napisati scenarij za film po zelo živahni debati s svojim prijateljem Markom Martinom o dokaj neznani vladni politiki glede »izrednih izročitev«. Ta dovoljuje ugrabitev tujih državljanov, ki naj bi ogrozili državno varnost, in zaslišanje v tajnih zaporih zunaj države. Sane se spominja: »Z Markom Martinom, ki je tudi producent filma, sva se pogovarjala o mogoči zlorabi. Mark je predlagal, naj napišem scenarij, vendar sem moral kar precej razmišljati o tej temi, saj ni preveč filmsko zanimivo, če nekdo samo vidi, kako ga ugrabijo in potem mučijo. Pretresla pa me je misel na družino izginulega, ki sploh ne ve, kaj se je zgodilo. Vsako leto iz več razlogov izgine na tisoče ljudi in lahko si samo predstavljam bolečino, ki jo doživljajo svojci

izginulih.« »Film prikazuje dve plati medalje,« doda Golin. »Velika večina nas je pripravljena sprejeti dejstvo, da je v primeru ogroženosti tisočih življenj ena od rešitev, da se iz človeka izvabi informacija, tudi prisilna. Po drugi strani pa je vlada Združenih držav v številnih vojnah pozabila na državljanske svoboščine. S to tematiko hočemo povedati ljudem, da imamo Ženevsko konvencijo in zakone z razlogom, da prav zaradi njih stoji moderna družba. Če bomo pozabili na vse to, se nam obetajo skrajno temna časi.« **D**

vso moč prizadeva najti pogrešanega moža, ki naj bi bil izginil med letom iz Capetowna.

Alan Smith (Peter Sarsgaard), pomočnik senatorja Hawkinsa (Alan Arkin), je zelo zaskrbljen, ko odkrije, da so Anwarja na

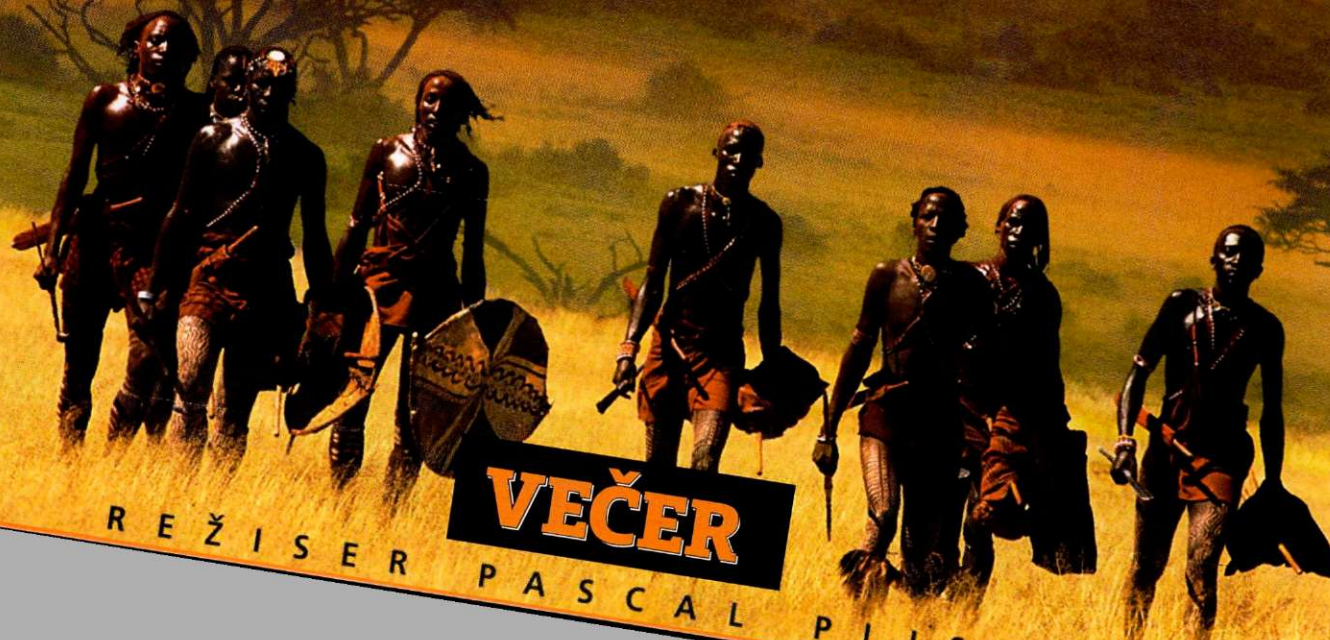
RICHARD GRANDPIERRE in STEPHANE PARTHENAY predstavljata

V ČETRTEK OB NAKUPU VEČERA
DVD-FILM ZA SAMO

4,99 €

MASAJI

BOJEVNIKI ZA DEŽ

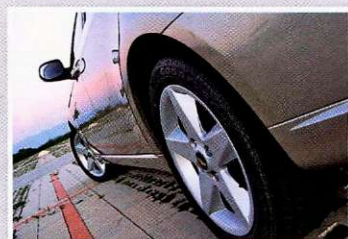
REŽISER **VEČER** PASCAL PLISSON

Kvalifikacije

Tekst in foto: Pavel Furlan, SAGA Institute

Chevrolet epica 2,0 VCDi LT

Če se morda zdi, da razred največjih limuzin vedno spada tako po imenitnosti kot tudi po finančnem zalogaju v prvo vrsto štirikolesnikov, ni vedno tako. Reprezentanca je tako kot pri nogometu enkrat vrhunska, enkrat najslabša. Zato pa seveda vedno obstajajo kvalifikacije.

Tokrat gre za kvalifikacije na svetovnem prvenstvu. Chevrolet (dasiravno gre za vsem znano zgodbo Daljnega vzhoda) ponuja pri tej igri obetavno partijo s svojo epico. Prijetno oblikovana limuzina elegantnih potez, katerih detajliranje so oblikovalci prevzeli po precej bolj uveljavljenih imenitnih znamkah, kot je BMW, je posrečena zmes prikupnosti in sodobnosti, zato bo marsikomu všeč. Zajetne mere so v odličnem razmerju, tako da ni avtomobila nikjer preveč in nikjer ga tudi nič ne manjka. Zajetnost prednjega nosu bo

pogodu tistim, ki se spogledujejo s športnim temperamentom, zadek pa bo s svojo privzdignjenostjo in čisto eleganco ravnih linij zadovoljil vse limuzinske klasike. In ker epica kot taka uspešno skriva svoje centimetre, je preseñenje nad prostorom, ki ga ta

avtomobil ponuja, veliko. Kabin-ska prostornost je razpotejnena krepko čez robove 2,7-metrске medosne razdalje in je po širini v vseh predelih optimalno razdelana, tako da se bodo v njej štirje zares veliki imenitno počutili. In pravzaprav bodo takšnega avto-

mobila veseli vsi, ki z njim radi prevažajo prtljago, saj prtljažnik epice s svojimi 480 litri vase za malo malico pospravi vse kovčke in torbe, ki jih prinese zaljubljeni par s čezoceanskega leta.

Prostor in udobje Notranjost pa ne razvaja le s prostorom, ampak tudi z udobjem. Spisek opreme ter najrazličnejših električnih in varnostnih pomagala je pri epici pod oznako LT precej dolg, vendar je prav tu opaziti največ zaostanka za pravo evropsko konkurenco. Četudi je oblaženje sedežev v najfinjšem antracitnem odtenku usnja in je voznikov sedež električno pomičen, je sicer udobno sedenje na daljših relacijah premehko, na ovinkastih cestah pa kljub moderni limuzinski zasnovi podvozja, trše nastavljenemu blaženju (po srednjeevropskem okusu) in dobri smerni vodljivosti avtomobila povsem brez bočnega oprijema. Prav tako je za sukanje neugoden prevelik in

TEHNIČNE KARAKTERISTIKE

TEHNIČNI PODATKI	CHEVROLET EPICA 2,0 VCDI
vrsta motorja	turbodizelski, štirivaljni, vrstni, 4 ventili na valj
prostornina v ccm	1991
moč v kW (KM) pri vrt./min	110 (150) pri 4000
največji navor v Nm pri vrt./min	320 pri 2000
menjalnik	ročni, petstopenjski
pogon	na sprednji kolesi
mere (dolžina x širina x višina) v mm	4800 x 1810 x 1450
medosna razdalja v mm	2700
prtljažnik v litrih	480
masa praznega vozila v kg	1535
največja hitrost v km/h	200
pospešek 0-100 km/h v s	9,7
poraba (po normah EU) v l/100 km	7,5/5,3/6,1
poraba na testu v l/100 km	8,9
cena vozila v EUR	24.120

pretanek volanski obroč, ki za povrhu ne daje nobene informacije s cestišča med vožnjo. Armatura plošča je napravljena iz na pogled in otip odlične umetne mase in je na videz germansko pospravljena, a hkrati na delu sredinske konzole dovolj vzhodnjaško zapletena, da ji lahko rečemo zmešnjava. Pa ne zaradi gumbov, ki tudi niso preveč logično postavljeni, ampak zaradi sredinskega prikazovalnika, na katerem so kot fižol v solati zmešani potovalni računalnik, nadzor klimatske naprave, zunanja temperatura in kompas. In ko že govorimo o prezračevalnem sistemu, bolj čudne narave njegovega dela ne najdemo prav zlahka pa tudi uporabnost je bolj vprašljiva. Sploh pa bi se za limuzino tega razreda spodobilo, da bi imela vsaj dvokanalno regulacijo klime. Morebiti pa je prav zato v strešni lok postavljeno električno pomično okno.

Dober motor Odlično potezo je povlekel Chevrolet z izbiro turbodizelskega agregata, ki je za zdaj edini v celotni prodajni ponudbi te znamke. Italijanski dvolitrski štirivaljnik VM diha s pomočjo v glavo iz lahke aluminijeve litine vgrajenih šestnajstih ventilov ter turbine z variabilno geometrijo

lopatič in se prehranjuje prek sistema skupnega vođa. Odličnost tega stroja so končne zmogljivosti, saj motor premore 110 kW (150 KM) pri 4000 vrt./min in 320 Nm navora v območju od 2000 vrt./min navzgor. Pohvalni sta tudi volja do vrtenja in lahkotnost delovanja nad temi optimalnimi obrati. Nasprotno pa je pri tem agregatu vleka od območja prostega teka do dvatisočice katastrofalna. Tu se avtomobil ne more zganiti, ne vleče in se muči. Človek bi mislil, da so turboluknje že polpretekle zgodovina, a očitno to ne drži. Morebiti bi to zagato lahko inženirji rešili s pravilno izračunanimi prestavnimi razmerji, a kaj ko so z izbiro le petih stopenj znova zamudili sodobnost in trende moderne avtomobilske industrije. Vendar kljub temu menjalnik suvereno opravlja svoje delo, čeprav za prestavljanje ni pretirano hiter pa tudi natančnost ni njegova vrlina. Ta kombinacija motorja in menjalnika zmore spraviti epico z mesta do stotice v 9,7 sekunde in končati pospeševanje pri okroglih 200 km/h. A kljub dobri toni in pol mase ter živahnim voznikom za volanom je poraba suverena; 8,9 litrov na 100 testnih km.

Za preboj v kvalifikacijah je treba biti dober ali imeti srečo. Lahko oboje. V vsakem primeru pa je treba znati taktizirati. In Chevroletova epica to očitno zna. Z vsem po malem. Najbolj pa s ceno, saj je to v prvi ligi njen glavni strelec. A kaj ko po kvalifikacijah pride šele četrtfinale. **D**

Novici

RENAULT LAGUNA Renault zna presenetiti in tudi tokrat ni razočaral svojih zvestih kupcev. Laguna je namreč spet oblikovana dovolj drugače, da je ne bo nihče zamenjal za kakšen drug avto. In če je oblika tista, pri kateri se bodo kresala mnenja, bo kako-vost menda na tako visoki ravni, da ji ne bo mogel nihče ničesar očitati. V ponudbi so bencinski in dizelski motorji s prostorninami od 1,5 do 2,0 litra; vstopni dizel porabi v povprečju le 4,9 litra goriva. Januarja prihodnje leto pripelje k nam še kombijevska izvedenka, ki bo 1.300 evrov dražja, oktobra pa povsem nov kupe. Najcenejši model je pri nas na voljo za 20.900, medtem ko se cene dizelskih različic začnejo pri 22.400 evrih.

MASERATI GRANTURISMO Novi maserati, ki se oblikovno zgleduje po linijah konceptnega avtomobila pininfarina birdcage, sloni na mehaniki večjega quattroporte. Srce je motor V8 s 4.244 cm³, v začetku letošnjega leta so ga tudi prenovili, zato je še odzivnejši na ukaze stopalke za plin. Razvije največjo moč 405 KM pri 7.100 vrt./min, samodejni šeststopenjski menjalnik pa mu dovoljuje prestavljanje še 100 vrtljajev više. Do 100 km/h novi granturismo pospeši v 5,2 sekunde. Oprema je kot pričakovano bogata, materiali premišljeno izbrani, uporabnost pa vsaj deloma zagotovljena s postavitvijo sedežev 2+2. Z zmogljivimi kupeji visokega razreda ima Maserati že bogato tradicijo, tokratni pa je na voljo za najmanj 128.857 evrov. Čakalne vrste so precej dolge po vsej Evropi, zato morate biti ob naročilu kar potrpežljivi.

AVTOPRALNICA

AP 24 ur
(Center Kompas Stp)
Celovška cesta 206

Odprto:
NON STOP 24ur!

Tel.: 01/500-37-53
Avtopralna steza
Samopostrežne storitve
Samopostrežni sesalniki
Samopostrežni čistilniki preprog
Samopostrežna avtopralnica

Parks 1
10 let

Parkirna hiša WTC
Dunajska cesta 158

Odprto:
pon – pet 07:00 – 18:00
sobota 07:00 – 13:00

Tel.: 01/58-97-855
Strojno – ročno pranje
Notranje čiščenje
Poliranje
Globinsko čiščenje
+ VULKANIZERSTVO

Nosilci slike in zvoka

Barbara Prevorčič, foto: arhiv Demokracije

Skupaj s sodobnim časom napreduje tudi razvoj videokamer. Med široko ponudbo modelov se pri nakupu velja odločiti za tistega, ki bo najbolj ustrežal našim potrebam in pričakovanjem. Odločitev mora biti racionalna.

Zabavna elektronika naglo napreduje in pogosto se zgodi, da se nakup sicer poceni videokamere dolgoročno izkaže za precej dragega. Zaradi tega je treba že čisto na začetku opredeliti, kakšne so naše želje in potrebe, pridobiti informacije o lastnostih in funkcijah videokamer in tako predvsem racionalno sprejeti odločitev o tem, kakšno kamero bomo kupili.

Ta čas smo v tako imenovanem prehodnem obdobju, ko je trg preplavljen s kar štirimi različnimi tipi videokamer glede na nosilec za shranjevanje slike in zvoka.

MiniDV kaset Takšna oblika nosilca slike in zvoka se je pojavila pred dobrimi desetimi leti in še vedno velja za enega najzanesljivejših nosilcev za amaterske in polprofesionalne videokamere. Prednosti, ki jih premore miniDV kaset, so preizkušena tehnologija, brezizgubni zapis videosignala v formatu DV, preprosto upravljanje, visoka obstojnost zapisa, razmeroma preprosto in poceni arhiviranje posnetkov in vsesplošna razširjenost formata. Omeniti velja tudi pomembno prednost, to je, da nam nikoli ne zmanjka prostora za zapis slike in zvoka, če nam le ne zmanjka kaset. Sicer pa so kasete lahko in hitro dostopne, najdemo jih v različnih trgovinah in tudi na bencinskih črpalkah.

Seveda pa ima tovrstno zapisovanje slike in zvoka tudi nekatere pomanjkljivosti. Dostop do posnetega gradiva na kasetah je vedno sekvenčen; to pomeni, da potrebujemo kar nekaj časa za previjanje traku, če želimo poiskati določen posnetek. Precej časa vzame tudi prenos posnet-

kov na računalnik, saj poteka v realnem času, toliko torej, kolikor je dolg posnetek.

DVD Kamere, ki sliko in zvok zapisujejo na DVD plošče, so se začele izdelovati v želji, da bi se nadomestila pomanjkljivost kaset. Vendar pa strokovnjaki ugotavljajo, da DVD ni in najbrž tudi ne bo nikoli dosegel priljubljenosti miniDV kaset. DVD v kamerah je celo prinesel več novih težav kot pa rešitev. Res je, da je dostopni čas do posnetkov bistveno krajši kot pri predhodniku, vendar so nastopile težave tako s kakovostjo posnetkov kot z obstojnostjo in kasnejšo montažo. Da bi na DVD spravili več kot le nekaj minut posnetkov, so se morali izdelovalci zateči k izgubni kompresiji, le-ta pa v določenih trenutkih prinaša bistveno slabšo sliko, kot jo ponuja DV zapis na kasetah. »Minus« DVD

kamer je tudi večja občutljivost na mehanske vplive iz okolja, zahtevnejše upravljanje, trajnost zapisa pa je (v primerjavi s kasetami) manjša. Prav tako je zaznati težave pri montaži, saj mpeg2 kompresija temelji na združevanju podobnih sličic. Nekaterim montažnim programom to povzroča težave, vsekakor pa je za tovrstno delo potrebna večja računska moč in večja količina delovnega pomnilnika. DVD kamere so tako priporočljive za tiste uporabnike, ki nimajo želje po kasnejši montaži, temveč si želijo posnetke čim prej ogledati na domačem televizorju.

Trdi disk Oblika zapisa na trdem disku se uveljavlja kot resnejša alternativa dosednji prevladi miniDV kaset. Poglavitne prednosti, ki jih prinaša, so izjemno kratek dostopni čas do posameznih posnetkov, njihov preprosti

prenos na računalnik, saj računalnik kamero zazna kot dodaten trdi disk, ter možnost snemanja v različnih videoformatih (seveda če kamera to omogoča).

Kljub vsem naštetim prednostim pa se lahko odločitev za kamero s trdim diskom izkaže za napačno. Čeprav so diski kvalitetnejši, kot so bili včasih, pa njihova uporaba velja za tvegano ob neugodnih vremenskih razmerah, pri snemanju na visokih nadmorskih višinah ali pri snemanju ekstremnih športov. Odpoved diska pomeni, da se izgubijo vsi posnetki, prav tako pa odpove tudi kamera, saj modeli, namenjeni za domačo uporabo, ne poznajo izmenljivih diskov. Slednje lahko pomeni težavo tudi v primeru, ko disk zapolnimo in v bližini nimamo računalnika. Za tiste, ki želijo na kamero zapisati svoje potovanja po svetu, je bolj priporočljiva kamera, ki sliko in zvok zapisuje na (stare, dobre) kasete.

Spominske kartice Spominske kartice so šele nedavno začele svoj pohod v videokamere. Še pred kratkim so bile zelo drage, vendar zdaj (s padanjem cen in povečevanjem zmogljivosti) obetajo, da bodo postale prvi medij, ki bo lahko enakovredno in popolnoma nadomestil kasete. Kartice imajo namreč to prednost, da združujejo najboljše iz obeh svetov – to je trpežnost in preprosto upravljanje miniDV kaset ter hiter prenos posnetkov na računalnik, ki je poglaviti vzrok za uspeh trdih diskov. Na spominske kartice se lahko posnetki zapisujejo v več različnih videoformatih (če kamera to omogoča), majhna velikost kartic pa še dodatno pripomore k manjšim in lažjim kameram. Strokovnjaki napove-

dujejo, da bodo spominske kartice postale vodilni medij, seveda pa bo ob tem treba poskrbeti za trajno arhiviranje. Takšne kartice so bolj podvržene okvaram kot kasete, njihova cena pa še nekaj časa ne bo takšna, da bi jih lahko uporabili za izdelavo arhiva videoposnetkov. Ta čas lahko na trgu najdemo le manjše število kamer, ki sliko in zvok zapisujejo na spominske kartice, vendar lahko kmalu pričakujemo, da bodo znani izdelovalci tovrstne kamere uvrstili v svojo ponudbo.

Za konec Kot je razvidno iz informacij o posameznem zapisu

slike in zvoka, ne moremo izbrati najboljših videokamer. Vsak nosilec in zapis je nekoliko drugačen in v široki paleti kamer je pogosto težko poiskati najustrežnejšo in najprimernejšo za naše potrebe. Le redko se zgodi, da bi ena kamera vsebovala vse lastnosti, ki jih želimo ali potrebujemo. Zato je najbolj priporočljivo izbrati tisto, ki (seveda glede na razpoložljiva finančna sredstva) v ponudbi kar najbolj zadovoljuje naše sedanje potrebe in potrebe v bližnji prihodnosti. Pravijo, da slabih kamer ni. So le bolj ali manj primerne za določen tip uporabnika. **D**

Obdarovanje v poplavih prizadete družine

Dobrodelnost

V nedeljo je direktor Elektra Slovenija Vitoslav Türk v prostorih Eles sprejel družino Pintar iz Železnikov: Zalko, Martina in šestletno Manco. Zalki je med vodno ujmo pred dobrim mesecem dni odneslo avtomobil, ki pa ga nujno potrebuje, saj se vozi na delo v Ljubljano. Ker je zaposlena v dijaškem domu in dela pogosto do nočnih ur, bi brez avta težko prišla domov. Vitoslav Türk je Zalki Pintar v znak dobrodošlice izročil šopek rož, Martin Pintar pa je Elesu izročil priložnostno darilo v spomin na Železnike. Na srečanju sta bila predsednik nadzornega sveta Eles Andrej Aplenc in član Janez Hrovat, nadzorni svet pa je bil tudi pobudnik tega solidarnostnega dejanja. V krajšem pogovoru je Martin Pintar podrobno opisal razmere v Železnikih in okolici, zatem pa so se preselili pred stavbo Eles, kjer je Vitoslav Türk Zalki Pintar slovesno izročil ključke sicer stare, a temeljito prenovljene škode octavie 1,8.

NAJBOLJŠI GLASBENI
MIKS
ZA VSO SLOVENIJO

*Dajte radio
na glas ob 7:07*

102.4, 103.7
RADIO CENTER

RADIO CENTER
 Najbolji glasbeni miks za vso Slovenijo

WWW.RADIOCENTER.SI

Z vetrom v jadrih

Kristijan Stranščak, foto: arhiv Demokracije

Čeprav je Barkolana za nekatere konec sezone, je to jadralski spektakel tiste vrste, ki se ga vsak jadralec preprosto mora udeležiti. Čeprav regato prirejajo Tržačani, smo jo Slovenci nekako vzeli za svojo.

Najmodernejša oprema na Alfi Romeu 2

Vsako drugo oktobrsko nedeljo je v Tržaškem zalivu jadralski dogodek, ki mu v svetu ni para, saj se vsako leto regate udeleži skoraj 2000 jadrnic, ogleda pa si jo več kot 200.000 ljudi.

Dolga tradicija Prva regata, leta 1969, je na start privabila 51 jadrnic, kar je bilo veliko glede na število plovil v Tržaškem zalivu v tistih časih. Zmaga na prvi regati, takrat imenovani Jesenski pokal, je šla v roke Pieru Nappu, ki takrat še ni vedel, da bo postal simbol v zgodovini Barkolane. Prvih deset let je tekmovanje večinoma potekalo v organizaciji tržaških jadrlnih klubov, Jadrlnega kluba Adriaco in Jadrlnega kluba Barcola. Prvič je italijanske jadrance premagala monaška ekipa jadralcev, ki so tako vstopili v zgodovino Barko-

lane. Mednarodna konkurenca pa je hkrati precej pripomogla k čedalje bolj uveljavljeni regati, saj so začeli prihajati sponzorji, ki so prepoznali možnost mednarodne uveljavitve. V kasnejših letih je zaradi čedalje večje prepoznavnosti v Evropi in svetu število jadrnic naraščalo in pri-

Skiper Mitja Kosmina

vabljajo čedalje kakovostnejše jadrnice. V osemdesetih letih je jadrnica Moro di Venezia, ki je bila že udeleženka najpomembnejše regate v svetu, Coppa America, s svojo udeležbo le potrdila ta sloves in leta 1987 ter 1989 na Barkolani tudi zmagala s skiperjem Tizianom Navom. Leta 1988 je zmagala jadrnica Uragan s Checcom Battistonom za krmlom (zmagal že leta 1982 s Kondorjem), ki je kot prva prišla na regato z ultralahkim trupom, kar je kasneje postalo standard za najhitrejšje jadrnice. Battiston je jadrnanje nadaljeval s Fanaticom, ki je še danes udeleženec regat, vendar je doživel precej tehničnih sprememb. Z njimi je zmagoval v letih 1990, 1993 in 1994. V teh letih pride tudi do zgodovinskega preloma, ko organizatorji močno posežejo v pravila in postavijo regatno polje v Slovenijo, kjer se

tudi začne »slovensko maščevanje« italijanskim jadrnicam.

Slovenska udeležba Slovenski jadralci in jadrnice so se v Barkolano vključili nepolno desetletje po njeni premieri, oktobra leta 1969. Za prvo odmevnejšo slovensko uvrstitev je leta 1980 na 12. Barkolani poskrbela posadka koprskega krmarja Ivana Štravs, ko je s slovensko jadrnico »No 13« zmagal v svojem dolžinskem razredu. Leta 1988 je bil Štravs s slovensko posadko in z jadrnico Mojca 2 (jadrnica tipa »val 35«) na dvajseti Barkolani med 699 jadrnicami v absolutni razvrstitvi celo peti in vnovični zmagovalac v svojem tekmovalnem razredu. Na naslednjih dveh Barkolanah (1989 in 1990 leta) je bila od slovenskih jadrnic najvišje uvrščena »Elanova packa« (jadrnica Elan 43 Racing), ki je s posadko portoroškega krmarja Dušana Puha dvakrat zapored pristala na 7. mestu v absolutni razvrstitvi in z zaporednima zmagama v tekmovalnem razredu 1 že resno napovedala, da pred Trstom Italijani in njihove jadrnice ne bodo »večno« zmagovali. Leta 1991 je Portorožan Dušan Puh italijanski regatnik Amadeus v cilj pred Barkovljami prikrmaril kot absolutno drugi, a potem na kopnem izvedel, da je bil njegov Fanatic diskvalificiran. Do tedaj najboljša uvrstitev je šla v veter zaradi prehitrega starta. Leta 1994, na 26. Barkolani, ni bilo nobene dileme in diskvalifikacije! Dušan Puh je bil kot krmar italijanskega Fanatica in prvi mož mešane slovensko-italijanske posadke v zelo spremenljivem vetru nepremagljiv in z velikim naskokom prvi v Barkovljah. Poleg prve slovenske krmarske zmage se je na 26. Barkolani Italijanom in Trstu »zgodila« tudi slovenska Gaia

Cube. Le dobrih 40 čevljev dolgi koprski regatnik Mitje Kosmine, ki se ga je v slovenskih jadralskih zalivih prijelo ime »Razposajena kocka«, je v hitrem finišu in dramatičnem razpletu 26. Barkolane z zmernim vetrom v špinakerju in glavnem jadru cilj prejadral kot drugi, potem ko je na zadnjih dveh miljah regatnega trikotnika opravil s tremi bistveno daljšimi italijanskimi tekmicami. Po Puhovi zmagi s Fanaticom in Kosminovem drugem mestu z »Razposajeno kocko« so na Barkolani sledila tri leta popolne slovenske jadralske nadvlade, ki je Slovencem nikoli naklonjeni Trst in tamkajšnje zadržane jadralske kroge spravljal ob pamet. Med letoma 1995 in 1997 je bila zaradi treh zaporednih zmag 55-čevljske koprške Gaie Legend Barkolana popolna slovenska domena. V teh letih je bil krmarju Kosmini taktik Dušan Puh. Po tretji zaporedni absolutni zmagi, kar se je v zgodovini Barkolane zgodilo prvič in zadnjič doslej, je

Maxi Jena v akciji

slovenska posadka veliki pokal predsednika italijanske republike za absolutnega zmagovalca za vekomaj odpeljala v Koper in so si morali organizatorji za Barkolano 1998 naročiti in izdelati novega. V kasnejših letih se je dogajalo marsikaj, od groženj (v italijanščini)

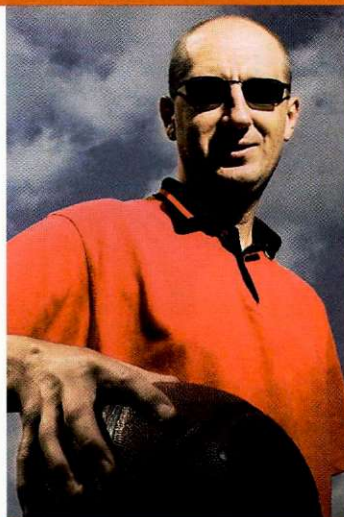
Kosmini (če se pojavi v Trstu na startu, bo letel v zrak skupaj s svojo barko) do zmag za zeleno mizo po skoraj šestmesečnem sporu zaradi napačnih manevrov med dvema italijanskima jadrnicama. Od tedaj slovenske jadrnice niso več okusile zmagoslavja, saj so se Italijani posebej pripravljali, da bi pokal spet dobili v svoje roke in na regato pripeljali bistveno daljše in tehnično izpopolnjene jadrnice, tako da presenečenja niso več dovolili. Letošnjo zadnjo, 39. Barkolano sta zaznamovala močna burja in za uro prestavljeni start. Manjšim jadrnicam zaradi močne burje in slabe varnosti niso dovolili nastopiti, tako da se je na start prijavilo le 1.831 plovil. Letošnji favoritinji sta bili kot nekaj zadnjih let novozeleandska Alfa Romeo 2 lastnika in krmarja Nevilla Crichtona, ki ima za seboj že številne lovorike iz najbolj znanih in prestižnih regat po vsem svetu, in slovenska Maxi Jena skiperja Mitje Kosmine. Žal pa je bilo po začetnih težavah slovenske posadke z vitlom in s prednjim jadrom kmalu po startu jasno, da bo drugič zapored zmagala Alfa Romeo 2, in to z rekordnim časom 55 minut in 30 sekund. Kosmini je z odličnim jadranjem le uspelo prijadrati že tradicionalno drugo mesto. Na žalost našega jadrca je novozeleandska jadrnica preprosto predobera oziroma prehitra za vso konkurenco Barkolane. Za sedaj ni govora o kakšni novi slovenski jadrnici, zato nam ostaja le upanje, da se bo športna sreča obrnila slovenskim jadralcem v prid in da bomo kmalu pretrgali zdajšnjo italijansko prevlado. [1]

Finec **KIMI RÄIKKÖNEN** (Ferrari) je svetovni prvak formule 1. Na zadnji dirki v Braziliji je zmagal, njegova tekmeča Britanec Lewis Hamilton in Španec Fernando Alonso (oba McLaren-Mercedes) pa sta končala na 7. oziroma 3. mestu.

Argentinec **DAVID NALBANDIAN** je po »životarjenju« na teniških igriščih dosegel eno svojih najsлаjših zmag v karieri, saj je v finalu turnirja serije masters v Madridu premagal absolutnega kralja teniških igrišč – Rogerja Federerja.

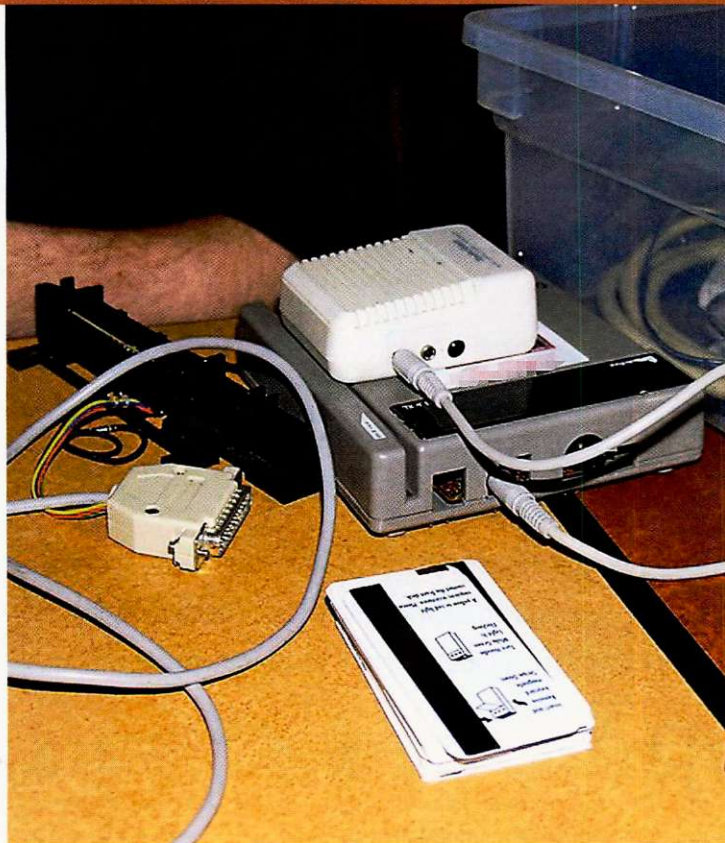
Čista fikcija

Esad Babačić

Slovenskemu nogometu so, kot kaže, ostali le še spomini, saj česa drugega ob začasni obuditvi večnega derbija med »zelenimi« in »vijoličastimi« res ne morem ugotoviti.

Res škoda, da pokalna tekma med fiktivno Olimpijo in slabim Mariborom ni bila na bežigrasjski podrtiji, ker bi šele takrat doumeli, kako globoko je padel slovenski nogomet. Rak, ki je opustošil najpopularnejši šport na Slovenskem, se je začel širiti ravno iz prestolnice, in dokler ne bodo zadeve v Ljubljani stekle po normalnih poteh, ne bomo mogli trditi, da je najpomembnejša postranska stvar na svetu najpomembnejša tudi v Sloveniji. Morda je nekomu ta čas všeč, da trdi obratno in vidi nogomet na prvem mestu med vsemi športi, toda resnica je povsem drugače. Tudi novokomponirani klubi, ki poskušajo zapolniti emocionalno vrzel po padcu Olimpije, ki je definitivno mrtva, počnejo to bolj ali manj neuspešno. Tistim, ki bi radi reševali slovenski nogomet, preprosto manjka karizme pa tudi iskrene ljubezni do nogometa. Zato ni čudno, da se najzvestejši navijači Olimpije oklepajo iluzije in iz nje delajo mit, kar Olimpija tudi v resnici je. Toda ta mit je bolj v funkciji zamegljevanja dejstev kot pa razgrinjanja tradicije in odpiranja novih perspektiv. Nogomet bi gotovo moral biti šport številka ena tudi pri nas, ker je to najbolj normalna stvar na svetu. Dobesedno. Toda zdajšnje stanje v prestolnici in drugod je takšno, da to preprosto ni mogoče. In to prav zaradi grehov iz preteklosti, ki se jih ne da kar tako pomesti pod preprogo. Licemerno je povelečevati slovenski nogomet v času, ko je ta popolnoma na tleh, po drugi strani pa škodoželjno čakati, da se mu pridružita še hokej in košarka. Slednje se nanaša predvsem na prestolnico, ki ne more rešiti vprašanja košarke. Čeprav so se različni subjekti v mestu na vse pretege šopirili, kako bodo pomagali pri sanaciji kluba in njegovem vstajenju od mrtvih, se je zgodba končala z neodločenim izidom, kar pomeni, da je dokončna rešitev samo preložena. Klub še vedno ni poravnal dolgov, zaradi katerih ne more priplezati na zeleno vejo. Eno je tisto, kar se prikaže javnosti, nekaj povsem drugega pa je resnica. Toda dejstva so ponavadi tista, ki prikažejo pravo sliko. Ta pa je takšna, da bo Košarkarski klub Olimpija še naprej reševal Marko Milič s pomočjo še nekaterih. Koliko časa bo vzdržal najnovejši rehabilitacijski projekt, seveda ni jasno. Gotovo pa je, da v evroligi brez normalnega centra ne moreš igrati. Morda ti lahko tu in tam uspe kakšno presenečenje, to pa je tudi vse.

Romuni so na POS terminale nameščali čitalnike magnetnih zapisov.

Na udaru so bili terminali v velikem nakupovalnem centru.

Romune v zapor

Bogdan Sajovic, foto: arhiv Demokracije

Na mariborskem sodišču so obsodili štiri romunske državljane, ki so na POS terminale nameščali čitalnike magnetnih zapisov. Nepridipravi si bodo svoja dejanja pošteno zapomnili.

V Sloveniji smo se že kar navadili, da v našo državo prihajajo goljufi predvsem iz držav nekdanjega vzhodnega bloka. V javnem mnenju pri teh goljufih prevladujejo prebivalci Romunije, vseeno kakšne narodnosti pač že so, čisti Romuni, Romi ali kaj tretjega. A do sedaj smo bili prepričani, da so to goljufi bolj primitivne vrste. Tisti, ki kot zlato ponujajo medeninast nakit, te na hitro oberejo za nekaj drobiža, sunejo kakšno denarnico in podobno. A kmalu bomo morali spremeniti svoje mnenje. Goljufi vseh vrst, tudi romunski, so vse bolj sofisticirani in gredo v korak s časom. To dokazuje četverica, ki so jo pred dnevi obsodili na mariborskem sodišču zaradi vdora v informacijski sistem Merkurja.

Zgodba se je začela 23. maja letos, ko se je v Merkurju pokvaril

POS terminal. Poklicali so serviserja, a ta najprej ni odkril nič posebnega. Napaka se je ponovila naslednji dan in tedaj so našli napravo, ki ne sodi v POS terminal.

Teden dni kasneje so našli še en terminal, ki ni bil brezhiben. Na njem je nekdo prerezal varnostno nalepko. Zaradi tega so postali pozornejši na okolico. Varnostnikom je še posebno padel v oči temnejši renault espace z romunskimi registrskimi tablicami. V avtomobilu in okoli njega se je

smukalo več ljudi, vendar si varnostnik ni dobro zapomnil njihovih obrazov oziroma jih ni videl. Zapomnil pa si je, da ima eden od njih na desni nogi tetovažo.

Presenetila višina kazni Na mejnem prehodu Dolga vas so ustavili avtomobil, v katerem je sedela četverica romunskih državljanov. Izkazalo se je, da gre za 26-letnega Mariusa Constantina Toma, leto starejšega Catalina Mihaia Januja, 24-letnega Claudia Bordeciuca in 30-letnega Ionuta Lautaruja. Pri preiskavi so na Bordeciucovi desni nogi odkrili tetovažo, ki naj bi jo bil opazil varnostnik pred Merkurjevim centrom.

Vse štiri romunske državljane so takoj priprli, tožilstvo pa je nato podalo obtožnico. Vsem je očitalo neupravičen vstop v informacijski sistem, poleg tega pa so jih obtožili izdelovanja in

pridobivanja pripomočkov za kopiranje magnetnih zapisov in kloniranje kartic.

Vsi štirje tujci so seveda v en glas zatrjevali, da z očitanimi kaznivimi dejanji nimajo nobene zveze. V priporu naj bi se bili sicer vdali v usodo in sodeč po njihovih pismih domačim so pričakovali pogojne kazni oziroma minimalni zapor. Tožilstvo pa je zahtevalo zaporno kazen od dveh let do dveh let in devet mesecev.

Sodišče, ki je vse štiri Romune spoznalo za krive, je bilo malo blažje. Najdlje bo moral po še nepravnomočni kazni sedeti Janu, in sicer dve leti in pol. Toma in Bordeciuc sta dobila vsak po leto in enajst mesecev zavora, Lautaru pa en mesec manj. Romunom so naložili tudi plačilo vseh stroškov postopka vključno z odvetniškimi, po zaporu pa jih seveda čaka izgon iz Slovenije. **D**

SREČNO IN BOGATO NOVO LETO 2017!

Ustvarite si še en razlog več za veselje
z naložbenim življenjskim
zavarovanjem s kapitalsko
garancijo.

BREZ PANIKE! (Bi rekel dobri vojak Švejk)
Garantiramo glavnico.
Jamčimo za že dosežen donos.
Prednost več

S Prizmo FlexPension:

- je del vaših vložkov vezan na investicijske sklade skupine Deutsche Bank Gruppe
- hkrati pa ste zavarovani za primer smrti in kar 11 hujših bolezni

ZM PRIZMA
FlexPension

www.ZMprizma.si
080 19 20

naložbeno življenjsko
zavarovanje
s kapitalsko garancijo

Žalovanje za Tošem Proeskim

Makedonski poppevec, glasbenik in humanist Toše Proeski, priljubljen tudi v Sloveniji, je minuli teden tragično preminul v prometni nesreči. Komaj 26-letni pevec je umrl v avtomobilski nesreči na Hrvaškem, od koder so ga še isti večer z vojaškim helikopterjem prepeljali v domovino. K večnemu počitku so ga položili v Kruševu, njegovem rojstnem kraju, kamor ga je pospremila množica prijateljev in oboževalcev. V cerkvi presvete Bogorodice, ki je v bližini pevčeve rojstne hiše, je potekala maša zadušnica, vodil pa jo je metropolit Petar. »Toše si je zaslužil večni spomenik v srcih prebivalcev Kruševa, Makedonije in vsega sveta,« je dejal metropolit.

Mladi šolani tenorist je nastopil na mnogih dobrodelnih koncertih in bil najmlajši ambasador dobre volje pri Unicefu.

Redko katera osebnost iz sveta zabave je tako priljubljena, kot je bil Proeski. Radijske in televizijske postaje v Makedoniji so na dan nesreče prekinile oddaje, ko je prišla tragična novica. Program so nato posvetili le njemu, njegovim dosežkom in odzivom na tragično novico. Na glavnem trgu v Skopju je množica v spomin na pevca ves dan prižigala sveče pred njegovimi fotografijami. Med mladino in tudi starejšimi je zavladala kolektivna žalost. Podobno je bilo po drugih mestih Makedonije. O smrti mladega pevca, ki je omahnil sredi velikih načrtov in rastoče mednarodne kariere, so poročale največje tiskovne agencije in ga označile za enega največjih zvezdnikov tega območja. Z minuto molka so se mu poklonili poslanci sobranja, makedonskega parlamenta, in tudi vlade. Mnogi so ga imeli za največjega ambasadorja Makedonije v svetu.

Umrl je v prometni nesreči.

Menja jih kot ...

Paris Hilton svoje fante menja kot spodnje hlačke. Nedavno je v slovo pomahala švedskemu raznašalcu pic Alexu Vaggu. Bo-

Razvajena do konca

gata dedinja je Alexa le medijsko izkoristila, medtem ko se je ta menda močno zaljubil v plavaloso povzpeticno. Šestindvajestletna dedinja hotelske verige Hilton je namreč po vsega tednu dni odpikala mladca, ki po ameriški ustavi ni niti polnoleten. Čeprav je še pred dnevi zatrjevala, da dolgo ni imela spremljevalca s tako dodelanim zunanjim videzom, pa je bila

očitno vse skupaj le velika potegavščina. Mediji so jo zgrabili kot številne druge neresnice, ki jih je nekdaj zapornica prodajala za med. Blondinka pa naj bi bila že našla nadomestilo. Govori se, da se je začela videvati z nekdajnim možem Pamele Anderson, razvpitim Kidom Rockom.

Z glavo na zabavo

Aktivnosti Fundacije Z glavo na zabavo so poleg načrtovanih skoraj 30 jesenskih splošno koristnih prireditev, katerih ciljna skupina vse bolj postajajo osnovnošolci zadnje triade in celotne družine, tako kot vsa leta doslej še posebej opazne na medijskem področju. V ponedeljek, 15. oktobra, zvečer je bila tako na drugem programu nacionalne televizije na ogled prva oddaja iz tretje serije polurnih TV-oddaj Z glavo na zabavo v dobrem letu dni. Skupno bo v jesenskem delu letošnjega projekta ZGNZ teh oddaj spet deset, zadnja pa se bo odvrtela 17. decembra. Premierno bodo na RTV Slovenija 2 predvajane vsak ponedeljek ob istem času, dve ponovitvi pa sta predvideni ob torkih popoldne oz. ob sobotah opoldne. Tokrat gre za pravo igrano nadaljevanko, katere izvedbeno produkcijo sta na podlagi strokovnih izhodišč programskega sveta fundacije spet prevzela Produkcijka

skupina Mangart in avtorski tim Majestic5. V lahkotno odigrani in večinoma zelo gledljivi nadaljevanki so se avtorji posvetili primerjavi dveh povsem različnih načinov preživljanja prostega časa. Glavni akterji so mladi fantje in dekleta, ki jih skorajda »dokumentarno« spremljamo med njihovim preživljanjem poletnih počitnic. Sprva načrtujejo, da bodo to najbolj zeleno obdobje leta preživeli skupaj, a se zelo hitro izkaže, da so želje in pojmovanja, kako to uresničiti zelo različni. Hitro se ločijo in odidejo vsak po svoje. Tako se trije z avtomodom podajo na Bovško, kjer odkrivajo športno adrenalinske in nasploh zdrave oblike preživljanja prostega časa, kar v velikem delu povežejo tudi s spoznavanjem bogate zgodovine, ki jih skriva ta slovenski pokrajinski biser. Štirje ostanejo v Ljubljani, kjer stalni »žur program« pooseblja v zadnjem času prevladujoč nezdrav življenjski slog mladih, ki

Pa se zabavajmo ...

prinaša številne skušnjave. Le-te v imenu vse bolj povampirjenega interesa industrije zabave vedno bolj prežijo na mlade ljudi v njihovem najbolj občutljivem obdobju odrasčanja in razvoja, kar lahko v prihodnosti prinese katastrofalne posledice, zato bi se jih veljalo že zdaj precej bolj zavedati ... Zgodba ima sicer srečen konec, prav lahko pa bi bilo tudi drugače ...

Naravno pomagalo

Ko se soočimo z zaprtjem in se ozremo po prodajnih policah, lahko opazimo, da je ponudba izdelkov, ki jih priporočajo, res pestra. Kljub temu ima naravna mineralna voda Donat Mg svoje zveste kupce.

Vrsta bolezni	kdaj/kako	kako/koliko	trajanje
Bolezni žolčnika, žolčnih poti, stanja po operaciji žolčnika, kronična obolenja trebušne slinavke	na tešče pred kosilom pred večerjo	mlačno 3-5 dcl hladno 2 dcl mlačno 2 dcl	6 tednov, prekinitev 4 tedne
Bolezni jeter, napenjanje v trebuhu	na tešče pred kosilom	mlačno 2-3 dcl mlačno 1-2 dcl	2 meseca, prekinitev 1 mesec
Sladkorna bolezen, povišana sečna kislina, povišan holesterol	na tešče pred kosilom pred večerjo	mlačno 2-4 dcl mlačno 1 dcl mlačno 1 dcl	5 dni, prekinitev 2 dni
Zaprtje (obstipacija)	na tešče	toplo 3-8 dcl	stalno ali 5 dni, prekinitev 2 dni
Obolenja želodca in dvanajsternika, povečana želodčna kislina (zgaga)	na tešče pred kosilom pred spanjem	mlačno 2-3 dcl mlačno 1 dcl mlačno 1 dcl	spomladi 3 mesece jeseni 3 mesece
Debelost	na tešče pri občutku lakote	toplo 3-5 dcl	3 mesece, prekinitev 1 mesec
Bolezni srca in ožilja	na tešče pred spanjem	mlačno 2 dcl mlačno 1 dcl	1 mesec, prekinitev 1 mesec
Zdravi ljudje, za boljše počutje	pred jedjo	hladno 1-2 dcl	stalno ali s krajšimi prekinitvami

Zakaj je Donat Mg že desetletja, pod drugimi imeni pa že stoletja, tako priljubljen? nespornih blagodejnih učinkov na vrsto težav, ki pestijo sodobnega človeka. Mednje spadajo tudi zaprtje in težave z nerednim odvajanjem, ki so pogostejše v tretjem starostnem obdobju in med nosečnostjo. Prav je, da smo na te težave dovolj pozorni in jih sproti odpravljamo.

Kako lahko odpravimo zaprtje?

Za začetek je potrebno spremeniti prehrano. Uživajmo več zelenjave, neoluščenih žit, živil z balastnimi snovmi oziroma vlakninami, sadja in stročnic. Če bomo takšen jedilnik dopolnili še z več gibanja smo naredili še dodaten korak k odpravi težav z zaprtjem. Naravna pomoč za uravnavanje prebave brez stranskih učinkov pa je tudi visokomineralizirana naravna mineralna voda Donat Mg.

Kako deluje Donat Mg?

Deluje tako, da spodbudi gibanje črevesne stene in draži črevesne hormone, ki peristaltiko še okrepijo, medtem, ko magnezij v Donatu Mg umirja krče.

Donat Mg je najbolje piti na tešče, segretega na telesno temperaturo. Pitno kuro Donata Mg s priporočili o količinah in načinu pitja pri različnih težavah lahko najdete na naši spletni strani, kjer lahko strokovnjakom tudi zastavite svoja vprašanja. Za zdravje!

Kljub temu, da novi izdelki vabijo in zagotavljajo učinke, se vse več ljudi obrača po pomoč k naravi, k zanesljivi "formuli" iz zemeljskih globin, ki nosi ime Donat Mg.

Ali ste vedeli, da ... sega dokumentirana zgodovina rogaške vode v leto 1572, ko je bila opravljena njena prva analiza in da okoli leta 1670 nihče več ni mogel dvomiti v očitne uspehe, ki jih je habsburški dvorni zdravnik in profesor na dunajski zdravniški fakulteti dr. Paul Sorbait dosegal z zdravljenjem z rogaško vodo.

Malo preveč napak

Magični gledalec

Televizijski novinarji so med poročanjem o predsedniških volitvah napravili malce preveč napak. Znova pa se je pokazalo, da so ankete lahko varljive.

Minil je prvi krog letošnjih predsedniških volitev in seveda so se kolegi elektronskih medijev spravili na lov za predsedniškimi kandidati ter prvimi odzivi na volilne izide. Vse skupaj je bolj ali manj potekalo tako kot navadno. Zvrstili so se kandidati in predsedniki podpornih strank. Na nacionalki so presenetljivo malo časa namenili odgovorom Zmaga Jelinčiča, čeprav je dosegel skoraj dvajset odstotkov glasov, veliko več pa Eleni Pečarič, ki jih ni dosegla niti odstotek. Ob tem bi Jelinčič nedvomno povedal kaj bolj zanimivega za gledalce, ki jih politika zanima, kot Pečaričeva, ki je delala reklamo za svoje društvo.

Tako novinarji nacionalke kot tudi novinarji komercialke so prikazali precejšnje presenečenje predvsem nad dvema dejstvoma. Prvič nad neverjetno nizko volilno udeležbo, najnižjo na katerih koli volitvah do sedaj v samostojni Sloveniji. Komaj nekaj več kot petdeset odstotkov volilnih upravičencev je na voliščih oddalo svoje volilne glasove, čeprav so nekatere ankete napovedovale rekordno udeležbo, celo do petinsedemdeset odstotkov. Drugo presenečenje pa je bilo, da je favorizirani kandidat Lojze Peterle po še neuradnih podatkih izgubil kakšnih deset odstotkov glasov, za katere so predvolilne ankete predvidevale, da jih bo osvojil brez težav.

V studiu in pred kamere so pripeljali lepo število strokovnjakov z raznih področij. Sociologe, politične komentatorje, celo strokovnjake za komuniciranje.

Žal pa smo v studiih oziroma pred kamerami pogrešali različne anketne strokovnjake. Te bi bilo treba vprašati, po kakšnih vzorcih so delali ankete, da so lahko tako udarili mimo. Poleg tega bi jim morali postaviti, kratka in jasna vprašanja, na katera bi morali vsi ti stro-

kovnjaki jasno odgovoriti. Tedaj bi se videlo, ali poznajo svoj posel ali le prodajajo meglo. Večini javnosti se sicer tako ali tako dozdeva, da bolj drži slednje, a vendar bi nam kolegi z nacionalke lahko ponudili možnost, da se enkrat za spremembo o tem neposredno prepričamo.

Žal so televiziji zamudili tudi lepo priložnost, ko so anketirali volivce po voliščih in na ulicah. Vprašali bi jih lahko, ali bodo prišli na volišča tudi v drugem krogu, ki bo na Martinovo nedeljo. Lepo bi bilo izvedeti, ali se Slovencem zdi pomembnejše martinovanje ali volitve prvega moža v državi. Mimogrede pa bi lahko vprašali koga iz Državne volilne komisije, kako bodo na voliščih preverjali morebitno okajenost. Prav na martinovo namreč veliko Slovencev še bolj strumno pogleda v kozarec kot običajne dni, na voliščih pa seveda vinjenih ne bi smelo biti. Še eno vprašanje za napovedi: Volivci katerega kandidata so bolj nagnjeni k alkoholiziranosti in kako bo to vplivalo na rezultate, ko zaradi okajenosti ne bodo prišli ali ne bodo smeli voliti? Skratka, televiziji bi lahko postavili kar lepo število zanimivih vprašanj, žal pa imajo skoraj vsi to napako, da še tedaj, ko kaj vprašajo, večinoma sami preveč besedičijo in leporečijo, namesto da bi pustili vprašanega, da odgovarja. ■

Radijski program
za slovensko
manjšino
v Sloveniji

HOROSKOP

Oven
21.3.-20.4.

Premislite, preden se spustite v prijateljsko rokoborbo – ker se utesne spremeni v prvi boj. Imeli boste polne roke dela z določeno osebo, ki si je zamislila, da morate imeti v njenem življenju določeno vlogo. Vsekakor ji boste dopovedali.

Bik
21.4.-21.5.

Če ste še samski in oseba, v katero ste zagledani, stoji pred vami in je videti preprosto odlično, bodo dnevi v tem tednu zares lepi. Prihranili si boste nekaj težav, če boste skrbno pazili na svojo pošto. Nedelja bo prijetna in lena.

Dvojčka
22.5.-21.6.

Zataknil se boste v intelektualnem pogovoru s prijatelji, vendar vam niti najmanj ne bo všeč. Dolgočasno se vam bo zdelo že to, da bi nekaj ur zapovrstjo prebili pri njih in se prerekali za prazen nič.

Rak
22.6.-21.7.

Živite za to, da bi dosegli pomemben cilj – toda vprašajte se, ali je sploh vredno. Vaše moči so omejene in zato morate z njimi varčevati. Skupaj z zanesljivo osebo pretresite vse možnosti, ki jih lahko izkoristite, in se odločite sami.

Lev
22.7.-21.8.

Mogoče se bo le pokazala pot do vaše svetle prihodnosti, čeprav ste morda že izgubili upanje. Na srečo od vas ne bodo zahtevali nobenih dokazov, saj verjamejo vašim iskrenim odgovorom. Še naprej vam bo šlo dobro.

Devica
22.8.-21.9.

Čustva morate obvladati in ne dopustite, da čustva obvladajo vas. Življenje je prelepo, če ga le pogledate s prave strani in naredite vse potrebno za svojo srečo. Le tako so lahko poleg vas srečni tudi drugi ljudje. Privoščite prijatelju darilo.

Tehtnica
22.9.-22.10.

Mogoče vas napovedano ne bo pomirilo, boste pa vsaj pripravljeni. Konec tedna bo zelo prikladen za začetek česa novega, lahko pa se boste tudi zaljubili. Nekdo se bo pošteno potrudil za vas in za vašo naklonjenost, dajte mu priložnost.

Škorpion
23.10.-21.11.

Ekonomsko se zelo dobro držite, vendar bi bilo koristno, da bi se nekoliko ustavili pri nakupih, ki niso nikomur potrebni. Majhno neprijetno odkritje vam bo dvignilo adrenalin v krvi in veliko uspešnejši boste, kot bi si lahko mislili.

Strelec
22.11.-20.12.

Držite glavo pokonci in nikakor ne dopustite, da bi vas kar koli potrl. Vse bo še tako dobro, kakor si le morete predstavljati. Veselje vas bo napolnilo, še preden boste dobili nadvse ugodne rezultate. Vsekakor boste v zelo dobrem stanju.

Kozorog
21.12.-19.1.

V četrtek boste potrebovali veliko duševne moči, da boste prenesli vse razjarjene poglede. Kaj hočemo, včasih se je v življenju treba tudi bojevati. Nikakor vam ni treba prenašati vsega, kar mislijo, da morate. Prihranite nekaj denarja za počitnice.

Vodnar
20.1.-18.2.

Toliko pomembnih prostovoljnih projektov vas čaka, da si komajda predstavljate, kako boste vse zmogli izpeljati. Veselje vas je pogledati, kako ste si razporedili vse dolžnosti in vse prostostne aktivnosti – vse deluje tako, kot ste si zamislili.

Ribi
19.2.-20.3.

Ponedeljek bo izjemno naporen in delaven; tako se vam bo vsaj zdelo v sproščujočem koncu tedna, ki si ga boste privoščili. Petek bo namreč tako fantastičen, kot si le lahko predstavljate v najbolj divjih sanjah.

od prvih večstrankarskih volitev do mednarodnega priznanja
(april 1990–maj 1992)

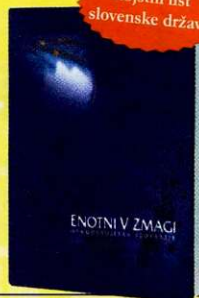
Rojstni list
slovenske države

- predstavitev zgodovinskih dejstev
- kronološko urejena fotokronika
- objava faksimilov najpomembnejših državotvornih dokumentov
- izbor iz takratnega časopisnega in revijalnega tiska (članki, karikature)

Cena: 12.800 SIT (53,41 €)

Za člane kluba Samorog: 9.984 SIT (41,66 €)

Možnost nakupa na tri obroke

Informacije in naročila: knjižni klub Samorog, telefon: 01/ 433 43 06,
naslov: Dalmatinova 1, 1000 Ljubljana, e-pošta: knjizni.klub@samorog.com

Več o knjigi na spletnem naslovu: www.samorog.com

SESTAVIL: MIRAN ERCEG	GESLO	HRVAŠKI PEVEC DRAGOJEVIĆ	LIJAK, LIJ	TRSKA	NAPOTILO, SMERNICA ZA DELO	NEKDANJI ITALJANSKI NOGOMETAS (PIETRO)
POSODA ZA MOLŽO						
VULKANSKA RUDNINA						
MEHIŠKI SLIKAR (DIEGO)						
NANDE VIDMAR			STVAR, PREDMET MOŠKO IME			
ODMEV				KAREL TOMAN		
STREŽNIK PRI KATOL. OBREDIH				AM. IGRALKA (PATRICIA)		
		NEMŠKI FIZIK (PHILIPP)				
		IZR. PEVKA (DALIAH)				
		VMESNA STENA				
						DEMOKRACIJA
			GLIVIČNA BOLEZEN VINSKE TRTE	DURI	ALKALIJSKA KOVINA	NAŠA PEVKA HORVATOVA
		AZIJSKA DRŽAVA, PERZIJA				
		ŠPANSKI SLIKAR (SALVADOR)				
		LANTAN				
	OTOK ČAROVICE KIRKE					

GASILO, OBESEK, RONAN,
ITAKA, ŠATO, AK, OVAL,
SMETI, VITRINA, TARAS,
ARVE, ČEH, ATONA, GERMI,
RETA, GROHAR, MO,
AMO, RAL, HAD, GAMETA,
ALANIN, OSTALINA,
ADAMIČ, RINITIS, ROMERO,
AK. NOTA. ANANA

1. nagrada:	PRIMOŽ LETONJA Hrastje 52/b, 2341 Limbuš
2. nagrada:	MARJAN HRENKO Mestni vrh 63, 2250 Ptuj
3. nagrada:	LUĐVIK KOTNIK Dobrije 10, 2390 Ravne na Koroškem

Dobitnikom čestitamo in jih hkrati prosimo, da nam pošljejo svojo davčno številko.

1. nagrada:	knjiga Enotni v zmagi
2. nagrada:	knjiga Enotni v zmagi
3. nagrada:	knjiga Enotni v zmagi

Nagradno križanko izrežite
in najpozneje do **2. 11. 2007**
pošljite na naš naslov:

Demokracija, p.p. 4315,
1001 Ljubljana,
s pripisom "Nagradna križanka"

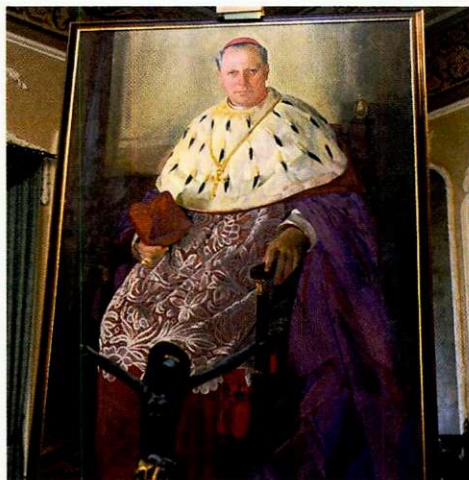
VČERAJ, DANES, JUTRI ...

- **22.10.1811** se je rodil madžarski pianist in skladatelj Franz Liszt.
- **22.10.1944** je bil v Črnomlju ustanovni občni zbor Slovenskega časnikarskega društva.
- **23.10.1852** je po večerji gostiteljica francoskega slikarja Jean-Louisa Foraina vprašala za sodbo o svoji zbirki slik. Previdno jo je vprašal: »Kot umetnik ali kot gost?«
- **23.10.1908** so v Ljubljani ustanovili Slovensko filharmonijo.
- **23.10.1931** je Sveti sedež sprejel odstop goriškega nadškofa Frančiška Borgije Sedeja. Nadškof se je tako odločil po večletnem pritisku fašističnega režima.
- **24.10.1917** je prišlo med Avstriji in Italijani do dvanajste odločilne bitke na soški fronti. 27. oktobra je moral italijanski poveljnik priznati poraz.
- **24.10.1929** se je začel polom na Wall Streetu. Finančni svet je doživel verjetno najhujši pretres v vsej zgodovini.
- **25.10.1241** je bil izvoljen Cestelin IV. kot prvi papež, ki so ga kardinali izvolili v konklavu.
- **25.10.1825** se je rodil avstrijski skladatelj Johann Strauss ml., kralj valčka. Bil je najstarejši od treh sinov slavnega očeta, ki so vsi dosegli glasbeno slavo.
- **25.10.1881** se je rodil francosko-španski slikar Pablo Ruiz y Picasso.
- **25.10.1982** je bil v Novem mestu kongres Zveze socialistične mladine Slovenije, na katerem so se mladi začeli otesati pokroviteljstva komunistov.
- **25.10.1991** se je JA umaknila iz Slovenije. Praktično se je končal umik nekaj minut po polnoči 26. 10. 1991, ko je odplul iz Kopra zadnji trajekt z vojniki Jugoslovanske armade.
- **26.10.1954** je po podpisu Spomenice o soglasju jugoslovansko vojaško upravo v coni B STO nadomestila civilna uprava.
- **26.10.1955** je avstrijski parlament izglasoval zakon o nevtralnosti Avstrije.
- **27.10.1990** je imela ZKS v Novi Gorici kongres, ki je bil hkrati prvi kongres Stranke demokratične prenovе, kakor se je tedaj poimenovala ZKS-SDP. Stranka je bila po volitvah v nekakšni izolaciji, saj sta se je izogibali preostali dve opozicijski stranki, Socialistična stranka in Liberalno demokratska stranka.
- **28.10.1830** se je na Brodeh v Poljanski dolini rodil slovenski fizik Simon Šubic, avtor prve fizikalne razprave v slovenščini.
- **28.10.1919** so v ZDA kljub vetu predsednika Woodrowa Willsona sprejeli prohibicijski zakon, ki je prepovedoval izdelavo, prevoz in prodajo alkoholnih pijač.
- **28.10.1928** je uradno začel oddajati Radio Ljubljana.

POGLED NAZAJ (OD 22. 10. DO 29. 10.)

»Greh« škofa Rožmana

24. oktobra 1941 je ljubljanski škof Gregorij Rožman v pastirskem pismu obsodil »podvige raznih osvobodilnih gibanj nerazsodnih ljudi«, saj so ti po njegovo ljudem samo škodovali. Zaradi vodilne vloge komunistov je omenil tudi ta problem in poudaril, da ne gre verjeti narodnim geslom internacionalnih komunistov in da katoličani z njimi ne smejo sodelovati. Po njegovo tudi komunistični so-

cialni nauki ne bodo pripomogli k pravični ureditvi družbe. Še ostreje je v pridigi konec novembra 1941 obsodil umore in ropanje. Ker so se podobni primeri nadaljevali tudi v Ljubljani, kljub nekaterim omahovanjem pozneje ni bil več dovzeten za pozive in vabila odposlancev OF, čeprav se je odzival na potrebe duhovščine na partizanskem ozemlju. Zelo so nanj vplivali pogosti umori duhovnikov v letu 1942/1943.

Precej duhovnikov je sprva z naklonjenostjo spremljalo nastanek OF in pojav prvih partizanov. Ko pa so začeli Italijani zaradi partizanskih akcij ostro nastopati proti prebivalstvu, je marsikdo spremenil svoje mnenje, zlasti ker je bil na terenu vse opaznejši komunistični značaj partizanstva. Duhovščina se je na nastanek OF in partizanstva odzvala različno, vendar je bilo že v začetku nekaj duhovnikov dejavnih v okviru Slovenske legije.

Rakete na Kubi

Predsednik ZDA John Kennedy je **22. oktobra 1961** javno objavil, da ima SZ raketna oporišča na Kubi. Kazalo je, da je svet še nikoli kot do tedaj (in tudi pozneje) ni bil bliže jedrski vojni. Po polomu v Prašičjem zalivu prejšnje leto, ko je prišlo do neuspešnega poskusa

izkrcanja komunističnih oporečnikov na Kubi, so ZDA dobile zanesljive dokaze, da SZ gradi ofenzivna raketna oporišča na Kubi. Kennedy je zato ukazal pomorsko blokado sovjetskih ladij, ki so na Kubo vozile vojaško opremo, in zagrozil s povračilnimi ukrepi, če bi bila blokada prebita. Sovjetski predsednik Nikita Hruščov je šest dni potem, ko je ameriška mornarica ustavila pot sovjetskim ladjam, ukazal svojemu konvoju, naj se obrne, in je privolil, da bo odstranil raketna oporišča na Kubi.

Ocene stanja

Delegacija Demosa v sestavi Jože Pučnik, France Bučar, Tine Hribar in Dimitrij Rupel je **24. oktobra 1990** obiskala Beograd in se na enournem sestanku pogovarjala s predstavnikami Demokratske stranke, ki jo je vodil predsednik Zoran Đinđić. Slovence je zanimalo stališče Demokratske stranke do sprememb v Jugoslaviji. Njeni predstavniki so izrazili pripravljenost, da se na Jugoslavijo gleda kot na interesno skupnost in ne kot na skupnost bratstva in enotnosti. Opozorili so, da je zanje nesprejemljiva vsaka rešitev, ki razume nastajanje neodvisnih držav tako, da bi bil v njih srbski narod nacionalna manjšina. Strinjali so se, da se bo mogoče o demokratičnih spremembah v Jugoslaviji pogovarjati šele po izvedbi večstrankarskih volitev po vseh republikah.

Tudi drugi politiki so ocenjevali in iskali stališča sogovornikov. Drnovšek je vprašal Jovića, kako bodo Srbi ravnali, če bodo Slovenci na referendumu sprejeli odločitev o odcepi-tvi. Jovićevo stališče je bilo, da bodo potem sprejeli zakon o razmejitvi, s katerim se bo Slovenija izločila.

Spoštovani bralci,

uredništvo si pridržuje pravico do krajšanja pism, ki presegajo dolžino 45 vrstic. Pisma bralcev objavljamo v skladu z načelom profesionalne novinarske etike, katere namen je služiti interesom javnosti ne glede na politično, svetovnonazorsko ali kakršno koli drugo prepričanje.

št. 38/72

Vol v ovčji koži (3)

»Neoporečnemu« poslancu. Poslanec Miran Potrč v Demokraciji št. 38 na strani 72 trdi, da je o njegovem političnem delu in prepričanju vse znano in da mu moralnih zlorab doslej še nihče ni mogel dokazati. Res je, vse je znano, samo RAZUMLJIVO ni, kako se lahko dolgotrni funkcionar nekdanjega režima, ki je dramatično kršil ČLOVEKOVE PRAVICE (Grobovi tulijo, ali ne?), čez noč prelevi v fanatičnega zagovornika le-teh (človekovih pravic in svoboščin)! Na čudežna razsvetljenja pri izpričanih ateistih pač ne moremo računati, čeprav slišimo, da je bil v otroštvu deležen poštene in tudi verske vzgoje. Naj torej blagovolji pojasniti to moralno dilemo, sicer si utegne tudi o njem kdo misliti, da je samo »ŠTOFLC«, ki vedno priplava na površje.

M. Eržen-Kavčič, Škofja Loka

št. 40/3

Medijska realnost (1)

V Demokraciji je glavni in odgovorni urednik upravičeno vprašal, zakaj se levičarski novinarski aktivisti niso oglasili pred letom 2004, ko je bilo stanje v

slovenskem medijskem prostoru res neznosno. Že pred zadnjimi parlamentarnimi volitvami so bili aktivni, pa vseeno jim ni uspelo obrniti trenda, zato pa so na dan volitev organizirali novinarsko stavko. Leto dni pred novimi volitvami pišejo peticije, ki žal poglobljajo delitve. Nekateri celo predlagajo formiranje levega bloka proti sedanji vladni koaliciji. Očitno veliko stavijo tudi na predsednika nove stranke, saj ta obvlada preizkušene metode političnega usmerjanja kadrov in medijske vsebine. Zakaj je Slovenija še vedno tako močno pod vplivom inercije enoumja?

Prepričan sem, da je le malo ostalo od nostalgije po prejšnjem sistemu. Glavni nosilci kapitala so namreč levičarji, ki so izkoristili tranzicijo, ljudskim množicam pa ponudili zavajajoče nacionalne interese. Gre torej za interese monopolov tako v gospodarstvu kot politiki. Spremembe po letu 2004 so očitno temeljni razlog upora nekoč nedotakljivih javnih delavcev, saj so nekateri izgubili dolgoletne privilegije. Upravičeno se postavlja vprašanje, kdaj bodo spoznali zablode, ki celotno državo prikazujejo v popačeni podobi. Slovenija naj torej plača visoko ceno za njihove interese, ki jih imajo s prihodnjimi parlamentarnimi volitvami.

Tudi predsedniške volitve se izkoriščajo za kampanjo proti koaliciji. Novinarji največkrat sprašujejo predsedniške kandidate, kaj bi naredili drugače, kot dela vlada, pa čeprav zato ne bodo imeli nikakršnih pristojnosti. Mislim, da bi si Slovenija lahko prihranila stroške za nekdanje, sedanje in tudi prihodnje predsednike države. A to je že druga tema, ki nas bo verjetno prav kmalu dohitela. Kot majhna ekonomija imamo razmeroma visoke stroške pri delovanju javnega sistema. Če se je izvozni sektor moral prilagoditi globalizaciji, potem bodo morali tudi vsi drugi dvigniti učinkovitost. V tem ne bo prostora za škodljivo zavajanje medijskih aktivistov.

Zavedati se moramo, da smo sestavni del EU in da se tudi prihodnja koalicija ne bo smela zapreti v svoj ideološki ali interesni vrtiček. Uspešna parlamentarna demokracija je lahko najboljši

zgled tudi za medijsko pluralnost. A žal novinarski aktivisti, opozicija in tudi druga »napredna« levičarja s svojimi dejanji vnašajo dvom v utrditev doseženega in nadaljnji razvoj demokracije. Tudi zavračanje konsenza glede vojnih zakonov upravičeno da misliti o poskusu ponovitve maščevalnega duha enoumja 20. stoletja. To potrjuje tudi 83-letni zaslužni profesor pravne fakultete, ko po razveljavitvi sodbje Vrhovnega sodišča RS napoveduje vnovično obsodbo pokojnega ljubljanskega škofa Rožmana. Očitno se zanaša na uspeh polstoletnega vcepljanja sovražstva tudi v pravnike.

Ernest Pušnik, Hrušica

št. 41/22

Stebri Pahorjeve »prenoVe« (1)

Tednik Demokracija je v 41. številki z dne 11. oktobra 2007 v rubriki Slovenija objavil daljši prispevek Stebri Pahorjeve »prenoVe«, ki je bil opremljen s trditvijo v obliki podnaslova: »Pri nas dobivajo moč lastniki kapitala. Igor Bavčar, Janez Bohorič, Boško Šrot, Stanislav Valant in Bine Kordež so ključni slovenski oligarhi. Bavčar in Bohorič sta člana ali simpatizerja LDS, Šrot in Valant SD, Kordež pa je član Forum 21.« Avtorica Vida Kocjan je v prispevku pisala tudi o Poslovni skupini Sava in Janezu Bohoriču, predsedniku uprave Sava, d. d., in sicer, naj bi po zgledu menedžerskega prevzema v kranjskem Merkurju ta sledil tudi v Savi, saj

naj bi bil »Janez Bohorič že napovedal menedžerski prevzem Save Kranj, potekal pa naj bi po istem scenariju kot v Merkurju«, da je »Kordežu poleg Tuša veliko pomagal Janez Bohorič« in da bo Sava oškodovana zaradi menedžerskega prevzema Merkurja. V primeru Poslovne skupine Sava in predsednika uprave Janeza Bohoriča gre v zapisanem za žaljivo etiketiranje slovenskih menedžerjev, neupravičeno politično predalčkanje, podtikanje hotenj in izmišljenih namenov, lažno obtoževanje in izkrivljanje dejstev. Avtorica prispevka Vida Kocjan pred objavo ni preverila podatkov, ki jih je uporabila – predstavljajte si: v naslovni zgodbi in čeprav je to njena osnovna dolžnost! Če bi jih, bi njena naslovna zgodba o »stebrih Pahorjeve prenoVe« izgubila vsaj eno ime, ki ga Kocjanova v svojem svetu sprejemljivega po krivici inkriminira. V interesu objektivne obveščenosti bralcev Demokracije smo se dolžni odzvati na naslovno zgodbo 41. številke Demokracije. Celoten prispevek je napisan v izrazito negativnem tonu, vrednostne sodbje v primeru Poslovne skupine Sava in predsednika uprave Save Janeza Bohoriča niso v ničemer utemeljene ali pa so celo izmišljene, vse skupaj pa nima nič skupnega z resničnim stanjem.

Proces privatizacije je bil z izdajo certifikatov in lastninskim preoblikovanjem podjetij zaključen, prodaja deležev KAD in SOD pa je v pristojnosti slovenske vlade, Poslovna skupina Sava na njen potek niti v lastnem primeru nima odločilnega vpliva. Za čimprejšnji zaključek prodaje »državnih deležev« se zavzemajo vse parlamentarne stranke in je eden prednostnih ciljev te vlade. Seveda pričakujemo, ►

► da bo Savina uprava po uveljavljeni praksi prodaje državnih deležev v Sloveniji povabljeni k aktivnemu iskanju kupca ob prodaji državnega deleža KAD in SOD, ki imata v družbi Sava skupno 29-odstotni delež, vendar imajo zadnjo besedo pri tem lastniki delnic, ki se bodo prodajale, to sta KAD in SOD. Menedžerska ekipa Save se z morebitnim menedžerskim odkupom teh deležev doslej ni posebej ukvarjala, ampak se je posvečala poslu in razvojnemu vprašanju. Menili smo namreč, da morajo najprej nastopiti razmere, ko je to prodajo moč nesporno izvesti tako, da bo predvsem v korist nadaljnega razvoja in krepitve družbe. Analize iz drugih okolij kažejo, da bi bilo primerno razmišljati tudi o tem, da bi vsaj nekaj deset ključnih vodilnih delavcev Save z nakupom delnic pomembneje vstopilo v lastniško strukturo Save, ne bi pa bilo slabo, če bi to lahko omogočili tudi širšemu krogu zaposlenih, ki bi jih to zanimalo. Žal slovenska davčna zakonodaja še ne pozna spodbud za tak proces, kot ga sicer poznajo v marsikateri sodobni državi, ki na ta način spodbuja razvoj in motiviranje za dobro poslovanje. Kot rečeno, s tem vprašanjem se nismo ukvarjali, Janez Bohorič pa ni nikoli napovedal menedžerskega prevzema po »Merkurjevem scenariju«.

Janez Bohorič tudi ni »lastnik kapitala«, kot mu na naslovnici v podnaslovu pripisujeta Vida Kocjan in Demokracija. Predsednika uprave Save Janeza Bohoriča boste zamenali iskali med najpremožnejšimi Slovenci. Resda je lastnik 706 delnic družbe Sava, ki jih je pridobil z vložitvijo lastninskega

RADIO
96,4 MHz
Ta pravi!
Slovenske gorice

Trg osvoboditve 5, 2230 Lenart, tel: 02/729 02 20, 720 73 24, fax: 02/720 73 22
ELEKTRONSKA POŠTA: radio@radio-rsg.si, INTERNET STRAN: www.radio-rsg.si

RADIO DMEV
97.2, 99.5, 103.7, 106.2 MHz
UKV, STEREO, RDS

certifikata v družbo in z nagradami, s katerimi so ga delničarji in nadzorni svet nagradili za uspešno poslovanje. Uprava družbe Sava ni poceni kupovala delnic od zaposlenih in drugih imetnikov ali se obremenjevala z dilemo, kako sprivatizirati poslovni sistem in iztisniti male delničarje. Nasprotno, Savina uprava se je ves čas posvečala upravljanju in poslovanju. Premoženje Janeza Bohoriča se tako po 42 letih delovnega staža ne razlikuje bistveno od premoženja povprečnega slovenskega državljanja. Zaradi tega tudi skovanica »Bohoričeva Sava«, ki jo sicer razumemo kot znak priznanja, ni najprimernejša, saj je Bohorič le eden od številnih malih delničarjev. Sava je namreč v spremenjenih razmerah ohranila visoko stopnjo zaupanja v slovenskem okolju in ima poleg institucionalnih lastnikov še več kot 17.000 posameznih delničarjev, ki jemljejo Savo kot dolgoročno in zanesljivo naložbo. Veliko zanimanje za družbo Sava, katere borzna vrednost se je v zadnjem času potrojila, posredno potrjuje uspešno dolgoletno poslovanje Poslovne skupine Sava.

Predsednik uprave družbe Sava Janez Bohorič nikoli ni bil član katerekoli stranke, prav tako tudi sedaj ni član nobene politične stranke ali združenja. Znano je, da je bil Bohorič dva mandata mestni svetnik v kranskem mestnem svetu na listi LDS. Za aktivno vlogo v kranskem mestnem svetu se je odločil zaradi Savi sovražne protirazvojne politike tedanjega župana in nazadnje mestnega svetnika Vitomirja Grosa, delovanje v mestnem svetu pa je bilo praktično edina možnost za vpliv na sprejetje razvojnih odločitev, zato je sprejel povabilo za kandidiranje

na listi LDS. Podtikanje domnevne politične pripadnosti ni dobro namerno, avtorica Vida Kocjan pa domnevno politično pripadnost neupravičeno zlorablja, čeprav njene navedbe niso resnične. Pravica do strankarskega delovanja je sicer neodtujljiva pravica vsakega državljanja, ki izhaja iz slovenske ustave, članstvo v političnih strankah pa je zakonito. Zanimivo je, da Kocjanova namišljenega simpatizerja ali člana LDS brez kančka zdrave logike uvrsti med »stebre Pahorjeve prenove«, čeprav stranki LDS in SD, kot izhaja iz njune javne podobe, veljata za rivalski. Kot smo že pojasnili, so tovrstne špekulacije neutemeljene, saj g. Bohorič ni član nobene politične stranke ali združenja, njegovo delovanje na področjih dobrotelosti in humanitarnosti (Lioni, Forum 21) pa ni v ničemer sporno. Poskus političnega predalčkanja na podlagi delovanja na področjih dobrotelosti in humanitarnosti je – milo rečeno – neokusno.

Neumestno je tudi izkrivljanje dejstev pri menedžerskem prevzemu Merkurja s strani družbe Merfin, saj gre za povsem jasno zgodbo, pri kateri delničarji Save nikdar niso bili oškodovani. Družba Sava ima v Merkurju 20,6-odstotni delež, ki ga je pridobila v nizu poslovnih dogodkov.

Prispevek avtorice Vide Kocjan bi pogojno morda lahko razumeli tudi kot poskus razreševanja dileme, kdo bi bil najprimernejši kupec državnih deležev slovenskih gospodarskih družb, ki že imajo znane lastnike in niso več »družbene«, kot zmotno navaja Kocjanova. Za vprašanja, ki izhajajo iz prispevka Kocjanove, na primer, ali bi bilo prav, da bi nekdanja družbena podjetja po-

kupili tujci, in ali je prav, če po odprodaji deležev KAD in SOD ostanejo v slovenski lasti, ali pa morda slovenski državljani sploh ne bi smeli kupiti nič, slovensko gospodarstvo ni najbolj posrečen naslovnik. Primernejši sogovornik bi bil gotovo tisti, ki je predlagal takšno zakonodajo, in tisti, ki jo je sprejel. Naj za konec znova izrazimo obžalovanje, da se avtorica Vida Kocjan ni potrudila niti toliko, da bi dejstva preverila in bi se tako lahko izognila blatenju slovenskih menedžerjev. Tudi manj nesmislov bi se ji zapisalo.

*Tadeja Kuhar, Korporativno
komuniciranje, Sava, d. d.*

št. 41/71

Zakaj strah pred zasebnimi šolami? (1)

V tedniku Demokracija je bilo 11. oktobra 2007 objavljeno pismo bralca Blaža Kosija z naslovom »Zakaj strah pred zasebnimi šolami?«, v katerem je izpostavil in navedel nekatere neresnice v zvezi z načinom delovanja Dijaške organizacije Slovenije (DOS). V pismu so navedene tudi nedosledne interpretacije zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja (ZOFVI), zaradi katerih se čutim dolžnega predstaviti pogled stanovske organizacije vseh slovenskih dijakov na celotno dogajanje okoli ZOFVI.

88.3 & 105.1 MHz
ALPSKI VAL
Radio Alpski val
www.alpskival.net
† 05 38 11 886
f 05 38 11 674

Blaž Kosi v pismu piše, da je delovanje DOS nedemokratsko. Tej neargumentirani trditvi odločno nasprotujemo, saj so naša stališča do ZOFVI oblikovana popolnoma legitimno. To legitimnost nam daje sistem dijaškega organiziranja, v katerem so zastopane vse srednje šole (tudi zasebne) z voljnimi dijaškimi predstavniki. Stališče DOS do ZOFVI temelji na mnenjih predstavnikov dijakov, strokovne javnosti, stališčih mednarodne zveze evropskih dijakov OBESSU, potrdili pa so ga tudi predstavniki organi DOS. V demokratski državi je pač večina tista, ki daje legitimnost. Omenjeni dijak Blaž Kosi je tako le eden od 135 predstavnikov dijakov, ki bi lahko predstavili svoje stališče na seji parlamenta DOS. To je v svojem pismu, naslovljenem na DOS, tudi zahteval. Na seji parlamenta DOS smo o ZOFVI govorili, saj je bil uvrščen na dnevni red kot posebna točka in pričakovali smo konstruktivno razpravo predstavnikov Katoliške gimnazije Antona Martina Slomška (GAMS), od koder pisec prihaja. Žal se seje parlamenta DOS kolega Kosi ni udeležil niti ni poskrbel, da bi na sejo prišel kdo izmed predstavnikov njihove šole. Takšna nedoslednost le še bolj potrjuje neresnost pisca in kaže na diskrepanco med njegovimi besedami in njegovimi dejanji. V DOS smo vedno vzpodbujali izmenjavo mnenj, pri pravi mnenja k zakonu pa nismo dobili nobene pripombe dijaškega predstavnika GAMS, zato menimo, da obtožbe niso verodostojne, niti ne vemo, na katerih dejstvih bi tako lahko temeljile.

V pismu bralcev je navedeno, da predlagani ZOFVI v ničemer »ne ogroža pozitivnih vrednot, kvalitete in organiziranosti javnega srednjega šolstva, odpravlja pa neupravičeno več let diskriminirano zasebno srednje šolstvo«. Kolega Kosi se je pri tej povedi verjetno zatipkal, saj zakon ne odpravlja zasebnega šolstva, uspelo pa mi je razbrati, da pozdravlja odpravo, po njegovem mnenju, večletne neupravičene diskriminacije zasebnega srednjega šolstva. Če bi bilo to res in bi bil veljavni zakon resnično tako diskriminator, zakaj nihče pred enajstimi leti ali kdaj kasneje tega zakona

ni dal v ustavno presojo, s katero bi ustavno sodišče odpravilo t. i. diskriminacijo, če bi obstajala.

Država je dolžna vsem državljanom zagotavljati dostopno kakovostno javno šolstvo, odločitev posameznika oz. davkoplačevalca pa je, da te možnosti ne izkoristi. Kosijeva misel je kontradiktorna, ko navaja, da gre v zasebnih šolah za »enak in po strogih kriterijih oblikovan ter nadzorovan učni program«, kot obstaja v javnih šolah. Če bi bilo to res, zasebnih šol res ne potrebujemo, saj so programsko povsem enake kot javne. Na tem mestu želimo poudariti, da DOS nikoli ni nasprotovala zasebnemu šolstvu, vendar pa ne moremo dopustiti, da bi s spremembami zakona slabšali pogoje za delovanje in kakovost javnih šol. Naj samo omenim uvajanje financiranja dijakov po glavi in združevanju šol različnih ravni v centre, v katere se bodo lahko združili tudi nezdružljivi strokovni organi s ciljem, da bi pocenili javne šole.

Pošteno bi bilo, da bi kolega Kosi navedel verodostojne podatke. Manipulacija s številkami pa nas zadnje čase ne preseneča več toliko, saj ima z njimi težave celo ministrstvo za šolstvo in šport. V Sloveniji je 142 (in ne 246) srednjih šol, zaradi česar nadaljnji izračuni Kosija ne držijo. Pomembnejše od števil je dejstvo, da se bodo s 100-odstotnim financiranjem zasebnih šol pogoji zanje izboljšali in s tem bodo postale tudi bolj vabljive za ustanavljanje. Pri novih šolah, ki bi lahko nastale, ne gre le za stotinke odstotka, temveč za sedemdesetna števila v evrih, kolikor bi državo stala vsaka nova zasebna šola. Toliko denarja pa ministrstvo za šolstvo in šport v svojih izračunih ni predvidelo, saj je načrtovalo le povečanje sredstev za obstoječe tri zasebne šole, ki so financirane 85-odstotno. Ni dvoma, da se bo lahko jemalo le iz fonda, ki je namenjen javnemu šolstvu. Glede na to, da zakon v organiziranju javnih šol teži k čim večji racionalizaciji, tudi na račun kakovosti izobraževanja, so namere za krčenje sredstev za javno šolstvo jasne.

Velika večina udeležencev v šolskem sistemu se strinja, da so spremembe na področju šolstva nujno potrebne. Ob tem pa se moramo zavedati, da mora

Pravosodje in preplah

Marija Vodišek

Po 61 letih je slovensko vrhovno sodišče razveljavilo obsodilno sodbo iz leta 1946 zoper ljubljanskega škofa Gregorija Rožmana. Kdor hoče vedeti, česa vsega so ga dolžili, naj pogleda v Leksikon Cankarjeve založbe iz leta 1988, stran 909. Vse je lepo naštet, bil je klerofašist, eden glavnih organizatorjev slovenske kontrarevolucije, okupatorjev kolaborant itd. Označiti nekoga za klerofašista je bil zadosten argument za sodni proces, ki se je vedno končal z obsodbo. Škofu Rožmanu so sodili v njegovi odsotnosti, saj je bil takrat v begunstvu na Koroškem, kjer je blizu Pliberka njegov rojstni kraj. Koroški Slovenec torej. Že dolgo je potekala zahteva za revizijo te sodbe in mnogih drugih, ki so jih kot po tekočem traku izrekli še dolga leta po naši tako imenovani osvoboditvi, ko je zločin dobil državljansko pravico. Procesu proti Rožmanu in soobtoženim smo doma sledili po radiu. V spominu mi je ostalo vprašanje obtoženemu Lovru Hacinu, šefu medvojne policije: »Vemo, da se je škof Gregorij Rožman vozil z vami v avtomobilu po Ljubljani in vam kazal, koga od mimoidočih je treba aretirati.« Je lahko še kaj bolj abotnega? Lovro Hacin je, čeprav je vedel, kakšna obsodba ga čaka, odgovoril: »S škofom Rožmanom se nisem nikoli osebno srečal. Pisal pa mi je, da je zvedel, da v zaporih proti zapornikom uporabljamo tudi nedovoljena sredstva. Zahteval je, da se strogo držimo ženevske konvencije Društva narodov, ki prepoveduje vsako nasilje nad zaporniki.« Zanimiva me, ali sta to vprašanje in odgovor zabeležena v sodnem zapisu procesa. Proces je potekal pred vojaškim sodiščem s tožilci in sodniki, ki niso imeli pojma o pravosodju. To so bili večinoma partizanski politkomisarji, ki jim je bila že med vojno dodeljena pravica oziroma ukaz, da vsakega sumljivega, tudi v lastnih vrstah, likvidirajo. Po »gošarskem« pravu je zadostoval sum, ki ga ni bilo treba dokazovati, in osumljeni je bil likvidiran. In sedaj je nastal preplah v vrstah »cekajevskih« zgodovinopiscev in nekaterimih profesorjev prava. Proti razveljavitvi takratne obsodilne sodbe je takoj protestiral predsednik ZZB Janez Stanovnik, pranečak knezoškofa Antona. B. Jegliča. Zanimivo je, kako so se v zboru oglasili nekdanji dolgoletni ustvarjalci pravosodnega sistema. Bili so visoko cenjeni, ker so pač ravnali po volji oblastnikov. Ko protestirajo, nikoli ne omenjajo krivičnih, kriminalnih sodb, na katerih so bili včasih »zagovorniki« hujši od tožilca. Vojaška sodišča so sodila, kot da vojna še zmeraj traja. Koliko so jih z direktnim sodelovanjem ali s potuhtenim molčanjem pomorili in zmetali v jame in brezna? Dali so si duška. Res, nekateri imajo še danes tako imenovano partizansko epilepsijo kot posledico možganskih poškodb. Morda pa so morali iz humanosti, saj menda ni bilo dovolj hrane za vse. Tako vsaj je pred kratkim izjavila znana afežejevka in še ogorčeno dodala: »Kaj rijejo po zemlji in nam pod nos molijo te kosti.« Vsak človek, ki se rodi v ta svet, ki je last vseh Zemljanov, ima pravico do groba in predvsem do svoje identitete. To so jim, vsaj tako so mislili, izbrisali za vedno!

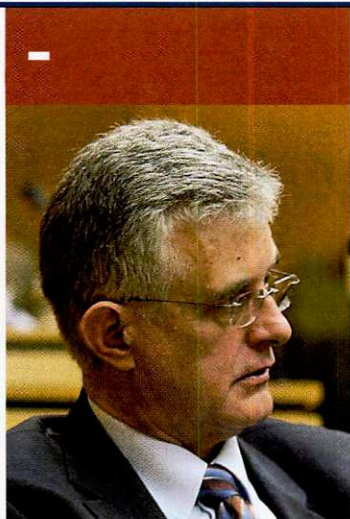
vsaka sprememba doseči širši družbeni in strokovni konsenz. Predlog te zakonodaje je daleč od tega in zato ni presenetljivo, da podpisniki pisma »Za kakovostno javno šolstvo« prejemo tisoče podpisov v njegovo podporo. Toliko ljudi označiti za

nedobronamerne državljane, ker jim očitno ni »popolnoma jasno, da sprejetje tega zakona ne bi z ničimer škodilo pozitivnim vrednotam javnega šolstva«, je preprosto neodgovorno.

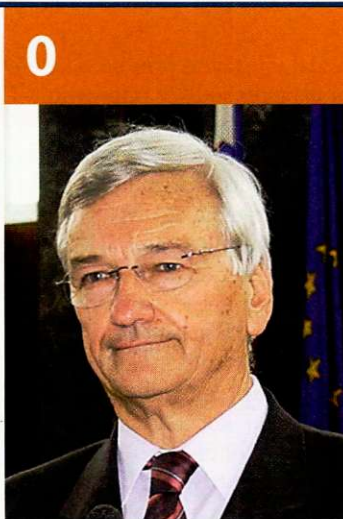
Rok Hodej, predsednik Dijaške organizacije Slovenije

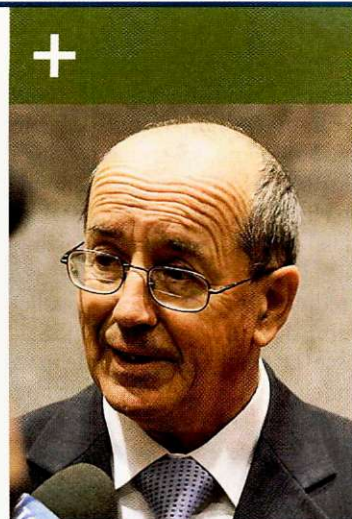
Politični semafor

Zavrnil intervju V. d. predsednika sveta Zares Pavel Gantar je minuli teden že v tretje zavrnil povabilo naše revije za intervju. Vzrok za to naj bi bile nekakšne stare (ali morda tudi nove) zamere do naše revije. S tem verjetno sledi svojemu predsedniku Gregorju Golobiču. Slednji daje prednost tistim medijem, ki so mu ideološko blizu, kar je dokazal na ustanovnem kongresu Zares, ko je pri oglašanju v živo dal prednost komercialni televiziji POP TV pred nacionalko.

Za previdnost Minister Gregor Virant je vladnim strankam predstavil predlog zakonodaje, na podlagi katere bi začeli vpeljevati elektronske volitve. Poslanec Mitja Ljubeljšek je v imenu SDS poudaril, da se zavedajo uspehov, ki jih je ministrstvo za javno upravo doseglo na področju projekta »e-demokracija« in e-uprava, vendar menijo, da je treba e-volitve uvajati postopoma na podlagi analiz in orodij, ki bodo zagotovila tajnost in zanesljivost volitev.

Zadel bistvo Predsednik DZ France Cukjati je prejšnji teden ob sprejetju »peticije zoper cenzuro in politične pritiske« zadel bistvo, ko je ugotovil, da ima število podpisov svojo težo, »vendar je presenetljivo, da je največji proporcionalni delež podpisov iz Dnevnika in Mladine. Za ti dve uredništvi je pomemben čas, da premislijo o svojem ravnanju z novinarji«. Pri tem je opozoril na pristranost in nekektost nekaterih njihovih prispevkov.

Kritična do Majde Potrata

Poslanka SDS Eva Irgl je prejšnji četrtek znova opozorila, da predsednica komisije za peticije, človekove pravice in enake možnosti Majda Potrata še vedno ni zagotovila nadaljevanja seje komisije o posledicah izjave nekdanjega premierja Antona Ropa v zadevi Sanader-Janša. Irglova obžaluje, da poslanka SD ni zmoгла potrebne politične nevtralnosti in univerzalnega odnosa do spoštovanja človekovih pravic, in meni, da je »treba spoštovati in obravnavati človekove pravice korektno in nepristransko tudi v primeru političnega nasprotnika«.

Izpostavila je, da je popolnoma legitimno, da predsednica obstruira sejo, vendar mora zagotoviti, da jo vodi njen namestnik, ali pa sejo prekiniti. Poslanka SDS pravi, da Potratova očitno ni zainteresirana, da bi sejo pripeljala do konca vsaj tako, da bi jo prekinila. Podpredsednica komisije Marjetka Uhan (NSi)

se je namreč odločila, da v najkrajšem mogočem času izpelje nadaljevanje seje, vendar mora biti seja prej uradno prekinjena. Irglova opozarja, da se je po izjavi poslanca Ropa glede prisluškovanja pri varuhu človekovih pravic zglasilo več državljanov in izrazilo domnevo, da so jim prisluškovali. Zaradi takšnih domnev in prijav se še bolj utrjuje prepričanje, kako pomembno je govoriti o tej tematici s stališča varovanja človekovih pravic in pravic do komunikacijske zasebnosti. Irglovi se zdi nesprejemljivo, da političarka s tako dolgim političnim stažem, kot ga ima predsednica omenjene komisije, deluje mimo Poslovnika DZ in s tem kaže neodgovoren odnos do funkcije, ki ji je bila zaupana. Seveda pa ob tem postaja jasno, da opoziciji čedalje manj ustreza razjasnitev afeře Sova, še posebej pa spominjanje, da je Rop s svojimi izjavami zavajal javnost. M. B.

NAROČILNICA**NAROČILO** (označite z x):

☐ Tone Kuntner: Mati Slovenija	9,18 EUR
☐ Dušan S. Lajović: Med svobodo in rdečo zvezdo	25,87 EUR
☐ Milan Zver: 100 let socialdemokracije	9,18 EUR
☐ Albert Svetina: Od osvobodilnega boja do banditizma	27,95 EUR
☐ Janez Janša: Okopi	9,18 EUR
☐ Janez Janša: Premiki	9,18 EUR
☐ Jaklič in Toplak: Ustava Združenih držav Amerike s pojasnili	20,82 EUR
☐ Cijan, Toplak, Dubrovnik (ur.): Državna ureditev Republike Slovenije	35,46 EUR
☐ Viktor Miklavčič: Pričevanja	20,44 EUR
☐ Matjaž Klemenčič, Vladimir Klemenčič: Prizadevanja koroških Slovencev za narodnostni obstoj po drugi svetovni vojni	32,00 EUR
☐ Silvin Eiletz: Skrivnost komiterne	23,96 EUR
☐ Jan F. Triska: Pozabljena fronta prve svetovne vojne	22,95 EUR
☐ M. Zajc, F. Kozina, F. Dejak: Ušli so smrti	16,29 EUR
☐ Vasja Klavora: Predel 1809	28,07 EUR
☐ Tomaž Butkovič: Vzpon Bohinja pred zatonom Avstro-Ogrske	22,95 EUR
☐ Jože Dežman: Moč preživetja	27,16 EUR
☐ Jože Hubad: Dolga slovenska pot v svobodno Evropo	4,13 EUR
☐ Andrej Capuder, Bogdan Kladnik: Slovenija brez meja	45,27 EUR
☐ Jože Dežman, Marjan Linas: Med kljukastim križem in rdečo zvezdo	20,82 EUR
☐ Jože Dežman: S pravno ljubeznijo iz rdeče ledene dobe	27,16 EUR
☐ A. Elste, M. Koschat, H. Filipič: Nacistična Avstrija na zatožni klopi	22,11 EUR
☐ Stane Kos: Stalinistična revolucija na Slovenskem 1941-1945, I.	4,52 EUR
☐ Stane Kos: Stalinistična revolucija na Slovenskem 1941-1945, II.	4,52 EUR
☐ Tamara Griesser-Pečar: Stanislav Lenič, življenjepis iz zapora	18,56 EUR
☐ Eiletz: Zgodovina neke kolaboracije: Boljševiki in Nemci 1914-1918	27,94 EUR
☐ Andrej Rahten: Pozabljeni slovenski premier	17,65 EUR
☐ Dieter Blumenwitz: Okupacija in revolucija v Sloveniji (1941-1946)	16,02 EUR
☐ Vasja Klavora: Koraki skozi meglo	26,95 EUR
☐ Milan Zver: Demokracija v klasični slovenski politični misli	18,36 EUR
☐ Tita Kovač Artemis: Baron Janez Vajkard Valvasor	12,51 EUR
☐ Ive A. Stanič: V objemu osvoboditeljev	10,43 EUR
☐ Jože Zemljič: Življenje je večna borba	8,34 EUR
☒ NOVO Jože Dežman: Rojstvo Slovenije	20,00 EUR
☒ NOVO Jože Dežman, Hanzi Filipič: Hitlerjeva dolga senca	26,99 EUR
☒ NOVO Jelka Žmuc Kušar: Evropski večeri Lojzeta Peterleta	14,99 EUR

Izpolnjeno naročilnico pošljite na naslov:

**Demokracija, p.p. 4315,
1000 Ljubljana**
ali na faks 01 230 06 61.

Poštino po veljavnem ceniku Pošte Slovenije plača naslovnik ob prevzemu. Vse cene vsebujejo 8,5% DDV.

Ob naročilu

2 (dveh) knjig:
darilo lonček "Demokracija"

3 (treh) knjig:
darilo lonček + kapa "Demokracija"

4 (štirih) in več knjig:
darilo lonček + kapa "Demokracija" + knjiga (po našem izboru)

Ime in priimek (ime podjetja): _____

Datum naročila: _____

Datum rojstva (samo fizične osebe): _____

Ulica: _____

Podpis in žig naročnika (samo pravne osebe): _____

Kraj, poštna št.: _____

Kontaktna oseba (samo pravne osebe): _____

Davčni zavezanec: ☐ NE ☐ DA ID za DDV: _____

Priključite se kjerkoli.

HITRO IN
ENOSTAVNO

Odslekano! Odslej se lahko na **širokopasovni internet** priključite kjerkoli in kadarkoli. Pločevinka instant interneta vsebuje **prenosni USB modem**, ki omogoča hitrosti prenosa podatkov do **3,6 Mb/s** (modem je pripravljen na prenos podatkov do **7,2 Mb/s**). Namestitev modema je zelo enostavna, priključite pa ga lahko na prenosni ali namizni računalnik. Za optimalno uporabniško izkušnjo izberite **Podatkovni bonus** - dodatno SIM kartico **brez mesečne naročnine**, na katero vklopite zeleni paket za prenos podatkov. Izbirate lahko med paketi: **Maksi**, **Mega** in **Giga**, ki že vključujejo ustrezno količino **brezplačnega** prenosa podatkov. Polni in prodaja Mobitel.

USB Modem Option iCon 7.2

Za priklop na širokopasovni internet je potreben ustrezen signal Mobitela ali tujih pogodbenih operaterjev. S signalom Mobitel GSM je pokritega 99,3%, z Mobitel UMTS 72,3% prebivalstva Slovenije.

